

MAGYARORSZÁG HIVATALOS LAPJA
2023. július 4., kedd

Tartalomjegyzék

25/2023. (VII. 4.) BM rendelet	A biztonsági összekötő személy rendszeres szakmai képzésére, továbbképzésére vonatkozó szabályokról	4934
14/2023. (VII. 4.) HM rendelet	A Magyar Honvédség díszelgési feladatait ellátó szervezeteinek átalakulásával kapcsolatban a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 9/2013. (VIII. 12.) HM rendelet és a honvédek illetményéről és illetményjellegű juttatásairól szóló 7/2015. (VI. 22.) HM rendelet módosításáról	4935
8/2023. (VII. 4.) IM rendelet	A jogszabályszerkesztésről szóló 61/2009. (XII. 14.) IRM rendelet módosításáról	4940
2/2023. (VII. 4.) TFM rendelet	A területfejlesztési célú fejezeti kezelésű előirányzatok és a központi kezelésű előirányzatok kezeléséről és felhasználásáról szóló 1/2022. (X. 3.) TFM rendelet módosításáról	4942
1002/2023. (VII. 4.) AB Tü. határozat	Az Alkotmánybíróság Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1004/2020. (IV. 30.) AB Tü. határozatának módosításáról	4947
Jpe.II.60.040/2022/7. számú határozat	A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának jogegységi hatályú határozat	4949
Knk.II.39.057/2023/3. számú végzés	A Kúria népszavazási ügyben hozott végzése	4958
Knk.II.39.058/2023/2. számú végzés	A Kúria népszavazási ügyben hozott végzése	4966
A Kúria közleménye	A Nemzeti Választási Bizottság határozata helybenhagyásáról	4972
104/2023. (VII. 4.) KE határozat	Miniszter megbízatása megszűnése időpontjának megállapításáról	4973
105/2023. (VII. 4.) KE határozat	Államtitkárok felmentéséről	4973
106/2023. (VII. 4.) KE határozat	Miniszterek kinevezéséről	4974
107/2023. (VII. 4.) KE határozat	Dandártábornok szolgálati viszonya megszűnésének megállapításáról	4974
108/2023. (VII. 4.) KE határozat	Bírák felmentéséről	4975
109/2023. (VII. 4.) KE határozat	Bírák kinevezéséről	4975
110/2023. (VII. 4.) KE határozat	Bírák kinevezéséről	4976
1262/2023. (VII. 4.) Korm. határozat	A közkiadások hatékonyságának felülvizsgálatáról	4976
1263/2023. (VII. 4.) Korm. határozat	A Közkiadások Felülvizsgálata Munkacsoportról	4982

V. A Kormány tagjainak rendeletei

A belügyminiszter 25/2023. (VII. 4.) BM rendelete

a biztonsági összekötő személy rendszeres szakmai képzésére, továbbképzésére vonatkozó szabályokról

A létfontosságú rendszerek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről szóló 2012. évi CLXVI. törvény 14/A. §-ában kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 182/2022. (V. 24.) Korm. rendelet 66. § (1) bekezdés 7. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

1. Általános rendelkezések

1. § E rendelet alkalmazásában

1. *e-learning*: zárt rendszerű, elektronikus képzési forma;
2. *továbbképzés*: a létfontosságú rendszerek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről szóló 2012. évi CLXVI. törvény 6. § (14) bekezdése szerinti biztonsági összekötő személy (a továbbiakban: biztonsági összekötő személy) rendszeres időközönként megtartott továbbképzése.

2. A továbbképzés

- 2. §**
- (1) A továbbképzésről a Katasztrófavédelmi Oktatási Központ (a továbbiakban: KOK) a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság és az illetékes ágazati kijelölő hatóságok szakmai bevonásával, képzési díj ellenében gondoskodik.
 - (2) A KOK a hivatalos honlapján közzéteszi
 - a) a továbbképzés formáját, amely jelenléti vagy e-learning oktatás,
 - b) a továbbképzés adott évre tervezett időpontjait,
 - c) a továbbképzés tananyagát,
 - d) a továbbképzésen való részvétel feltételeit.
 - (3) A KOK gondoskodik
 - a) a továbbképzéshez szükséges oktatókról,
 - b) a továbbképzés helyszíneiről,
 - c) a továbbképzés elméleti oktatásához kapcsolódó segédanyagokról, valamint
 - d) a továbbképzés gyakorlati oktatásához szükséges eszközökről.

- 3. §**
- (1) A hatósági nyilvántartásban szereplő biztonsági összekötő személy legalább évente egy alkalommal köteles a továbbképzésen részt venni. A teljes óraszám 10%-ánál magasabb arányú hiányzás esetén a továbbképzést meg kell ismételni.
 - (2) A biztonsági összekötő személy első alkalommal a nyilvántartásba vételét követő évben köteles a továbbképzésen részt venni.

4. § A továbbképzés megkezdésének feltételei:

- a) a KOK által meghatározott formában és határidőre a továbbképzésre történő jelentkezés és
- b) a továbbképzés díjának a meghatározott határidőben történő megfizetése.

5. § (1) A továbbképzés időtartama alkalmanként 10 tanóra.

(2) A továbbképzés ismeretanyagai:

- a) jogi, közigazgatási ismeretek,
- b) kritikus infrastruktúravédelmi szakmai ismeretek.

- 6. §** (1) Továbbképzést a KOK – felmerülő igény alapján – évente több alkalommal is szervezhet.
(2) Ha a jelenléti formában tartott továbbképzés megtartása akadályba ütközik, a továbbképzés e-learning képzési forma alkalmazásával is megtartható.

3. A tanúsítvány

- 7. §** A továbbképzésen való részvételről a KOK tanúsítványt (a továbbiakban: tanúsítvány) állít ki.
- 8. §** A KOK a tanúsítvány kiállítását követő 15 napon belül tájékoztatja a hatósági nyilvántartást vezető szervezet a továbbképzésen részt vett biztonsági összekötő személyekről.

4. Záró rendelkezések

- 9. §** Ez a rendelet a kihirdetését követő harmadik napon lép hatályba.
- 10. §** Az e rendelet hatálybalépésekor a hatósági nyilvántartásban szereplő biztonsági összekötő személy első alkalommal a 2024. évben köteles a továbbképzésen részt venni.

Dr. Pintér Sándor s. k.,
belügyminiszter

A honvédelmi miniszter 14/2023. (VII. 4.) HM rendelete a Magyar Honvédség díszelgési feladatait ellátó szervezeteinek átalakulásával kapcsolatban a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 9/2013. (VIII. 12.) HM rendelet és a honvédek illetményéről és illetményjellegű juttatásairól szóló 7/2015. (VI. 22.) HM rendelet módosításáról

A honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény 238. § (2) bekezdés 15. pontjában kapott felhatalmazás alapján, a 2. alcím tekintetében a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény 238. § (2) bekezdés 20. pontjában kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 182/2022. (V. 24.) Korm. rendelet 112. § 1. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

1. A honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 9/2013. (VIII. 12.) HM rendelet módosítása

- 1. §** (1) A honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 9/2013. (VIII. 12.) HM rendelet (a továbbiakban: R1.) 2. melléklete az 1. melléklet szerint módosul.
(2) Az R1. 5. melléklete a 2. melléklet szerint módosul.

2. A honvédek illetményéről és illetményjellegű juttatásairól szóló 7/2015. (VI. 22.) HM rendelet módosítása

- 2. §** (1) A honvédek illetményéről és illetményjellegű juttatásairól szóló 7/2015. (VI. 22.) HM rendelet (a továbbiakban: R2.) 41. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(1) Az állomány
a) állami protokolláris és díszelgési feladatokat ellátó honvédségi szervezetnél díszelgők, koronaőrség, palotaőrség vagy huszár munkaköri azonosító kóddal rendszeresített, továbbá
b) más honvédségi szervezetnél díszelgők munkaköri azonosító kóddal rendszeresített beosztást betöltő tagja a fokozott igénybevételért pótlékra jogosult.”

(2) Az R2. 41. § (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Az (1) bekezdés szerinti pótlék mértéke havonta a honvédelmi illetményalap százalékában

a) az (1) bekezdés a) pontja szerinti esetben 150%,

b) az (1) bekezdés b) pontja szerinti esetben 75%.”

3. §

Az R2. a következő 111. §-sal egészül ki:

„111. § (1) E rendeletnek a Magyar Honvédség díszelgési feladatait ellátó szervezeteinek átalakulásával kapcsolatban a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 9/2013. (VIII. 12.) HM rendelet és a honvédek illetményéről és illetményjellegű juttatásairól szóló 7/2015. (VI. 22.) HM rendelet módosításáról szóló 14/2023. (VII. 4.) HM rendelettel (a továbbiakban: Módr14.) megállapított 41. § (1) és (3) bekezdését 2023. május 1-jétől kell alkalmazni.

(2) A Módr14.-gyel megállapított 41. § (1) és (3) bekezdése alapján a 2023. május 1. és a Módr14. hatálybalépése közötti időszakra járó illetménynövekményt legkésőbb a Módr14. hatálybalépését követő hónapra járó illetménnyel együtt kell a jogosultak részére folyósítani.”

3. Záró rendelkezések

4. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba.

Szalay-Bobrovniczky Kristóf s. k.,
honvédelmi miniszter

1. melléklet a 14/2023. (VII. 4.) HM rendelethez

Az R1. 2. melléklete a következő 2.18.6. ponttal egészül ki:

„2.18.6. huszár

	A	B	C	D	E	F	G
1.	Rendszeresített rendfokozat		Képesítési és egyéb munkaköri követelmények				
2.			iskolai végzettség	szakképzettség	egyéb képzettségi követelmény	egészségi kizáró korlátozások	pszichikai követelmények
3.	15	ezredes	EKV, PE		FVT	K12, K23, K24	Pa/V, Pv/V
4.	14	alezredes					Pa/V, Pv/IV
5.	13	őrnagy	FKV, PF				Pa/IV
6.	12	százados					
7.	11	főhadnagy	É				
8.	09	főtörzszászlós		BSZF			
9.	08	törzszászlós		BZK, SZKF			
10.	07	zászlós		BK, SZKF			
11.	06	főtörzsőrmester	AI				Pa/III, Pm/III
12.	03	szakaszvezető					
13.	02	tizedes					
14.	01	őrvezető					

2. melléklet a 14/2023. (VII. 4.) HM rendelethez

1. Az R1. 5. melléklet 4.1. pontjában foglalt táblázat D:6 mezője helyébe a következő mező lép:

	(D)
(6.)	csoportharcvezető (K); parancsnok (K)

2. Az R1. 5. melléklet 4.1. pontjában foglalt táblázat E:19 mezője helyébe a következő mező lép:

	(E)
(19.)	képviselővezető (K)

3. Az R1. 5. melléklet 4.2. pontjában foglalt táblázat D:4–D:6 mezője helyébe a következő mezők lépnek:

	(D)
(4.)	anyagmozgató; csapatpostás; ellátó; felszolgáló; fényképész; forgalom-szabályzó; gépkezelő; gépkocsivezető; harcjárművezető; hevederező; időjárás-megfigyelő; írnok; istállóbeosztott; kezelő; kiképzendő; komendáns; kútkezelő; lőszeres; lövész; mozigépész; őr; őr és biztosító; rajzoló; raktáros; szakács; szerelő; távbeszélő; távírász; üzemeltető; vontatóvezető

(5.)	aknász (K); beteghordó (K); díszelgő (K); egészségügyi katona (K); ellenőr (K); felderítő (K); forgalom-szabályzó (K); futárkísérő (K); gépész (K); gépkész (K); gépkocsivezető (K); harcjárművezető (K); harckocsivezető (K); hidépítő (K); huszár regruta (K); irányzó (K); járőrvezető-helyettes (K); kezelő (K); komendáns (K); lóápoló (K); motorcsónak-vezető (K); műszaki mentő (K); műszerész (K); nyilvántartó (K); rendész (K); segédhajtó (K); szakmunkás (K); targoncavezető (K); távbeszélő (K); távíró (K); testőrlövész (K); töltőkezelő (K); utász (K); vontatóvezető (K)
------	--

(6.)	adatkezelő (K); belovagló (K); bemérő (K); búvár (K); csatlásvezető (K); díszelgő (K); értékelő (K); főgépész (K); gépkész (K); gépkocsivezető (K); gépparancsnok (K); hajtogató (K); harcjárműirányzó (K); hajtó (K); harcjárművezető (K); harckocsi irányzó (K); harckocsivezető (K); huszár (K); járőrvezető (K); kezelő (K); kidolgozó (K); kiképző tiszt (K); kormányos (K); laboráns (K); légvédelmi lövész (K); lovász (K); málhásállat-vezető (K); mentesítő (K); mesterlövész (K); műtősségéd (K); őrkutyakiképző (K); őrkutyavezető (K); palotaőr (K); patkolókovács (K); specialista (K); sugáradag-ellenőr (K); szíjártó (K); távbeszélő (K); távíró (K); toborzó (K); tűzmegfigyelő (K); tűzoltó (K); tűzszerész (K); vegyszer-sugárfelderítő (K); vontatóvezető (K)
------	---

Az igazságügyi miniszter 8/2023. (VII. 4.) IM rendelete a jogszabályszerkesztésről szóló 61/2009. (XII. 14.) IRM rendelet módosításáról

A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 30. § (2) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 182/2022. (V. 22.) Korm. rendelet 119. § 1. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

- 1. §** A jogszabályszerkesztésről szóló 61/2009. (XII. 14.) IRM rendelet 51. § (1) és (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:
- „(1) Preambulumot tartalmaz
- a) az Alaptörvény módosításának tervezete és
- b) a törvény tervezete, a (2) bekezdés szerinti kivétellel.
- (2) A XVII. Fejezet, illetve a XVIII. Fejezet szerinti törvény tervezetében preambulum nem helyezhető el, kivéve, ha a tervezet
- a) társadalmi, politikai szempontból újszerű, jelentős, illetve az Alaptörvényben megjelölt törvényhozási tárgykört szabályozó módosító rendelkezést vagy
- b) az a) pont szerinti tárgykört szabályozó jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést hatályon kívül helyező rendelkezést tartalmaz.”
- 2. §** (1) A jogszabályszerkesztésről szóló 61/2009. (XII. 14.) IRM rendelet 52. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
- „(2) A bevezető rész szükség szerint tartalmazhatja az (5) bekezdés szerinti bevezetést, továbbá minden esetben
- a) a rendelet megalkotásához szükséges – az ebben az alcímben meghatározott – érvényességi kellékek felsorolását, és ezt követően
- b) a jogalkotás aktusára utaló kifejezést foglalja magában.”
- (2) A jogszabályszerkesztésről szóló 61/2009. (XII. 14.) IRM rendelet 52. §-a a következő (5) és (6) bekezdéssel egészül ki:
- „(5) Ha a rendelet értelmezésének előmozdítása érdekében szükséges, a bevezető részben foglalt bevezetésben
- a) ismertethető a szabályozás előzménye, indoka és célja, valamint
- b) rögzíthető olyan elvi, elméleti tétel, amelyet a rendelet szakaszaiban vagy mellékleteiben a normatív tartalom hiánya miatt nem lehet rendezni.
- (6) Az (5) bekezdés szerinti bevezetésben nem rögzíthető
- a) a rendelet részletes tartalma vagy
- b) annak megállapítása, hogy a rendelet valamely uniós jogi aktusnak való megfelelést szolgálja.”
- 3. §** (1) A jogszabályszerkesztésről szóló 61/2009. (XII. 14.) IRM rendelet 59. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
- „(1) A preambulumot és a bevezető részt az Alaptörvény módosítása tervezetének, illetve a jogszabálytervezet megjelölése után közvetlenül, a szerkezeti egységeket megelőzően, szerkezeti egységeken kívüli szöveggé kell elhelyezni.”
- (2) A jogszabályszerkesztésről szóló 61/2009. (XII. 14.) IRM rendelet 59. § (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
- „(4) A bevezető rész egyetlen, sortöréssel tagolható mondatból áll. Ha a bevezető rész az 52. § (5) bekezdése szerinti bevezetést tartalmaz, azt a rendelet megalkotásához szükséges érvényességi kellékek felsorolását megelőzően kell elhelyezni úgy, hogy a bevezető résznek egyetlen értelmes mondatot kell képeznie.”
- 4. §** A jogszabályszerkesztésről szóló 61/2009. (XII. 14.) IRM rendelet 1. melléklete az 1. melléklet szerint módosul.
- 5. §** A jogszabályszerkesztésről szóló 61/2009. (XII. 14.) IRM rendelet
- a) 1. § (1) bekezdésében a „megszövegezésére vonatkozó követelményeket határozza meg.” szövegrész helyébe a „megszövegezésére, továbbá az Alaptörvény módosítása tervezetének preambulumára vonatkozó követelményeket határozza meg.” szöveg,

- b) 51. § (3) bekezdés b) pontjában a „szakaszaiban” szövegrész helyébe a „szakaszaiban vagy mellékleteiben” szöveg,
 - c) 1. melléklet 7.4.1. pontjában az „A Kormány az Alaptörvény” szövegrész helyébe az „A Kormány {szükség szerint bevezetés} az Alaptörvény” szöveg,
 - d) 1. melléklet 7.4.2. pontjában az „Az Alaptörvény” szövegrész helyébe a „{szükség szerint bevezetés} [Az (VAGY) az] Alaptörvény” szöveg,
 - e) 1. melléklet 7.4.3. pontjában az „az Alaptörvény 32. cikk” szövegrész helyébe a „{szükség szerint bevezetés} az Alaptörvény 32. cikk” szöveg,
 - f) 1. melléklet 7.5.2.1. pontjában az „{a felhatalmazást tartalmazó jogszabályra vonatkozó merev hivatkozás}” szövegrész helyébe a „{szükség szerint bevezetés} {a felhatalmazást tartalmazó jogszabályra vonatkozó merev hivatkozás}” szöveg,
 - g) 1. melléklet 7.5.2.2.1. pontjában az „az első felhatalmazást tartalmazó jogszabályra vonatkozó merev hivatkozás” szövegrész helyébe a „{szükség szerint bevezetés} {az első felhatalmazást tartalmazó jogszabályra vonatkozó merev hivatkozás}” szöveg,
 - h) 1. melléklet 7.5.2.2.2. pontjában az „az első felhatalmazást tartalmazó jogszabályra vonatkozó merev hivatkozás” szövegrész helyébe a „{szükség szerint bevezetés} {az első felhatalmazást tartalmazó jogszabályra vonatkozó merev hivatkozás}” szöveg
- lép.

6. § Hatályát veszti a jogszabályszerkesztésről szóló 61/2009. (XII. 14.) IRM rendelet 51. § (5) bekezdése.

7. § Ez a rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba.

Dr. Varga Judit s. k.,
igazságügyi miniszter

1. melléklet a 8/2023. (VII. 4.) IM rendelethez

A jogszabályszerkesztésről szóló 61/2009. (XII. 14.) IRM rendelet 1. melléklet 6. pontja helyébe a következő pont lép:

„6. Az Alaptörvény módosításának és az Alaptörvényben megjelölt törvényhozási tárgykörben megalkotni kívánt törvény tervezetének preambuluma kötelező elemei

6.1. Az Alaptörvény módosításának preambuluma 51. § (7) bekezdése szerinti kötelező eleme

Az Országgyűlés mint alkotmányozó hatalom az Alaptörvény 1. cikk (2) bekezdés a) pontjában meghatározott hatáskörében eljárva az Alaptörvényt a következők szerint módosítja:

6.2. Az Alaptörvényben megjelölt törvényhozási tárgykörben megalkotni kívánt törvény tervezetének preambuluma 51. § (4) bekezdése szerinti kötelező eleme

Az Országgyűlés az Alaptörvény végrehajtására, {az Alaptörvényre vonatkozó merev hivatkozás} {a törvényhozási tárgykört tartalmazó szerkezeti egységre vonatkozó merev hivatkozás a birtokos személyjellel} alapján a következő törvényt alkotja:

A területfejlesztési miniszter 2/2023. (VII. 4.) TFM rendelete a területfejlesztési célú fejezeti kezelésű előirányzatok és a központi kezelésű előirányzatok kezeléséről és felhasználásáról szóló 1/2022. (X. 3.) TFM rendelet módosításáról

Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 109. § (5) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet 1. melléklet I. pont 11. alpont b) pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva – a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 182/2022. (V. 24.) Korm. rendelet 148. § (1) bekezdés 2. pontjában meghatározott feladatkörében eljáró pénzügyminiszterrel egyetértésben – a következőket rendelem el:

- 1. §** A területfejlesztési célú fejezeti kezelésű előirányzatok és a központi kezelésű előirányzatok kezeléséről és felhasználásáról szóló 1/2022. (X. 3.) TFM rendelet (a továbbiakban: R.) 1. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
„1. § E rendelet hatálya a központi költségvetés XI. Miniszterelnökség fejezetébe sorolt azon fejezeti kezelésű előirányzatra és központi kezelésű előirányzatra (a továbbiakban: előirányzat) terjed ki, amely esetében az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Ávr.) 1. melléklet I. pont 11. alpont b) pontja szerint a fejezetet irányító szerv vezetője a Kormánynak a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 182/2022. (V. 24.) Korm. rendelet 178. §-a szerinti tagja (a továbbiakban: miniszter).”
- 2. §** Az R. 2. §-a a következő 68. ponttal egészül ki:
(E rendelet alkalmazásában)
„68. válságtámogatás: „Az állami támogatásokra vonatkozó, az Ukrajna elleni orosz agresszióval összefüggésben a gazdaság támogatását célzó ideiglenes válság- és átállási keret” című, 2023. március 17-i, 2023/C 101/03. számú európai bizottsági közlemény 2.1. szakasza szerinti támogatás.”
- 3. §** Az R. 4. §-a a következő 20. ponttal egészül ki:
[Az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése szerinti állami támogatások esetében az 1. mellékletben foglalt táblázat]
„20. 4., 5. és 9. sora alapján a 22/A. alcím szerinti támogatási programot jóváhagyó, valamint az azt módosító európai bizottsági határozatban foglaltakkal összhangban, „Az állami támogatásokra vonatkozó, az Ukrajna elleni orosz agresszióval összefüggésben a gazdaság támogatását célzó ideiglenes válság- és átállási keret” című, 2023. március 17-i, 2023/C 101/03. számú európai bizottsági közlemény 2.1. szakasza szerinti támogatás”
[nyújtható.]
- 4. §** Az R. 8. §-a a következő e) ponttal egészül ki:
(E fejezet alapján)
„e) válságtámogatás esetén 2023. december 31-ig”
(lehet támogatási döntést hozni.)
- 5. §** Az R. a következő 22/A. alcímmel egészül ki:
„22/A. Válságtámogatás
55/A. § (1) A válságtámogatás (ezen alcím alkalmazásában a továbbiakban: támogatás) az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése szerinti állami támogatásnak minősül, és „Az állami támogatásokra vonatkozó, az Ukrajna elleni orosz agresszióval összefüggésben a gazdaság támogatását célzó ideiglenes válság- és átállási keret” című, 2023. március 17-i, 2023/C 101/03. számú európai bizottsági közlemény (ezen alcím alkalmazásában a továbbiakban: közlemény) 2.1. szakaszának szabályaival összhangban, az 55/A–55/F. § szerinti támogatási programot jóváhagyó európai bizottsági határozat elfogadását követően nyújtható olyan vállalkozásoknak, amelyek működését a háború gazdasági hatásai hátrányosan érintik. Az érintettségről a vállalkozás a támogatás odaítélését megelőzően nyilatkozik.
(2) A támogatás vissza nem térítendő támogatásként, valamint hitel és tőke formájában nyújtható, azzal, hogy a hitel és tőke formájában nyújtott támogatás esetén a hitel teljes névértékét vagy a tőke teljes összegét kell figyelembe venni az 55/C. § (1)–(3) bekezdése szerinti értékhatároknak való megfelelés ellenőrzésekor.
(3) A támogatás 2023. december 31-ig ítéltet oda.
(4) A hitel formájában nyújtott támogatás más, a (2) bekezdésben meghatározott támogatási formává alakítható 2024. június 30-ig úgy, hogy az átalakított támogatás összegét az átalakításkor nem kell újból figyelembe venni az 55/C. § (1)–(3) bekezdése szerinti értékhatárok vizsgálatakor, de a kedvezményezettnek az 55/A–55/F. § egyéb feltételeinek az átalakításkor is meg kell felelnie.

55/B. § (1) Nem részesülhet támogatásban a közlemény 1.1. szakaszában felsorolt jogi aktusokban meghatározott szankciók, valamint a közlemény elfogadását követően az Európai Unió szervei által Oroszország Ukrajna elleni agressziójára tekintettel bevezetett egyéb szankciók hatálya alá tartozó vállalkozás, így különösen nem részesülhet támogatásban a szankciókat bevezető jogi aktusokban kifejezetten megnevezett jogalany, valamint az ilyen jogalany meghatározó befolyása alatt lévő vállalkozás.

(2) Nem nyújtható támogatás az (1) bekezdés szerinti szankciókkal érintett ágazatokban folytatott tevékenységhez, ha a támogatás aláásná a szankciók célkitűzéseit.

(3) A támogatás nyújtásának nem lehet feltétele az, hogy a kedvezményezett a gazdasági tevékenységét áthelyezze az EGT-n belül egy másik országból Magyarország területére.

(4) Nem nyújtható támogatás az elsődleges mezőgazdasági termeléssel foglalkozó vállalkozások számára, ha a támogatás mértékét a forgalomba hozott termékek ára vagy mennyisége alapján határozzák meg.

(5) Nem nyújtható támogatás a halászati és az akvakultúra-ágazathoz tartozó vállalkozásnak, ha a támogatás a 717/2014/EU rendelet 1. cikk (1) bekezdés a)–k) pontjában meghatározott támogatási kategóriák közé tartozik.

55/C. § (1) A támogatás támogatástartalma a közlemény 2.1. szakasza alapján nyújtott egyéb támogatásokkal együtt vállalkozásonként – a vállalkozás kapcsolt vállalkozásait is figyelembe véve, a (2) és (3) bekezdésben meghatározott kivétellel – nem haladhatja meg a 2 000 000 eurónak megfelelő forintösszeget.

(2) A mezőgazdasági termékek elsődleges termelésével foglalkozó vállalkozások esetén az e tevékenységekhez összesen nyújtott támogatás támogatástartalma a közlemény 2.1. szakasza alapján nyújtott egyéb támogatásokkal együtt vállalkozásonként – a vállalkozás kapcsolt vállalkozásait is figyelembe véve – nem haladhatja meg a 250 000 eurónak megfelelő forintösszeget.

(3) A halászati és akvakultúra-ágazathoz tartozó vállalkozások esetén az e tevékenységekhez összesen nyújtott támogatás támogatástartalma a közlemény 2.1. szakasza alapján nyújtott egyéb támogatásokkal együtt vállalkozásonként – a vállalkozás kapcsolt vállalkozásait is figyelembe véve – nem haladhatja meg a 300 000 eurónak megfelelő forintösszeget.

(4) Ha egy vállalkozás több ágazatban is folytat tevékenységet, és ezekre az (1)–(3) bekezdés szerint eltérő maximális összegek vonatkoznak, a vállalkozás a támogatásokról olyan elkülönített nyilvántartást vezet, amely biztosítja az érintett tevékenységekre vonatkozó felső határok betartását, és azt, hogy a teljes maximális összeg vállalkozásonként – a vállalkozás kapcsolt vállalkozásait is figyelembe véve – ne haladja meg a 2 000 000 eurónak megfelelő forintösszeget. A (2) és (3) bekezdés szerinti ágazatokban folytatott tevékenységekre eső teljes maximális támogatástartalom vállalkozásonként – a vállalkozás kapcsolt vállalkozásait is figyelembe véve – nem haladhatja meg a 300 000 eurónak megfelelő forintösszeget.

55/D. § (1) A mezőgazdasági termékek feldolgozásával vagy forgalmazásával foglalkozó vállalkozások számára az 55/C. § (1) bekezdése szerinti maximális támogatástartalommal nyújtható támogatás, ha a támogatás mértéke nem függ a mezőgazdasági termék elsődleges termelője részére történő teljes vagy részleges átadásától, és a támogatás mértékét nem az elsődleges termelőktől beszerzett vagy az érintett vállalkozások által forgalomba hozott termékek ára vagy mennyisége alapján határozzák meg.

(2) A mezőgazdasági termékek feldolgozásával vagy forgalmazásával foglalkozó vállalkozások számára nyújtott támogatás mértéke az (1) bekezdéstől eltérően meghatározható az elsődleges termelőktől beszerzett vagy az elsődleges termelők által forgalomba hozott termékek ára vagy mennyisége alapján, ha a kérdéses termékeket az elsődleges termelő nem élelmiszeripari célokra vagy egyáltalán nem hozta volna forgalomba.

55/E. § (1) Azonos vagy részben azonos elszámolható költségek esetén a támogatás abban az esetben halmozható más állami támogatással, ha az nem vezet az Atr. 2. § 2a. pontja szerinti csoportmentességi rendeletekben vagy az Európai Bizottság jóváhagyó határozatában meghatározott legmagasabb támogatási intenzitás vagy összeg túllépéséhez.

(2) Ha a támogatás mellett a kedvezményezett az Atr. 2. § 1. pontja szerinti rendeletekben meghatározott csekély összegű támogatásban is részesül, az igénybe veendő vagy igénybe vett csekély összegű támogatás nem csökkenti a támogatás 55/C. § (1)–(3) bekezdése szerinti legmagasabb mértékét. Ha a támogatás mellett a kedvezményezett azonos vagy részben azonos elszámolható költségek vonatkozásában csekély összegű támogatást is igénybe vesz, a támogatáshalmozás nem vezethet a támogatás 55/C. § (1)–(3) bekezdése szerinti legmagasabb mértékének túllépéséhez.

(3) A támogatás akkor halmozható az EUMSZ 107. cikk (2) bekezdés b) pontja szerinti támogatással, ha az nem vezet a kedvezményezett által elszenvedett kár túlkompensációjához.

(4) Azonos vagy részben azonos elszámolható költségek esetén a támogatás nem halmozható az „A gazdaságnak a jelenlegi Covid19-járvánnyal összefüggésben való támogatását célzó, állami támogatási intézkedésekre

vonatkozó ideiglenes keret módosítása” című, 2022. november 7-i, 2022/C 423/04 számú európai bizottsági közleménnyel módosított, az „A gazdaságnak a jelenlegi Covid19-járvánnyal összefüggésben való támogatását célzó, állami támogatási intézkedésekre vonatkozó ideiglenes keret hatodik módosítása, és az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. és 108. cikkének a rövid lejáratú exporthitel-biztosításokra történő alkalmazásáról szóló, a tagállamokhoz címzett bizottsági közlemény mellékletének módosítása” című, 2021. november 24-i, 2021/C 473/01 számú európai bizottsági közlemény 3.13. szakasza szerinti támogatással.

55/F. § (1) A támogatást nyújtó az Atr. 18/C. § (3) bekezdésében meghatározott határidők szerint továbbítja az állami támogatások európai uniós versenyszempontú vizsgálatáért felelős szervezet részére a támogatásoknak az Atr. 6. melléklete szerinti adatait az Atr. 18/D. § (1) bekezdés e) pontja szerinti közzététel céljából.

(2) A támogatást nyújtó az Atr. 34. § (1) bekezdésére figyelemmel minden év április 30-áig beszámolót készít a megelőző évben nyújtott támogatásokról az állami támogatások európai uniós versenyszempontú vizsgálatáért felelős szervezet részére.

(3) A támogatást nyújtó és a kedvezményezett a támogatással kapcsolatos iratokat a támogatás odaítélésétől számított tíz évig megőrzi.

(4) A közlemény 92. pontjára figyelemmel a támogatást nyújtó átadja az állami támogatások európai uniós versenyszempontú vizsgálatáért felelős szervezet részére az Európai Bizottság megkeresésének megválaszolásához szükséges összesített adatokat.”

6. § Az R. 58. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) E rendeletnek a területfejlesztési célú fejezeti kezelésű előirányzatok és a központi kezelésű előirányzatok kezeléséről és felhasználásáról szóló 1/2022. (X. 3.) TFM rendelet módosításáról szóló 2/2023. (VII. 4.) TFM rendelettel (a továbbiakban: Módr2.) megállapított 1. §-át, 2. § 52. pontját, 3. § (1) bekezdését, 13. § (4) bekezdését és 1. mellékletét a Módr2. hatálybalépésekor folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell.”

7. § Az R. 59. §-a a következő d) ponttal egészül ki:

(E rendelet)

„d) az „Az állami támogatásokra vonatkozó, az Ukrajna elleni orosz agresszióval összefüggésben a gazdaság támogatását célzó ideiglenes válság- és átállási keret” című, 2023. március 17-i, 2023/C 101/03. számú európai bizottsági közlemény”

(hatálya alá tartozó támogatást tartalmaz.)

8. § Az R. 1. melléklete helyébe az 1. melléklet lép.

9. § Az R.

a) 2. § 52. pontjában és 13. § (4) bekezdésében a „megyében” szövegrész helyébe a „vármegyében” szöveg,

b) 4. § 19. pontjában a „támogatás” szövegrész helyébe a „támogatás,” szöveg,

c) 8. § d) pontjában a „30-ig” szövegrész helyébe a „30-ig,” szöveg,

d) 59. § c) pontjában a „(HL L 352., 2013.12.24., 9. o.)” szövegrész helyébe a „(HL L 352., 2013.12.24., 9. o.);” szöveg lép.

10. § Hatályát veszti az R.

a) 2. melléklete,

b) 3. § (1) bekezdésében az „és a 2.” szövegrészek.

11. § Ez a rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba.

Dr. Navracsics Tibor s. k.,
területfejlesztési miniszter

1. melléklet a 2/2023. (VII. 4.) TFM rendelethez

„1. melléklet az 1/2022. (X. 3.) TFM rendelethez

A XI. Miniszterelnökség fejezetébe sorolt, a Területfejlesztési miniszter irányítása alá tartozó 2023. évi költségvetési kiadási előirányzatainak feladatterve

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O		
	ÁHT azonosító	Címnev	Alcímnev	Jogcím-csoportnév	Jogcímnev	Előirányzat célja	Kifizetésben részesülők köre	Támogatás biztosításának módja	Támogatási előleg	Renderelkezésre bocsátás módja	Visszatüzetés határideje	Biztosíték	Kezelő szerv	Lebonyolító szerv	Európai uniós forrásból finanszírozott költségvetési támogatás közreműködő szervezete		
2.	296635	30 Fejezeti kezelésű előirányzatok															
3.	334706		30/1 Célelőirányzatok														
4.	280578		30/1/44 Területfejlesztési feladatok					<p>Az előirányzat forrást biztosít</p> <p>1. a Pest vármegye területén megvalósuló következő fejlesztésekhez:</p> <p>a) közvetlen vállalkozásfejlesztést szolgáló, a vállalkozás működési feltételeit és környezetét javító fejlesztéshez</p> <p>aa) mikro-, kis- és középvállalkozás telephelyfeltételének javításához,</p> <p>ab) üzleti infrastrukturális fejlesztés támogatásához, különösen ipari park, iparterület, logisztikai és technológiai park fejlesztéséhez,</p> <p>ac) barnamezős terület újrahasznosításához,</p> <p>ad) vállalkozás foglalkoztatásának ösztönzéséhez,</p> <p>ae) ipari kapacitás és technológia fejlesztéséhez,</p> <p>af) befektetés-ösztönző tevékenység támogatásához,</p> <p>ag) piac fejlesztéséhez;</p> <p>b) turizmus mint stratégiai ágazat fejlesztéséhez</p> <p>ba) turisztikai látványosságok létrehozásához, a turisztikai vonzerő növeléséhez,</p> <p>bb) szálláshely-kapacitás fejlesztéséhez;</p> <p>c) Pest vármegyei lemaradó térség komplex fejlesztéséhez,</p> <p>d) munkaerő mobilitását elősegítő közlekedésfejlesztéshez, kiemelten önkormányzati tulajdonú belterületi út, kerékpárút fejlesztéséhez,</p> <p>e) önkormányzati közfeladat-ellátás infrastrukturális feltételének javításához, fejlesztéséhez, önkormányzati tulajdonú intézmények energetikai megújításához,</p> <p>ea) a gyermekellátás feltételének javításához, önkormányzati ingatlanban működő nevelési, oktatási intézmény – óvodák és általános iskolák – infrastrukturális fejlesztéséhez,</p> <p>eb) önkormányzati tulajdonú egészségügyi alapellátás intézményének fejlesztéséhez,</p> <p>f) kormányhatározat alapján, Pest vármegye területén működő egészségügyi szakellátást nyújtó intézmények fejlesztéséhez,</p> <p>g) települések infrastrukturális ellátottságának javításához, fejlesztéséhez,</p> <p>h) felszíni csapadékvíz-vezetés létesítményének fejlesztéséhez, élővizek és környezete revitalizációjához;</p> <p>2. az 1. pont szerinti, Pest vármegye területén megvalósuló fejlesztések kapcsán a Pest Vármegyei Önkormányzat által végzett feladatokhoz;</p> <p>3. a területfejlesztési intézményrendszeri feladatra</p> <p>a) a területi önkormányzat,</p> <p>b) a térségi fejlesztési tanács részére a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvényben meghatározott feladatokhoz kapcsolódó tevékenységéhez és egyes szakmai projektjeik végrehajtásához;</p> <p>4. területfejlesztési szakmai háttérfeladatokra</p> <p>a) a Nemzeti Programokkal kapcsolatos feladatok ellátásához és fejlesztéséhez,</p> <p>b) az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer működéséhez és szakmai feladatai ellátásához;</p> <p>5. a Szlovén Rába-vidék térségfejlesztési program megvalósításának támogatásáról szóló 1618/2019. (X. 28.) Korm. határozat [a továbbiakban: 1618/2019. (X. 28.) Korm. határozat]</p> <p>4. pontjában meghatározott célterületen az 1618/2019. (X. 28.) Korm. határozat 3. pontjában foglalt célok megvalósításához;</p> <p>6. a Tokaj-Zemplén Térség fejlesztéséhez szükséges kormányzati intézkedésekről szóló 1791/2020. (XI. 11.) Korm. határozat 1. pontjában elfogadott Tokaj-Zemplén Térség Fejlesztési Programban foglalt célra, a program megvalósítása területén;</p> <p>7. egyéb területfejlesztéshez, fejlesztéspolitikához kapcsolódó feladat ellátásához és kapcsolódó projekthez. Az előirányzat tartalmazza a kezelésével és működtetésével járó költségeket.</p> <p>Az 1–7. pont esetében a költségvetési támogatás a támogatási igény benyújtásakor már megkezdett vagy megvalósult tevékenysége is nyújtható.</p>	<p>1. Az F:4 mező 1. pontja tekintetében Pest vármegye területén működő helyi önkormányzat, költségvetési szerv, Pest vármegye területén telephellyel rendelkező gazdasági társaság, egyéni vállalkozó, egyéni cég, civil szervezet, szövetkezet, egyház, köztestület.</p> <p>2. Az F:4 mező 2. pontja tekintetében Pest Vármegyei Önkormányzat.</p> <p>3. Az F:4 mező 3. és 4. pontja tekintetében helyi önkormányzat, térségi fejlesztési tanács, költségvetési szerv, gazdasági társaság, civil szervezet, természetes személy.</p> <p>4. Az F:4 mező 5. pontja tekintetében helyi önkormányzat, nemzeti önkormányzat, költségvetési szerv, gazdasági társaság, egyéni vállalkozó, egyéni cég, civil szervezet, szövetkezet, egyház, köztestület, természetes személy.</p> <p>5. Az F:4 mező 6. pontja tekintetében helyi önkormányzat, térségi fejlesztési tanács, költségvetési szerv, gazdasági társaság, egyéni vállalkozó, egyéni cég, civil szervezet, szövetkezet, egyház, köztestület, természetes személy.</p> <p>6. Az F:4 mező 7. pontja tekintetében helyi önkormányzat, térségi fejlesztési tanács, költségvetési szerv, gazdasági társaság, egyéni vállalkozó, egyéni cég, civil szervezet, szövetkezet, egyház, köztestület, természetes személy.</p>	<p>az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 48. § (1) bekezdése szerint, jogszabály vagy egyedi döntés alapján, pályázati úton vagy pályázati rendszeren kívül, kérelemre támogatási okirattal vagy megállapodással</p>	<p>előleg biztosítható</p>	<p>egy összegben vagy időarányos vagy teljesítésarányos részletekben</p>	<p>szerződés vagy okirat vagy megállapodás szerint</p>	<p>az Ávr. 84. § (2) bekezdése alapján, a költségvetési támogatás összegét meghaladó biztosítéki értékig vagy összeghatár megjelölése nélkül</p>	<p>–</p>	<p>igénybe vehető</p>	<p>–</p>

5.	399606		30/1/45 Gazdaság- és területfejlesztési feladatok	Az előirányzat a Balaton-fejlesztési feladatok támogatásával összefüggő feladatok ellátására biztosít forrást. A költségvetési támogatás a támogatási igény benyújtásakor már megkezdett vagy megvalósult tevékenységre is nyújtható.	térségi fejlesztési tanács, központi költségvetési szerv, helyi önkormányzat, helyi önkormányzati költségvetési szerv, civil szervezet, egyházi jogi személy, társulás, szövetséget, gazdasági társaság, közalapítvány	az Áht. 48. § (1) bekezdése szerint, pályázati rendszeren kívül, kérelemre hozott egyedi döntés alapján támogatási szerződéssel, támogatói okirattal vagy megállapodással	előleg biztosítható	egy összegben vagy időarányos vagy teljesítésarányos részletekben	szerződés vagy okirat vagy megállapodás szerint	az Ávr. 84. § (2) bekezdése alapján, a költségvetési támogatás összegét meghaladó biztosítéki értékig vagy összeghatár megjelölése nélkül	-	igénybe vehető	-
6.	359251	32 Központi kezelésű előirányzatok											
7.	400440		32/9 A területfejlesztési miniszter tulajdonosi joggyakorlásával kapcsolatos bevételek és kiadások										
8.	400451		32/9/1 A területfejlesztési miniszter tulajdonosi joggyakorlásával kapcsolatos kiadások										
9.	400462		32/9/1/1 A területfejlesztési miniszter tulajdonosi joggyakorlása alá tartozó társaságok forrásjuttatásai	A területfejlesztési miniszter tulajdonosi joggyakorlásába tartozó gazdasági társaságok a) tőkeemelése, pótbefizetés, b) tulajdonosi támogatása. A b) pont esetében az előirányzat terhére támogatás már megkezdett vagy megvalósult tevékenységre is nyújtható.	A területfejlesztési miniszter tulajdonosi joggyakorlása alá tartozó gazdasági társaság	az F-9 mező a) pontja esetében – az F-9 mező b) pontja esetében az Áht. szerint az állami vagyon felügyeletéért felelős miniszter jóváhagyása esetén támogatói okirattal vagy támogatási szerződésben foglaltaknak megfelelően	az F-9 mező a) pontja esetében – az F-9 mező b) pontja esetében előleg biztosítható	az F-9 mező a) pontja esetében alapítói határozatban foglaltak szerint, tőkeemelés, pótbefizetés jogcímén az F-9 mező b) pontja esetében egy összegben vagy időarányos vagy teljesítésarányos részletekben	az F-9 mező a) pontja esetében: – az F-9 mező b) pontja esetében támogatási szerződés vagy támogatói okirattal szerint	az F-9 mező a) pontja esetében: – az F-9 mező b) pontja esetében az Ávr. 84. § (2) bekezdése alapján, a tulajdonosi támogatás összegét meghaladó biztosítéki értékig vagy összeghatár megjelölése nélkül	-	-	-

"

VII. Az Alkotmánybíróság döntései

Az Alkotmánybíróság teljes ülésének 1002/2023. (VII. 4.) AB Tü. határozata az Alkotmánybíróság Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1004/2020. (IV. 30.) AB Tü. határozatának módosításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 50. § (2) bekezdés c) pontjában és a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 23. § (1) bekezdés c) pontjában kapott felhatalmazás alapján – tekintettel az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 22. § (6) bekezdésére is – az Alkotmánybíróság Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1004/2020. (IV. 30.) AB Tü. határozatot a következők szerint módosítja:

1. Az Alkotmánybíróság Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1004/2020. (IV. 30.) AB Tü. határozat 2. melléklete helyébe a Melléklet lép.
2. Ez a határozat a közzétételét követő napon lép hatályba.
3. Az Alkotmánybíróság e határozatát a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 26. § (2) bekezdése alapján a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

Melléklet az 1002/2023. (VII. 4.) AB Tü. határozathoz

„2. melléklet az 1004/2020. (IV. 30.) AB Tü. határozathoz

Állománytábla

Szervezeti egység	Álláshelyek	Álláshelyek száma (fő)
Alkotmánybírói törzskarok	Az Alkotmánybíróság tagjai	15
	Törzskari jogászok	45
	Törzskari titkárságvezetők	15
Elnöki kabinet	Kabinetfőnök	1
	Elnöki kabineti jogászok	10
	Nemzetközi és protokollügyi munkatárs	1
	Belső ellenőr	0,5
	Integritási tanácsadó	0,5
	Kommunikációs vezető	1
Főtitkárság	Főtitkár	1
Főtitkársági titkárság	Főtitkársági titkárságvezető	1
Indítványelemzés	Indítványelemzők	7
Informatika	Informatikus	2
Kezelőiroda	Kezelőirodai munkatársak (irodavezető és helyettese)	2
Könyvtár	Könyvtárvezető	1
Gazdasági főosztály	Gazdasági főigazgató	1
A gazdasági főosztály titkársága	Gazdasági főosztályi titkárságvezető	1
Gazdálkodás és pénzügy	Pénzügyi és számviteli vezető	1
	Pénzügyi és számviteli ügyintéző	4
	Bérszámfejtési és társadalombiztosítási ügyintéző	1
	Gazdasági ügyintéző	1

Személy- és munkaügy	Személy- és munkaügyi vezető	1
Üzemeltetés	Üzemeltetési vezető	1
	Szakmunkás, egyéb fizikai alkalmazott	12
Gépkocsi-üzemeltetés	Garázsmeister	1
	Gépkocsivezetők	17
Összesen		144

Budapest, 2023. június 27.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: XVIII/1370/2023.

VIII. A Kúria határozatai

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának jogegységi hatályú határozata

Az ügy száma:	Jpe.II.60.040/2022/7. szám
A felperes:	az I. rendű felperes neve (az I. rendű felperes címe) a II. rendű felperes neve (a II. rendű felperes címe)
A felperesek képviselője:	Czingula Ügyvédi Iroda, (ügyintéző: dr. Czingula Katalin ügyvéd, a felperesek képviselőjének címe)
Az alperes:	az alperes neve (az alperes címe)
Az alperes képviselője:	Lajer Ügyvédi Iroda, (ügyintéző: dr. Lajer Zsolt ügyvéd, az alperes képviselőjének címe)
A per tárgya:	szerződés érvénytelenségének megállapítása
A jogegységi panaszt benyújtó fél:	az alperes
A jogegységi panasszal támadott határozat száma:	Gfv.VI.30.480/2021/5. számú közbenső ítélet

Rendelkező rész

A Kúria megállapítja, hogy a Gfv.30.480/2021/5. számú közbenső ítélete jogkérdésben eltér a Gfv.30.340/2019/7. számú, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett ítélettől.

Az eltérés indokolt volt, ezért a Kúria a Gfv.30.480/2021/5. számú közbenső ítéletét hatályában fenntartja.

A Kúria kötelezi az alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg a felperesek mint egyetemleges jogosultak részére 150.000 (százötvenezer) forint jogegységi panasz eljárásban felmerült költséget.

A Kúria Gfv.30.340/2019/7. számú ítélete és az ezzel azonos tartalmú határozatai a továbbiakban kötelező erejüként nem hivatkozhatók.

A Kúria elrendeli határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

A határozat ellen jogorvoslatnak nincs helye.

Indokolás

A jogegységi panasz alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az alperes pénzügyintézet a 2004. október 20. napján megkötött deviza alapú hitelszerződéssel 58.800 CHF összegű hitelkeretet nyitott a felperes adósok részére. A felperesek tudomásul vették, hogy a hitelkeret terhére igénybe vehető kölcsön maximális összege 8.150.000 forint, a szerződés hatályba lépésének napján érvényes, magánszemélyekre vonatkozó deviza vételi árfolyamon számított deviza ellenértéke, de nem több mint a hitelkeret. Tudomásul vették azt is, hogy a lejárt tőke és kamattartozást, valamint azok késedelmi kamatát az alperes devizában tartja nyilván és emiatt a kölcsön, illetve a tartozás forintban kifejezett összege a mindenkori magánszemélyekre vonatkozó deviza eladási árfolyam függvényében változhat. A szerződés 6.6. pontja szerint az adósok jogosultak voltak, a futamidő alatt egy alkalommal, a banktól a devizában nyilvántartott kölcsön forint alapú kölcsönné átalakítását kérni azzal, hogy

kötelesek ezen kérelmet a fordulónapot legalább 30 nappal megelőzően a bankhoz írásban benyújtani. A 10.12. pont szerint az adósok kifejezetten nyilatkoztak arról, hogy a banktól azt a felvilágosítást, amely szerint a jelen szerződés szerinti kölcsön vonatkozásában jelentős árfolyamkockázatuk keletkezhet abban az esetben, ha a kölcsön 1.1. pont szerinti devizanemének forintárfolyama jelentősen változik, megértették és ezen információ ismeretében is igénybe kívánják venni a kölcsönt a jelen szerződésben foglaltak szerint.

- [2] A felleperesek keresetükben egyebek mellett kérték a kölcsönszerződés semmisségének a megállapítását és annak hatályossá nyilvánításával az alperes kötelezését 7.362.521 forint és járulékai megfizetésére. Negyedleges keresetükben annak a megállapítását kérték, hogy tisztességtelenek a kölcsönszerződés 1.1., 1.3., 1.4., 1.7. és 10.12. pontjának rendelkezései, mert az alperes devizakockázattal kapcsolatos tájékoztatása nem felelt meg a 2/2014. Polgári jogegységi határozat (a továbbiakban: 2/2014. PJE határozat), valamint az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) vonatkozó joggyakorlatában kifejtett szempontoknak. Az alperes a kereset elutasítását kérte.

Az első- és másodfokú ítélet

- [3] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, a felleperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság jogerős ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A jogerős ítélet indokolása szerint a szerződés nem érvénytelen, az árfolyamkockázat tisztességtelenségének vizsgálata során pedig kifejtette: a kölcsönszerződés informálta a fogyasztót arról, hogy a deviza alapú elszámolás, mint a szerződés mechanizmusa, azzal a hatással jár, hogy ebből eredően árfolyamkockázat merül fel, amelyet teljes egészében a fogyasztó visel, továbbá arról, hogy ez befolyásolja és milyen módon a fizetési kötelezettségét. Ebből az átlagosan tájékozott és észszerűen figyelmes fogyasztó megérthette az árfolyamkockázat lényegét és annak a gazdasági kötelezettségeire gyakorolt hatását.

A Kúria jogegységi panasszal támadott határozata

- [4] A Kúria a felleperesek által a jogerős ítélettel szemben benyújtott felülvizsgálati kérelmet részben alaposnak találta és közbenső ítéletével a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és megállapította, hogy a peres felek között létrejött deviza alapú hitelszerződés érvénytelen.
- [5] Az indokolás szerint a Kúria – a Tanács 93/13/EGK irányelve a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről (a továbbiakban: 93/13/EGK irányelv) rendelkezései, a 2/2014. PJE, valamint a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa Jpe.I.60.015/2021/15. számú határozatának (a továbbiakban: JPE határozat) felhívása mellett – nem értett egyet az eljáró bíróságok azon egyező álláspontjával, amely szerint az alperes által a kölcsönszerződésben nyújtott tájékoztatás megfelelt volna a követelményrendszernek. Nem tesz eleget a tisztességes tájékoztatás követelményének ugyanis az, ha a szerződés különböző rendelkezéseiből csak kikövetkeztethető az árfolyamkockázat fogyasztóra gyakorolt gazdasági következménye. A JPE határozat által megfogalmazott jogértelmezési mércéből az következik, hogy nem felel meg a világosság és érthetőség követelményének az a tájékoztatás, amelyből az átlagosan tájékozott fogyasztó számára az ugyan érthető, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül őt terheli, de az már nem, hogy ez akár jelentősen megemelheti fizetési kötelezettségeit és amely lényegében csak arra terjed ki, hogy az árfolyam a fogyasztó javára és terhére is változhat. Ez ugyanis nem elegendő arra, hogy az átlagosan tájékozott fogyasztó megalapozott döntést hozhasson.
- [6] A felek szerződésének 10.12. pontja annyit tartalmaz, hogy a fogyasztónak jelentős árfolyamkockázata keletkezhet abban az esetben, ha a kölcsön devizanemének forint árfolyama jelentősen változik. A másodfokú bíróság által hivatkozott egyéb szerződési pontokból is csak következtetni lehet az árfolyamkockázatra, külön kockázatfeltáró nyilatkozat pedig a szerződéshez nem készült, ilyenre a felek sem hivatkoztak. A szerződéses rendelkezés lényegében csak ismerteti az árfolyamkockázat mibenlétét, de nem hívja fel a fogyasztó figyelmét kellő súllyal, átlátható módon az árfolyamromlás valós és lehetséges következményeire, így arra, hogy annak esetleges, előre nem látható bekövetkezése az adós fogyasztó gazdasági helyzetét rendkívül súlyosan érintheti, ezért az nem világos és nem érthető.
- [7] Nem találta alaposnak az alperes azon hivatkozását sem, amely szerint a szerződés 6.6. pontja ellensúlyozta a szerződésnek az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő rendelkezéseit és ezért a szerződés ez okból sem lehet érvénytelen. (a Kúria Gfv.30.340/2019/7. számú ítélete.) A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 2009. május 22-től hatályos szabálya szerint ugyanis az általános szerződési feltétel és a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt feltétel tisztességtelenségét önmagában az is megalapozza, ha a feltétel nem világos vagy érthető. A 2/2014. PJE határozat 1. pontja – értelmezve a 93/13/EGK irányelv rendelkezéseit a magyar jogba implementáló régi Ptk. rendelkezéseit – kizárólag azt tartalmazza, hogy önmagában a nem világos,

nem egyértelmű szerződéses rendelkezés, tájékoztatás megalapozza a korlátlan árfolyamkockázat fogyasztóra hártásának tisztességtelenségét. A 2/2014. PJE határozat 1. pontjának indokolása szerint annak kérdése, hogy az adott szerződés árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése világos, illetve érthető-e, annak ellenére vizsgálható, hogy a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződések túlnyomó többségét a régi Ptk.-nak a 2009. évi XXXI. törvénnyel történt módosítása előtt kötötték meg. A 93/13/EGK irányelv a 8. cikkében kifejezetten lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy az irányelv által szabályozott területen elfogadjanak vagy hatályban tartsanak olyan fogyasztóvédelmi rendelkezéseket, amelyekkel a fogyasztóknak magasabb szintű védelmet biztosítanak. A 2/2014. PJE határozat ennek megfelelően értelmezte a régi Ptk. tisztességtelen szerződési feltételek megállapítására vonatkozó rendelkezéseit. Ezt a jogértelmezést erősítette meg a JPE határozat is, mert a kölcsönszerződés részét képező általános szerződési feltételeknek az árfolyamkockázat viselését szabályozó kikötései a szerződés főszolgáltatásába tartoznak, ezért adott esetben a nem világos, nem érthető jellegük miatt előidézhetik a szerződés érvénytelenségét. Ez nincs kötve további előfeltételek vizsgálatához, így a tisztességtelenség körében nincs relevanciája az egyenlőtlen alperes által állított elháríthatóságának. Az alperes által hivatkozott eseti döntés ettől eltérő jogértelmezésen alapul oly módon, hogy az árfolyamkockázat tisztességtelensége körében vizsgálnia kell azt is, hogy az jelentős egyenlőtleniséget idéz-e elő a fogyasztó kárára, és ha van olyan szerződéses rendelkezés, amely ezt orvosolja, úgy az árfolyamkockázat adásra telepítése nem lehet tisztességtelen. Ezzel szemben a 2/2014. PJE határozatnak a JPE határozattal megerősített 1. pontja szerint önmagában a nem világos, nem egyértelmű szerződéses rendelkezés, tájékoztatás megalapozza a korlátlan árfolyamkockázat fogyasztóra hártásának tisztességtelenségét. A JPE határozat kimondta azt is, hogy a Kúria bármely határozatának ezzel ellentétes jogértelmezése kötelező erejűként már nem hivatkozható, így az alperes által hivatkozott ítélet ebben az összefüggésben – mivel a JPE határozattal ellentétes jogértelmezésen alapul – már nem minősül precedensképes határozatnak.

A jogegységi panasz

- [8] Az alperes a Kúria közbenső ítélete ellen a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/B. § (2) bekezdése alapján jogegységi panaszt terjesztett elő, amelyben azt állította, hogy a Kúria a közbenső ítéletével – jogegységi eljárás kezdeményezése nélkül – jogkérdésben, indokolatlanul tért el a korábbi közzétett határozataitól, és kérte ezért annak hatályon kívül helyezését és a Kúria új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását.
- [9] A jogegységi panasz indokolása szerint a Kúria a támadott határozatában eljárásjogi kérdésekben indokolatlanul eltért a Kúria Gfv.30.226/2021/9., Gfv.30.372/2020/10., Gfv.30.237/2021/6. és a Gfv.30.128/2020/5. számú ítéleteitől, valamint a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II. 15.) PK vélemény (a továbbiakban: 1/2016. PK vélemény) 3. pontjában foglaltaktól. A precedensértékű döntésekben és a PK véleményben ugyanis a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 272. § (2) bekezdését a Kúria úgy értelmezte, hogy a felülvizsgálati kérelemben a félnek pontosan, azaz az alaki jogforrás, a paragrafus szám, az esetleges bekezdések és pontok számának megadásával meg kell jelölnie azt az adekvát jogszabályt, amelynek a megsértésére hivatkozik. A Kúria jogerős ítéletet csak az előterjesztett kérelemnek megfelelően, az abban megjelölt körben és okból vizsgálhatja felül. A támadott közbenső ítéletben ezzel szemben a Kúria adekvát jogszabályhely megjelölése nélkül is érdemben bírálta el a felülvizsgálati kérelmet. A felperesek a felülvizsgálati kérelmükben a hitelszerződés tisztességtelenségének a megállapítását kérték, de ennek jogalapját – a vizsgálandó időpontban irányadó 1959. évi Ptk. 209/B. § (1) bekezdését – a felülvizsgálati kérelmükben nem jelölték meg, az általános szerződési feltételek tisztességtelenségét szabályozó, a régi Ptk. 209. § (1) bekezdését is csak annyiban, hogy „nehezményezték”, hogy a jogerős ítélet nem találta tisztességtelennek az árfolyamkockázati tájékoztatást tartalmazó 10.12. pontot. A támadott közbenső ítélet nem jelölte meg indokolásában, hogy mely jogszabályhelyen alapul a hitelszerződés érvénytelenségét okozó állítólagos tisztességtelenség, de azt sem, hogy a hitelszerződésnek pontosan melyik pontját tekinti tisztességtelennek és ez miért okozná a teljes szerződés érvénytelenségét. Az alkalmazott jogszabályként nevesített 1959. évi Ptk. 209. § (1) bekezdése a döntés meghozatalát nem alapozhatta meg. A jogegység sérelmét az alperes abban látta, hogy a felülvizsgálati kérelem nem felelt meg a korábbi precedensekben kidolgozott jogelveknek, a Kúria pontos jogszabályi hivatkozás és erre vonatkozó érvelés hiányában bírálta el a felülvizsgálati kérelmet, így határozata ellentétes a kialakult joggyakorlattal.
- [10] A közbenső ítéletben a Kúria az árfolyamkockázat viselését szabályozó szerződési kikötések tekintetében olyan jogszabályi rendelkezést tett a felülvizsgálat tárgyává, amit a felülvizsgálati kérelem nem jelölt meg. A precedensek szerinti jogértelmezés kijelöli a felülvizsgálat kereteit, amiktől a Kúria ez ügyben sem térhetett volna el. és nem lett volna lehetősége a tisztességtelenség hivatalbóli vizsgálatára sem. A felülvizsgálati kérelem meg se jelölte, hogy

a hitelszerződés melyik pontja szabályozza azt, hogy az árfolyamkockázatot a felpereseknek kell viselniük, így a közbenső ítélet olyan kérdést is elbírált, amelyre vonatkozóan a felülvizsgálati kérelem nem rendelkezett az elvárt tartalmi elemekkel, sőt előterjesztésre sem került, így a jogegység sérelmet szenvedett.

- [11] Az anyagi jogi sérelmek tekintetében hivatkozott a Gfv.30.240/2020/4. és a Gfv.30.230/2021/5. számú határozatoktól való eltérésre, amelyekben a jogilag releváns tények azonosak voltak, így összevethetők a támadott közbenső ítélettel. Az eltérőként megjelölt határozatok a régi Ptk. 234. §-át úgy értelmezték, hogy egy szerződési feltétel tisztességtelenségét a szerződéskötés időpontjára figyelemmel, így a szerződéskötéskor hatályos jogszabályok alapján kell megítélni. A Kúria ez esetben – ezzel szemben – úgy döntött, hogy a tisztességtelenségről és így az érvénytelenségről való döntés olyan új, de az azt beillesztő jogszabály szerint nem visszaható hatályú normatartalomra is alapítható, amely csak később lépett hatályba. Az a tétel, hogy egy szerződési feltétel tisztességtelen voltát a szerződéskötés időpontjára figyelemmel és így a szerződéskötéskor hatályos jogszabályok alapján kell megítélni a magyar jogban általánosan elfogadott és megfelel az EUB joggyakorlatának is. Ezzel szemben a támadott határozatban a Kúria nem a szerződés megkötésének idején hatályos jogszabályt vette figyelembe, így indokolatlanul sérti a jogegységet. Az ítélet a [26] bekezdésében kifejezetten azzal a jogszabállyal indokolja az általa képviselt jogértelmezést, amely a szerződéskötést követően több mint négy évvel lépett csak hatályba. Ezzel kapcsolatos érvelése azonban nem indokolja a jogértelmezés körében a megsértett precedens értékű határozatokban is kimondott jogelvtől való eltérést. Ennek az az oka, hogy nem az a kérdés, hogy a Kúria vizsgálhatja-e azt, hogy az adott szerződés árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése világos, illetve érthető-e, hanem az, hogy amennyiben azt állapítja meg, hogy az árfolyamkockázati tájékoztató nem világos és érthető, ebből szükségszerűen következik-e, hogy a szerződés árfolyamkockázat fogyasztó általi viselését szabályozó rendelkezései tisztességtelenek és így érvénytelenek. 2009. május 22-ig a régi Ptk. nem tartalmazott olyan szabályt, amely azt mondta volna ki, hogy az általános szerződési feltétel és a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt feltétel tisztességtelenségét önmagában az is megalapozná, ha a feltétel nem világos vagy érthető. Ilyen szabályt a 93/13/EKG irányelv sem tartalmaz, az EUB-nak sincs olyan döntése, amely automatizmust vezetne le a világosság és érthetőség sérelme, valamint a tisztességtelenség között az irányelv rendelkezései alapján. Önmagában az EUB joggyakorlata alapján a világosság és érthetőség követelményének megsértése nem elegendő a tisztességtelenség megállapításához, ahhoz a 93/13/EKG irányelv 3. cikk (1) bekezdése szerint rögzített valamennyi tényállási elem fennállása szükséges. A világosság és érthetőség hiánya csak megnyitja az utat a tisztességesség elemeinek a vizsgálata előtt, azaz vizsgálni kell, hogy az általános szerződési feltétel szerinti kikötés a jóhiszeműség követelményével ellentétben a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben a fogyasztó kárára jelentős egyenlőtlenséget idéz-e elő. Nem vitatott, hogy a tagállami jogalkotó az irányelvben foglaltaknál szigorúbb szabályokat is előírhat a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételek tisztességtelenségével kapcsolatosan, de a szerződés megkötésekor ilyen szabály nem volt hatályban.
- [12] A panasz szerint indokolatlanul tért el a támadott határozat a Pfv.21.121/2019/8., Pfv.20.626/2020/4. és a Gfv.30.230/2021/5. számú precedens határozatoktól is. Ezekben az ügyekben a Kúria által eldöntendő jogkérdés az volt, hogy önmagában megalapozza-e a kockázatteltérés világossága és érthetősége hiányát az, ha az árfolyamkockázati tájékoztatás a szerződési dokumentációnak nem egyetlen helyén található. A tényállások vonatkozó részei ez esetben is hasonlóak és összevethetők, de a támadott ítélet indokolása szerint nem felel meg a tisztességes tájékoztatás követelményének, ha a szerződés különböző rendelkezéseiből csak kikövetkeztethető az árfolyamkockázat fogyasztóra gyakorolt gazdasági következménye. A régi Ptk. 209/B. § (3) bekezdésére, az EUB C-511/17., C-38/17., C-26/13., valamint a Kúria Gfv.30.216/2021/12., Pfv.20.596/2020/6., Gfv.30.185/2020. számú határozataira és a 2/2014. JPE határozatra való hivatkozással kifejtette, hogy a banknak lehetősége van arra, hogy több különböző helyen, vagy akár szóban tájékoztassa a fogyasztót az árfolyamkockázatról. Mindezekkel szemben a támadott határozat kizárólag a hitelszerződés 10.12. pontjára korlátozta a világosság és érthetőség vizsgálatát.
- [13] Jogegységi panasz eljárásra okot adó eltérés az, ha azonos szerződési dokumentáció jogi megítélése során az eljáró tanács eltérő következtetésre jut egy korábbi közzétett határozattól. A perbeli esettel azonos szerződési dokumentáció és azonos szövegezés vizsgálata során a Kúria a Pfv.21.563/2018/14. számú döntésében a támadott határozattól eltérő jogi értékelésre jutott. Ezt – jogegységi eljárás kezdeményezése nélkül – a támadott határozatot hozó tanács nem tehetné volna meg. A precedens ítélet szerinti jogértelmezés nem tér el a JPE határozat elvi tartalmától sem. Az EUB C-227/18. szám alatti határozatából is nyilvánvaló, hogy csak észszerű elvárásokat lehet támasztani a kockázatteltérő tájékoztatással szemben és a JPE határozat szerint is az az elvárás, hogy a fogyasztó felismerhesse, értékelni tudja az árfolyamkockázat gazdasági következményeit. Az alperes által nyújtott tájékoztatás megfelel annak az elvárásnak, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatásból a felperesek felismerhessék és

értékelné tudják az akár jelentős árfolyamváltozás lehetőségét és ennek az akár jelentős kihatását a törlesztőrészlet és tartozás forintban kifejezett összegére. A perbeli esetben az alperes nem csak a kölcsönszerződéssel és a közjegyzői tartozást elismerő nyilatkozattal mint okiratokkal, hanem tanúvallomással is igazolta a megfelelő tájékoztatást. A támadott határozat ezzel szemben csak a hitelszerződés 10.12. pontjára szűkítetten vizsgálta az adott kockázatfeltárás megfelelőségét.

- [14] Indokolatlanul tért el a támadott közbenső ítélet a Kúria Gfv.30.340/2019/7. számú eseti döntéstől is. A két ügy a jogértelmezés szempontjából releváns jogi tények alapján szintén összevethető, és az abban felvetett jogkérdésnek azért van jelentősége, mert a hitelszerződés 6.6. pontja lehetővé tette a felperesek számára azt, hogy a futamidő alatt bármikor kérhessék a deviza alapú kölcsönnek forint alapú kölcsönre történő átváltását, amellyel az árfolyamkockázatot – a saját gazdasági döntésük alapján – bármikor, teljes mértékben kizárhatták volna. A hivatkozott precedens értékű döntés alapján a fogyasztó által kapott tájékoztatás nem volt elégséges ugyan, de a tisztességtelenség miatti érvénytelenség megállapítását kizárta a jelentős egyenlőtlenség hiánya, mert a forintra való átváltás lehetősége a tisztességtelenséget megalapozó egyenlőtlenséget megszünteti. Ezzel szemben a támadott határozat szerint a forintra való átváltás lehetőségére való hivatkozás már nem alkalmas a tisztességtelenség megállapításának elhárítására, így a két jogértelmezés nyilvánvalóan eltérő. Korábbi érvelésére is hivatkozva kifejtette, hogy a szerződés fő tárgyát meghatározó rendelkezés tisztességtelensége megállapításához a jogszabályban rögzített valamennyi tényállási elem fennállása szükséges, a hitelszerződés pedig ilyen vizsgálat alapján nem lehetett tisztességtelen. Erre utalt a Kúria Gfv.30.066/2020/14. számú ítélete is. Az alperes eljárása nem minősíthető rosszhiszeműnek, az EUB C-243/20 szám alatti ítélete szerinti jogértelmezés pedig eldöntötte azt a kérdést is, hogy az a rendelkezés, amely szerint a devizatartozás kockázatát a felperesek viselik, okozott-e jelentős egyenlőtlenséget a felek jogviszonyában. Álláspontja szerint a hitelszerződésnek az árfolyamkockázat fogyasztó általi viseléséről rendelkező kikötései nem okoztak jelentős egyenlőtlenséget a felek pozícióiban. Erről a kérdéstről a JPE határozat sem rendelkezik, csak az árfolyamkockázati tájékoztató megfelelőségével foglalkozik, ezért nem lehet állítani, hogy a JPE határozat kihirdetését követően ez a döntés már ne lenne hivatkozható. A JPE határozat ugyanis nem foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy amennyiben az árfolyamkockázati tájékoztatás nem volt világos és érthető akkor ez automatikusan az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó kikötés tisztességtelenségét jelenti-e, vagy a tisztességtelenség jogszabály szerinti tényállási elemeinek a fennálltát vizsgálni kell és amennyiben vizsgálni kell, akkor a forintosítás szerződésbe foglalt lehetősége kizárja-e a tisztességtelenség megállapítását.
- [15] Az alperes indítványozta előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését abban a kérdésben, hogy a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EKG irányelv 4. cikk (2) bekezdését és 3. cikk (1) bekezdését egymásra figyelemmel úgy kell-e értelmezni, hogy amennyiben a szerződés elsődleges tárgya meghatározására vonatkozó feltétel nem világos és érthető, az önmagában ezen okból tisztességtelennek minősül. Indítványozta az előzetes döntéshozatali kezdeményezéssel egyidejűleg jelen eljárás felfüggesztését.
- [16] Utóbb beadott kiegészítésében az alperes hivatkozott az EUB 2023. január 12-én meghozott C-395/21. számú ítéletére, amely véleménye szerint megerősíti a 93/13/EKG irányelv helyes értelmezésével kapcsolatos álláspontját.

Az ellenérdekű felek nyilatkozata

- [17] A felperesek nyilatkozatukban a jogerős közbenső ítélet hatályában való fenntartását kérték. Előadták, hogy az alperes által hivatkozott ítéletektől való eltérés indokolt volt, a Kúria határozata megfelelt a 93/13/EKG irányelvnek. A felülvizsgálati kérelem megfelelt a régi Pp. 272. § (2) bekezdésében foglaltaknak, csak egy elírást tartalmazott, így nem volt akadálya a Kúria eljárásának, de a semmisség hivatalból is észlelhető lett volna, a perbeli esetben pedig az alperes külön kockázatfeltáró nyilatkozatot nem alkalmazott, így a felperesek további tájékoztatást máshonnan, mint a szerződésből, nem kaptak.

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának döntése és annak jogi indokai

- [18] A jogegységi panasz nem alapos.
- [19] A Bszi. 41/B. § (2) bekezdése alapján jogegységi panasznak van helye, ha a Kúria ítélkező tanácsa jogkérdésben – jogegységi eljárás kezdeményezése nélkül – úgy tér el a Kúria 2012. január 1. napja után hozott és a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától, hogy az adott eltérésre az alsóbb fokú bíróságok határozatában nem került sor.
- [20] A jogegységi panasz eljárás egy rendkívüli, a jogerő utáni, a jogegységet célzó, a Bszi. külön szabályozásán alapuló sui generis eljárás, amely nem a per folytatása, hanem a jogrendszer belső koherenciájának a megteremtését

szolgálja (Jpe.I.60.005/2021/5.). A jogegységi panasz eljárásban ezért a Kúria nem bírálja felül a jogerős határozatot, hanem kizárólag azt vizsgálja, hogy a jogegységi panasz beadványban kifejezetten megjelölt, közzétett kúriai határozatoktól való eltérés bekövetkezett-e és ha igen, akkor az eltérés indokolt volt-e vagy sem. A jogegységi panasz eljárás során a Kúria tehát a fél által megjelölt keretben, az általa hivatkozott eltérések tekintetében vizsgálja a panasz megalapozottságát.

- [21] Az alperes jogegységi panasz beadványa a Bszi. 41/C. § (3) bekezdésében írt követelményeknek megfelelt, megjelölte azt a kúriai határozatot, amellyel szemben a panaszt előterjesztette és azokat a közzétett kúriai határozatokat is, amelyektől a jogkérdésben való eltérést állította, és kifejtette az eltérésre vonatkozó jogi álláspontját. Erre való tekintettel – visszautasítási ok hiányában – a Jogegységi Panasz Tanács a jogegységi panaszt befogadta.
- [22] Az alperes a jogegységi panaszát elsődlegesen arra alapította, hogy a Kúriának a kialakult joggyakorlata alapján a felperesek által a jogerős ítélettel szemben benyújtott felülvizsgálati kérelmet hivatalból el kellett volna utasítania, vagy a jogerős ítéletet az árfolyamkockázat tekintetében nem kellett volna vizsgálnia, mert abban a kérelmezők nem jelölték meg pontosan az adekvát jogszabályt – a régi Ptk. 209/B. § (1) bekezdését – amelynek a megsértését állították és az azzal kapcsolatos indokaikat sem adták elő. A régi Ptk. 209. § (1) bekezdésére is csak annyiban hivatkoztak, hogy „nehezményezték”, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatót a bíróságok nem találták tisztességtelennek. A Kúria eljárt tanácsa ezzel eltért a Kúria Gfv.30.226/2021/9., Gfv.30.372/2020/10., Gfv.30.237/2021/6. és a Gfv.30.128/2020/5. számú precedens határozatai jogértelmezésétől, valamint az 1/2016. PK vélemény 3. pontjában rögzített álláspontjától.
- [23] A hivatkozott határozatok – a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa által már több alkalommal kifejtettek szerint – akkor vethetők össze a támadott határozattal, ha az azokban felmerülő jogkérdés azonos és az azok megítélése alapjául szolgáló releváns tényállás is csak lényegtelen, mellékes elemekben különbözik. (Jpe.II.60.008/2022/8.)
- [24] Az alperes által ebben a körben megjelölt referenciahatározatok összevethetők a jelen ügyben támadott határozattal, valamennyi ügyben fogyasztó kötött pénzügyi deviza alapú hitelszerződést és a per, valamint a felülvizsgálati eljárás tárgyát képezte a fogyasztó részére az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás megfelelésének vizsgálata.
- [25] A Gfv.30.226/2021/9. számú határozatban, 2007. évben kötött szerződés tekintetében a peres felperes fogyasztó a felülvizsgálati kérelmében megsértettként a régi Ptk. 209. § (1) bekezdésére és 209/A. § (2) bekezdésére hivatkozott. A Kúria az ügyben meghozott határozatának [43] és [44] bekezdései szerint érdemben vizsgálta az I. rendű alperes pénzügyi árfolyamkockázati tájékoztatóját. Ehhez hasonlóan a Gfv.30.372/2020/10. szám alatti ügyben, egy 2008. évi szerződés esetében is a fogyasztó felperes élt a keresetét elutasító jogerős ítélettel szemben felülvizsgálati kérelemmel, amelyben megsértettként, egyebek mellett, ugyancsak a régi Ptk. 209. § (1) bekezdését és 209/A. § (2) bekezdését jelölte meg. A Kúria eljárt tanácsa az ilyen tartalmú felülvizsgálati kérelem esetén is érdemben vizsgálta határozatának [30]–[46] bekezdései alatt az árfolyamkockázati tájékoztató megfelelő voltát. Ugyanez állapítható meg a szintén 2008. évi szerződésről döntő Gfv.30.237/2021/6. szám alatti határozat alapján is, ahol a peres fogyasztó alperes a felülvizsgálati kérelmében a régi Ptk. 209. § (1) és (4) bekezdésének, valamint a 209/A. § (2) bekezdésének megsértésére hivatkozott és a Kúria ennek alapján érdemben vizsgálta ítélete indokolásának [46]–[54] bekezdései szerint az árfolyamkockázati tájékoztatót. A Gfv.30.128/2020/5. számú határozatban, 2006. szeptemberi szerződés vizsgálata során a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fogyasztó megsértettként a régi Ptk. 209/A. § (2) bekezdése mellett a 209/B. § (3) bekezdését jelölte meg. A Kúria ebben a határozatában kifejtette, hogy az ügyben ezek a jogszabályi hivatkozások nem voltak alkalmazhatók, és nem vizsgálta ebben a körben érdemben a felülvizsgálati kérelmet, mivel annak benyújtója nem hivatkozott adekvát jogszabályhelyként a régi Ptk. 209. § (1) bekezdésére [Gfv.30.128/2020/5. [23] bekezdés.]
- [26] Az alperes helytállóan hivatkozott arra, hogy a perbeli, 2004. évben kötött szerződés esetében a régi Ptk. 209/B. § (1) bekezdése lehetett volna a megfelelő hivatkozási alap, mert ekkor a régi Ptk. ezen rendelkezése szólt arról, hogy tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződés kikötése, ha a jóhiszeműség követelményének megsértésével a feleknek a szerződésből eredő jogosultságait és kötelezettségeit egyoldalúan és indokolatlanul az egyik fél hátrányára állapítja meg. Ezzel szemben a régi Ptk. 209. § (1) bekezdése 2004. októberében csak azt rögzítette, hogy ha az általános szerződési feltétel tisztességtelen, a kikötést a sérelmet szenvedő fél megtámadhatja. A régi Ptk. 209. § (1) bekezdését a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény, valamint egyes törvények fogyasztóvédelemmel összefüggő jogharmonizációs célú módosításáról szóló 2006. évi III. törvény 5. § (2) bekezdése 2006. március 1. napjával megváltoztatta és lényegében oda helyezte át és módosította a korábban a 209/B. § (1) bekezdésében megfogalmazott rendelkezést. A továbbiakban így a régi Ptk. 209. § (1) bekezdése szólt arról, hogy tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói

szerződésben egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével, egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg.

- [27] Az ilyen jellegű ügyekben a 2006 márciusát követően kötött szerződések esetén a Kúria joggyakorlata szerint – amint azt az alperes által megjelölt referenciahatározatok is tartalmazzák – a felülvizsgálati kérelemben jogszabálysértésként a régi Ptk. 209. § (1) bekezdését szükséges és egyben elegendő is megjelölni ahhoz, hogy a Kúria érdemben vizsgálhassa az ügy tárgyát képező árfolyamkockázati tájékoztató megfelelő voltát. A felperesek ez ügyben a felülvizsgálati kérelmükben szintén ennek a jogszabályi rendelkezésnek a megsértésére hivatkoztak és előadták azt, hogy a perbeli szerződés 10.12. pontja miért nem tartalmaz – álláspontjuk szerint – elegendő tájékoztatást, azaz kérelmüket, a megjelölt jogszabálysértést, indokolással is ellátták.
- [28] A jogegységi panasz eljárásban az alperes hivatkozásának megfelelően eljárási kérdésekben is lehet jogegységi panasszal élni (Jpe.I.60.011/2021/3.) de ez okból a Kúria eljárt tanácsa – a referenciahatározatoknak megfelelő eljárás szerint – nem dönthetett volna alappal a felülvizsgálati kérelem hivatalból történő elutasítása mellett, mert a felperesek megjelöltek jogszabálysértést, megjelöltek e tekintetben megsértett jogszabályhelyet és kifejtették az indokaikat. A jogszabályhely téves megjelölése ez esetben, figyelemmel arra, hogy a felperesek ugyanakkor az alperes által hiányolt jogszabályi rendelkezéssel tartalmilag lényegében azonos megsértett jogszabályhelyet jelöltek meg, a Kúria hivatkozott gyakorlata szerint – és a régi Pp. 272. § (3) bekezdése alapján – nem vezethetett ehhez a jogkövetkezményhez. Mindezekre figyelemmel az sem lett volna a hivatkozott joggyakorlatnak megfelelő eljárás a Kúria tanácsa részéről, ha ezt a kérdést érdemben nem vizsgálja, mert a nyilvánvaló elírás figyelmen kívül hagyása mellett az elvárt, szükséges, de egyben elegendő tartalmi elemekkel e tekintetben a felperesek által benyújtott felülvizsgálati kérelem rendelkezett. Megállapítható tehát, hogy az alperes által felvetett jogkérdésben a jogegységi panasszal támadott határozatában a Kúria nem tért el a hivatkozott precedens határozatoktól és a Kúria általános joggyakorlatától, az elírás, a jogszabályhely téves megjelölésének értékelése kérdésében pedig az alperes nem hivatkozott eltérő eseti döntésekre, így ennek vizsgálata nem képezhetette ennek az eljárásnak a tárgyát.
- [29] Az alkalmazandó anyagi jogi jogszabályok tekintetében hivatkozott eltérés körében megjelölt Gfv.30.240/2020/4. számú határozat nem felel meg az összevethetőség [23] bekezdésben írt követelményeinek. Annak az ügynek nem képezte a tárgyát az árfolyamkockázati tájékoztató megfelelő volta, a kereset a közjegyzői ténytanúsítvánnyal kapcsolatos szerződési feltételt támadta. A Kúria eltérő ténybeli és jogi alapon hozott döntést, amely annyiban kötődik az alperes hivatkozásaihoz, hogy abban a Kúria – számtalan egyéb határozatához hasonlóan – kimondta, a szerződéses kikötés érvénytelenségét a szerződés megkötésének idején hatályos jogszabályi rendelkezésekre tekintettel kellett vizsgálni. A másik hivatkozott, összevetésre szintén nem alkalmas Gfv.30.230/2021/5. szám alatti határozat is rögzíti ezt a megállapítást, de nem a régi Ptk. hivatkozott rendelkezései, hanem a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelenségnek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet és a régi Pp. megjelölt rendelkezései tekintetében. Ebben az ügyben a Kúria az árfolyamkockázati tájékoztatást világosnak és érthetőnek találta, erre tekintettel kifejezetten nem foglalt állást arról, hogy az adós által kezdeményezhető, forintra való konvertálásnak van-e és ha igen mennyiben jelentősége {indokolás [39] bekezdés}.
- [30] A jogegységi panasszal támadott határozat esetében az előzőekben kifejtett eltéréseknek azért van jelentősége, mert a Kúria – az egységes jogértelmezés érdekében – figyelemmel a 93/13/EGK irányelv rendelkezéseire és az EUB C-26/13. számú határozatának iránymutatására, kifejezetten az árfolyamkockázatot a fogyasztóra áthárító kikötés tisztességtelenségével kapcsolatban jogegységi határozatot hozott. A 2/2014 PJE 1. pontja szerint a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződések főszoftálgátítás körébe tartozó azon rendelkezésének tisztességtelensége, amely szerint az árfolyamkockázatot – a kedvezőbb kamatmérték ellenében – korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, főszoftályként nem vizsgálható. Vizsgálható és megállapítható azonban a tisztességtelenség akkor, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor – figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is – nem volt világos és nem volt érthető. Ha a kapott tájékoztatás nem volt megfelelő vagy elmaradt és a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós vagy az őt csak korlátozottan terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen vagy teljesen érvénytelen. E tekintetben eltérő jogértelmezést a JPE határozat sem tartalmaz. A jogegységi panasszal támadott kúriai határozat jogértelmezése ezen a jogegységi határozaton alapul, a Kúria által meghozott jogegységi határozat pedig Magyarország Alaptörvénye 25. cikk (3) bekezdése szerint a bíróságokra és így a Kúriára is kötelező. A Kúria eljárt tanácsa a közbenső ítéletével a jogegységi határozatban foglaltaknak megfelelően döntött, de nem

tért el az alperes által a jogegységi panaszban megjelölt és a támadott határozattal nem összevethető közzétett határozatoktól sem.

- [31] Fennállt a [23] bekezdés alapján elvárt összevethetőség az alperes által a kockázatfeltárás dokumentációban való elhelyezése tekintetében hivatkozott referenciahatározatok esetében. Ezeket a közzétett határozatokat is fogyasztó és pénzügyintézet közötti devizakölcsönrel kapcsolatos perben hozta meg a Kúria, és azokban felmerült az alperes által a jogegységi panaszban felvetett kérdés. A hivatkozott Gfv.30.230/2021/5., Pfv.20.626/2020/4. és Pfv.21.121/2019/8. szám alatti határozataiban a Kúria – az alperes által leírtaknak megfelelően – egységesen úgy foglalt állást, hogy nem kizárt, hogy az árfolyamkockázat viseléséről szóló világos és érthető tájékoztatás nem egy, hanem esetlegesen több okiratban – a szerződésben, kockázatfeltáró nyilatkozatban, általános szerződési feltételekben – szerepeljen. A Kúria hivatkozott joggyakorlata szerint tehát valóban nem alapozza meg a kockázatfeltáró nyilatkozat világosságának és érthetőségének hiányát az, ha a tájékoztatás nem a szerződéses dokumentáció egy helyén, hanem több helyen vagy akár több dokumentumban található.
- [32] A Kúria jogegységi panasszal támadott határozata azonban nem tér el ettől az egységesnek tekinthető Kúria joggyakorlattól. A Kúria a támadott határozat indokolásának [23] bekezdése szerint nem ezt sérelmezte az alperes által nyújtott tájékoztatásban, hanem arra alapozta a döntését, hogy nem felel meg a tisztességes tájékoztatás követelményének, ha a szerződés különböző rendelkezéseiből csak kikövetkeztethető az árfolyamkockázat fogyasztóra gyakorolt gazdasági következménye. A [24] bekezdésben kifejtette azt is, hogy az adott ügyben a szerződés 10.12. pontja alapján csak következtetni lehetett a jelentős árfolyamkockázatra, külön kockázatfeltáró nyilatkozat pedig a szerződéshez nem készült és a felek sem hivatkoztak a per során arra, hogy az árfolyamkockázatról bármilyen más szerződéses rendelkezés (üzletszabályzat, hirdetmény) tartalmazott volna további tájékoztatást.
- [33] A jogegységi panasz eljárásban már nem vizsgálható tényállási elem az, hogy az adott szerződéshez milyen tájékoztatás társult {Jpe.I.60.005/2021/5. [35] bekezdés}. A perbeli esetben a megállapított tényállás szerint semmilyen, az árfolyamkockázati tájékoztatást kizárólag a szerződés 10.12. pontja tartalmazta. Fel sem merült tehát az ügyben az a jogkérdés, amelyben az eltérő joggyakorlatra az alperes hivatkozott, mivel nem volt más dokumentumba foglalt tájékoztatás és a megállapított tényállás szerint nem volt e tekintetben értékelhető tanúbizonyítás sem. Az alperes ezzel kapcsolatos hivatkozása tehát nem lehetett alapos, mert az ezt meghaladó tájékoztatást az alperes tanúbizonyítással sem tudta bizonyítani.
- [34] Az alperes jogegységi panaszában foglaltaknak megfelelően a Kúria a Pfv.21.563/2018/4. szám alatti ítéletében a perbelivel tartalmilag lényegében azonos szerződéses dokumentációt vizsgált és ítélte meg a 2/2014. PJE alapján a 2019. május 29-én meghozott határozatában. A jogegységi panasz által támadott határozattól eltérően a Kúria ezen döntésével megfelelőnek találta ezt a tartalmú árfolyamkockázati tájékoztatást.
- [35] A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa azonban a joggyakorlat továbbfejlesztése érdekében 2021. november 22-én meghozta a jogegységi hatályú JPE határozatát, amely szerint a 2/2014. PJE határozat 1. pontja a továbbiakban csak a JPE határozatban kifejtett kötelező kiegészítő értelmezéssel alkalmazható. A JPE határozat szerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet. A Kúria a továbbiakban a 2/2014. PJE határozat 1. pontját már csak a JPE határozat által adott kiegészítő értelmezéssel alkalmazhatta, azaz a JPE határozat tükrében az érintett árfolyamkockázati tájékoztatásokat újra kellett vizsgálnia. Ennek eredményeképpen – a kiegészített kötelező értelmezés mellett – az eljáró tanács a korábbi határozattól eltérő következtetésre jutott, megállapítható tehát, hogy eltért a Kúria korábban közzétett határozatától. Ez az eltérés azonban indokolt volt, mivel a JPE határozat a Kúriát kötelezte, és egyben kimondta azt is, hogy a Kúria bármely határozatának ezzel ellentétes jogértelmezése kötelező erejűként már nem hivatkozható és az ilyen határozatoktól való eltérésre a felülvizsgálati kérelemben és jogegységi panaszban sem lehet eredményesen hivatkozni. Az alperes által a jogegységi panasz eljárásban eltérőként megjelölt határozat ennek megfelelően már nem hivatkozható, így a jogegységi panasz e tekintetben sem volt megalapozott.
- [36] A Kúria jogegységi panasszal támadott határozata nem alapult azon, hogy a szerződés forintra való átválthatóságot lehetővé tévő kikötése, amellyel az alperes álláspontja szerint az árfolyamkockázat fogyasztóra hátrányos jogkövetkezményei elháríthatóak, nem alkalmas az egyensúlytalanság helyreállítására. A határozat indokolása a [26] bekezdésében azt az álláspontot fejté ki, amely szerint a feltétel tisztességtelenségét a 2/2014. PJE határozat 1. pontja szerint már önmagában megalapozta az, hogy az nem világos, nem érthető. Nem vizsgálta ezért azt,

az indokolás szerint nem releváns körülményt, hogy van-e a hivatkozott szerződéses kikötés alapján lehetőség az egyenlőtlenség elhárítására {indokolás [28] bekezdés utolsó mondat}. Ennek megfelelően a jogegységi panasz elbírálása során sem lehet releváns ebben a körben a Gfv.30.340/2019/7. számú közzétett kúriai határozattól való esetleges eltérés, de nem teljesülnek az összevethetőség [23] bekezdésben rögzített feltételei sem, mert a hivatkozott határozatban egy másik pénzintézetnek a perbelitől eltérő tartalmú – részleteiben is rögzített – szerződéses feltételei alapján volt lehetőség a forintra való átváltásra.

- [37] Eltért azonban a Kúria eljárás tanácsa a támadott határozatában a Gfv.30.340/2019/7. számú határozattól annyiban, hogy a referenciahatározat szerint a tisztességtelenség vizsgálata során először a jóhiszeműség követelményének az esetleges megsértését, másodsor pedig a fogyasztó kárára kialakult jelentős egyenlőtlenség esetleges fennállását kell értékelni. Ez ügyben a Kúria helybenhagyta a másodfokon eljáró bíróság azon határozatát, amely szerint az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás nem volt elégséges, de a fogyasztó által igénybe vehető eszköz – a forinthatra való átváltás lehetősége – miatt a jelentős egyenlőtlenség hiányzott. A Kúria eljárás tanácsa azonban a 2/2014. PJE határozathoz a [30] bekezdésben már kifejtetteknek megfelelően kötve volt, attól nem térhetett el, a szerint pedig, ha az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezés a tájékoztatás nem megfelelő volta, vagy elmaradása miatt tisztességtelen, a szerződés részlegesen vagy teljesen érvénytelen, azaz nincs mód a jogkövetkezmény alperes által hivatkozott esetleges elháríthatóságának vizsgálatára. A panasszal támadott határozat tehát ebben a kérdésben eltért a Gfv.30.340/2019/7. számú határozattól, de az eltérés indokolt volt, mert a Kúria köteles volt betartani a 2/2014. PJE határozat rendelkezéseit, míg a hivatkozott referenciahatározat eltért attól. Utalni kell itt azonban arra is, hogy a forintosítás alperes által hivatkozott lehetősége, a mellett, hogy az ismeretlen feltételek miatt eleve nem lehet a fogyasztó részére valós alternatíva – a 93/13/EGK irányelv 6. cikk (1) bekezdése és az EUB ezzel kapcsolatos gyakorlata alapján – egyébként is alkalmatlan a jelentős egyenlőtlenség kiküszöbölésére, mert csak a jövőre nézve tudná elhárítani a tisztességtelen feltételek alkalmazása által okozott sérelmet. (EUB C-51/17.)
- [38] Az alperes által felvetett azon kérdésben, amelyben az alperes előzetes döntéshozatali eljárást is indítványozott, a támadott határozat a kifejtettek szerint nem tért el a megjelölt közzétett határozatok szerinti joggyakorlattól, így ez az eljárás ezt a kérdést nem vette fel, a kezdeményezés nem megalapozott. A 93/13/EGK irányelv hivatkozott rendelkezését azonban már számos EUB határozat értelmezte – köztük a 2/2014. PJE alapjául szolgáló C-26/13. számú vagy az alperes által a kiegészítő beadványában megjelölt újabb határozat is – ismételt ilyen jellegű kérdés feltételére így nincs ok a norma egyértelmű volta miatt és azért, mert a Kúriában sem merült fel kétség a szabály értelmét illetően (*acte clair*), az indítványt pedig nem alapozhatja meg az, ha az alperes nem ért egyet a jogegységi határozattal.
- [39] Mindezekre figyelemmel a Jogegységi Panasz Tanács megállapította, hogy a jogegységi panasszal támadott Gfv.VI.30.480/2021/5. számú közbenső ítéletben a Kúria ítélkező tanácsa a panaszban megjelölt és hivatkozható határozatok közül a Gfv.30.340/2019/7. szám alatti ítélettől jogkérdésben eltért ugyan, de az eltérés indokolt volt, ezért a támadott határozatot – a Bszi. 41/D. § (1) bekezdés a) pontja alapján – hatályában fenntartotta.

Elvi rész

- [40] Nem alapos a jogegységi panasz, ha a panasszal támadott határozat a Kúria korábbi, közzétett határozataitól jogkérdésben nem tér el, vagy eltért ugyan, de a korábbi közzétett határozat a Kúria által időközben meghozott jogegységi hatályú jogegységi panasz határozata folytán már nem hivatkozható, illetve, ha az eltérés indokolt volt.

Záró rész

- [41] A jogegységi panasz nem vezetett eredményre ezért az azt előterjesztő alperes a Bszi. 41/C. § (2) bekezdése szerint megfelelően alkalmazott, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 82. §-a alapján – figyelemmel a Bszi. 41/C. § (4) bekezdésére is – saját felmerült költségeinek viselése mellett köteles megtéríteni a felperesek nyilatkozattétellel felmerült ügyvédi költségét. A Jogegységi Panasz Tanács ennek összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (1), (2) és (6) bekezdése alapján, a ténylegesen végzett ügyvédi tevékenységgel arányosan határozta meg.

- [42] A Jogegységi Panasz Tanács a panaszt a Bszi. 41/C. § (8) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.
[43] A határozat ellen sem a Bszi. sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2023. június 12.

Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke, Dr. Puskás Péter s.k. előadó bíró, Dr. Patyi András s.k. bíró, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. bíró, Dr. Farkas Katalin s.k. bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. bíró, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Dr. Mudráné dr. Láng Erzsébet s.k. bíró, Dr. Orosz Árpád s.k. bíró, Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke az aláírásban akadályozott Salamonné dr. Piltz Judit bíró helyett, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Suba Ildikó s.k. bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró, Dr. Szabó Klára s.k. bíró, Dr. Tóth Kincső s.k. bíró, Dr. Vítál-Eigner Beáta s.k. bíró

A Kúria Knk.II.39.057/2023/3. számú végzése

Az ügy száma:	Knk.II.39.057/2023/3.
A tanács tagjai:	Dr. Kovács András a tanács elnöke Dr. Szilas Judit előadó bíró Dr. Tóth Kincső bíró (...)
A kérelmező:	(...)
A kérelmező képviselője:	Dr. Enyedi Krisztián ügyvéd
Az ügy tárgya:	népszavazási ügyben hozott határozat bírósági felülvizsgálata
A felülvizsgálni kért jogerős határozat:	Nemzeti Választási Bizottság 40/2023. számú határozata

Rendelkező rész

A Kúria a Nemzeti Választási Bizottság 40/2023. számú határozatát megváltoztatja, és az „Egyetért Ön azzal, hogy a tanuló a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 6. mellékletben meghatározott testneveléssel együtt számított heti óraszám három órával csökkenjen?” népszavazási kérdést hitelesíti.

A 10.000 (tízezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

A végzés ellen további jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A Nemzeti Választási Bizottság (a továbbiakban: NVB) (...) szervező (a továbbiakban: kérelmező) által 2023. március 14. napján benyújtott országos népszavazásra javasolt kérdés hitelesítését, miszerint „Egyetért Ön azzal, hogy a tanuló a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 6. mellékletben meghatározott testneveléssel együtt számított heti óraszám három órával csökkenjen?” a 2023. május 9. napján kelt 40/2023. számú határozatában megtagadta.
- [2] A népszavazási kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezéséről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 9. § (1) bekezdésben, 11. §-ban és az Alaptörvény 8. cikk (1)–(3) bekezdésében foglaltakat felhívva kifejtette, hogy a kérdés hitelesítésére abban az esetben kerülhet sor, ha az az Alaptörvényben és az Nsztv.-ben meghatározott követelményeknek egyaránt megfelel. Kiemelte, hogy az Nsztv. 9. § (1) bekezdésben meghatározott egyértelműség követelményének a jogalkotó és a választópolgár irányában is érvényesülnie kell. Ez utóbbival összefüggésben a Kúria egyértelműség kérdésében meghozott több határozatára [Knk.IV.37.132/2016/4., Knk.IV.37.458/2015/3., Knk.IV.37.457/2015/3., Knk.IV.37.356/2015/2.], valamint a jelen ügyhöz hasonló tárgykörben feltett kérdésekben meghozott 1007-1009/2016. számú határozataira és

az azokat felülvizsgáló Knk.IV.37.939/2018/2., Knk.IV.37.940/2018/2., Knk.VII.39.941/2018/2. számú, továbbá ezen utóbbi döntésekben felhívott 976/2018. számú határozatát helybenhagyó Knk.VII.37.647/2018/2. számú kúriai végzésre hivatkozott.

- [3] A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 27. § (4) bekezdését, a „Gyermekek, tanulók finanszírozott heti foglalkoztatási időkeretének felső határai” meghatározására vonatkozó 6. melléklet B–E oszlopait vizsgálva kifejtette, hogy a finanszírozott heti foglalkoztatási időkeret meghatározásának tanulói szempontból és annak megállapításánál, hogy hány pedagógus foglalkoztatására és ennek megfelelően finanszírozására van szükség, egyaránt fontos szerepe van. Az időkeret felhasználásánál és ehhez kapcsolódóan a létszám megállapításánál a másik lényeges paraméter a csoportképzés, amelyhez kapcsolódik, hogy egy pedagógusnak egy tanítási héten hány tanórai foglalkozást kell megtartania.
- [4] A CA oszlopban feltüntetett heti időkeret alapján a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet (a továbbiakban: NAT) 8. § (3) bekezdése határozza meg a tanuló kötelező és választható tanítási óráinak maximális összegét egy tanítási héten. Az időkeretbe a tanórákat egyszeresen, míg a csoportbontásban megtartott órákat, így például az idegen nyelv tanórákat többszörösen kell beszámítani. A heti időkeretbe kell beszámítani a sportiskola, a két tanítási nyelvi iskolai működés és az emelt szintű oktatás jogcímén járó többletórákat is, azok finanszírozásának biztosítása érdekében.
- [5] A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet (a továbbiakban: EMMI rendelet) 7. § (1) bekezdés bb) pontra, az Nkt. 4. § (5) pontra, a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 326/2013. Korm. r.) 17. § (2) bekezdésre, valamint a NAT mellékletének II.2.1.1. és II.2.1.3. táblázataira utalva leszögezte, hogy az Nkt. 6. melléklete szerint finanszírozott foglalkoztatási időkeret és a NAT-ban meghatározott tanítási óraszámok, valamint azok tantárgyankénti felosztása között szoros kapcsolat áll fenn.
- [6] A népszavazásra javasolt kérdés a tanulók heti óraszámának három órával való csökkentését, azaz az Nkt. 6. melléklet B oszlop BC oszlopban lévő óraszámok módosítását irányozza elő. Annak ellenére, hogy ezen cél látszólag hétköznapi, egyszerűnek, a kérdés pedig könnyen megválaszolhatónak tűnik, a valóságban gondos szakmai mérlegelést és előkészítést igényel, hiszen például a heti óraszámok tantárgyak szerinti felosztása a NAT részletszabályainak alkalmazásával egy összetett, kifejezetten szakpolitikai folyamat. E körben hivatkozott a Kúria Knk.IV.37.391/2017/3. és Knk.VII.37.411/2017/3. számú határozataira.
- [7] Az Nsztv. 9. § (1) bekezdésében foglalt egyértelműségi klauzula követelményéből fakadóan a választópolgárnak a feltett kérdést lényegét, jelentőségét értenie kell annak érdekében, hogy tudatosan és átgondoltan tudja a szavazással kapcsolatos jogát gyakorolni. A jelen esetben feltenni indítványozott kérdés – figyelemmel az NVB korábbi döntéseiben kifejtettekre – már egyértelművé teszi, hogy az óraszámok csökkenését a testneveléssel együtt számítható heti kötelező mértéke figyelembevételével indítványozza, ugyanakkor a heti óraszám meghatározása mélyen tanügyi, oktatási-szakpolitikai, illetve finanszírozási kérdés is.
- [8] A feltett kérdés megválasztó abból a szempontból, hogy látszólag annak eredményeként kizárólag a tanulók órászáma csökken, vagyis a célja a diákok tehermentesítése, de nem világít rá, hogy ennek megvalósítása számos más változást is generál, ugyanis a kevesebb foglalkozás megszervezésével a fenntartó oldaláról a finanszírozás mértékének és végső soron a nevelő-oktató munkát folytatók számának csökkenését eredményezheti. Az sem világos, hogy a tanórák számának csökkentése hogyan lenne megvalósítható, esetleg egyes tantárgyak megszüntetésével, illetve kevesebb órászámban való tanításával, ha igen, melyek legyenek ezek, vagy a tananyag, illetve a számonkérés-vizsgarendszer átalakítása által. A jogalkotó lényegében szabadon választhatna a vázolt megoldási javaslatok közül, ami egyben azt is jelenti, hogy a kezdeményezés nem ad pontos iránymutatást a népszavazás során hozott döntés végrehajtásának tartalmára.
- [9] A jogalkotó számára nem dönthető el, hogy a választópolgár a kérdésben tartott népszavazás alkalmával, annak támogatása esetén valójában melyik feladatot rója rá, azaz az Nkt. 6. mellékletében végrehajtott módosítás hatását és következményét az ahhoz kapcsolódó egyéb jogszabályokon miként vezesse át, a döntés következményei így a választópolgár számára sem átláthatóak. Az egyértelműség ellen ható körülmény az is, hogy nem derül ki, hogy az egyes évfolyamonként a heti óraszám pontosan milyen értékről mire csökkenne, ugyanis a csökkenés kiindulási értéke évfolyamonként különbözik, így a három óra csökkenése évfolyamonként eltérő mértékű százalékos csökkenést eredményezhet.
- [10] A finanszírozás elvi szempontú vizsgálatát elvégezve az Nkt. 88. § (1), (2), (4) bekezdés, a 6. melléklet és a 326/2013. Korm. r. 35. § (2) bekezdés alapján azt állapította meg, hogy a népszavazásra feltenni indítványozott kérdés következményeként a pedagógus munkakörben az alkalmazottak létszámának, illetőleg a köznevelési

intézmények finanszírozásának csökkenése várható. Ezen túl az óraszámok csökkenésének lehetséges további következményei a választópolgár számára a szavazat leadása pillanatában szintén nem feltétlenül egyértelműek, döntésének következményeit és hatásait komplexen és egészében átlátni az adott pillanatban nem biztos, hogy képes.

- [11] Összességében arra az álláspontra helyezkedett, hogy a kérdés bár nyelvtanilag, logikailag megválaszolható egyetlen igennel vagy nemmel, valójában a megválaszolása olyan jogkérdésben és fogalmi rendszerben való jártasságot igényel, amellyel csak a közvetlen érintettek, vagy a szakterületen mélyebb ismeretekkel bíró szakemberek rendelkezhetnek, ahhoz az Nkt. tételes ismerete és a mögöttes szakmai koncepció átlátása szükséges. Ezért a kérdés nem felel meg a választópolgári egyértelműség követelményének.

A bírósági felülvizsgálat iránti kérelem

- [12] A kérelmező a felülvizsgálati kérelmében az NVB határozatának megváltoztatását és a feltenni indítványozott népszavazási kérdés hitelesítését kérte. Állította, hogy az NVB döntése meghozatalánál jogszabálysértően jár el, és tévesen mérlegelt figyelemmel az Alaptörvény B) cikk (4) bekezdésben, 8. cikk (2) bekezdésben, valamint az Nsztv. 11. § (1) bekezdésben foglaltakra.
- [13] Az NVB a határozatában hivatkozott ugyan a Kúria határozataiban foglaltakra, ugyanakkor figyelmen kívül hagyta a hivatkozott határozatok összefüggésrendszerét és azt, hogy a Kúria a Knk.VII.37.391/2017/3. számú határozata indokolásának [25] bekezdésében maga is rámutatott arra, hogy e döntések az Alkotmánybíróság évtizedes állandó gyakorlatán alapulnak. Hivatkozott az Alkotmánybíróság 51/2001. (XI.29.) AB határozatának (a továbbiakban: 51/2001. AB határozat) IV/3. pontjára, amelyben kifejtette, hogy „a népszavazáshoz való jog alanyi jogi jellegéből következően és e politikai jog teljesebb érvényesülése érdekében a népszavazásra szánt kérdés egyértelműségének megítélésekor, jogorvoslati eljárása során az Alkotmánybíróságnak megszorítóan kell értelmeznie a saját hatáskörét. A népszavazáshoz való jog érvényesülésének garanciája az egyértelműség.”
- [14] Hivatkozott az Alkotmánybíróság a 63/2002. (XII. 3.) AB határozatára (a továbbiakban: 63/2002. AB határozat) amelyben hangsúlyozta, hogy „az Országgyűlés és más jogalkotásra jogosult szervek által kibocsátott jogszabályok a Magyar Közlönyben való kihirdetést követően mindenki számára hozzáférhetőek. A népszavazásra bocsátandó kérdést aláírásukkal támogató választópolgárok tehát megismerhetik azok tartalmát.” Kiemelte, hogy az egyértelműség követelményét a népszavazási kezdeményezés akkor sérti, ha több olyan alkérdésből áll, amelyek ellentmondanak egymásnak, amelyek egymáshoz való viszonya nem egyértelmű, vagy amelyek nem következnek egymásból, illetve amelyek tartalmilag egymáshoz nem kapcsolódnak [indokolás IV/2.2.].
- [15] Mindezek alapján az állapítható meg, hogy a jelen ügyben népszavazásra feltett kérdés az Alkotmánybíróság és a Kúria joggyakorlata alapján is megfelel az egyértelműség követelményének.
- [16] Álláspontja szerint a népszavazásra javasolt kérdés az NVB által is elismerten egyszerűen megfogalmazott, az Nkt. mellékletére történő hivatkozás révén minden választópolgár által könnyen azonosítható, hogy az eredményes népszavazás miként érinti az egyes évfolyamokon az óraszámot. Az óraszám csökkenés minden évfolyamon egységes, ezért az semmiképpen nem tekinthető ellentmondásosnak vagy következetlennek, a tartalmi kapcsolódás is egyértelmű.
- [17] Az életkori sajátosságok éppen azáltal tükröződnek vissza, hogy a népszavazási kezdeményezés nem egységesíti az évfolyamok óraszámait, hanem évfolyamonként eltérő óraszámok egységes csökkentését irányozza elő. Az óraszám csökkenés oktatásszakmai, finanszírozási és egyéb kérdéseinek tisztázására pedig a népszavazási kampány során lefolytatott társadalmi vita hivatott.
- [18] Hangsúlyozta, hogy a támadott határozatban kifejtett érvelés lényegében azt jelentené, hogy nem tartható országos népszavazási kezdeményezés olyan kérdésben, aminek érdemi társadalmi kihatása van. Ez az értelmezés nyilvánvalóan nem egyeztethető össze az országos népszavazás alkotmányos intézményével, és emiatt sérti az Alaptörvény B) cikk (4) bekezdését, 8. cikk (2) bekezdését és a XXIII. cikk (7) bekezdésében deklarált népszavazáshoz való politikai alapjogot. E körben hivatkozott az Alkotmánybíróság 22/2020. (VIII.4.) AB határozatában (a továbbiakban: 22/2020. AB határozat) foglaltakra, amelyben álláspontja szerint összefoglalta a népszavazás intézményére és a népszavazáshoz való jogra vonatkozó gyakorlatát.
- [19] Kiemelte, hogy az objektív intézményvédelmi kötelezettségből következően a jogalkalmazó szervek, így az NVB sem alakíthat ki olyan értelmezést, amely a népszavazás kezdeményezését szükségtelenül korlátozza, vagy annak kiüresítését eredményezné. Emiatt az NVB nem tagadhatja meg népszavazási kérdés hitelesítését csupán arra alapozva, hogy az egyébként egyértelműen és világosan megfogalmazott kérdés társadalmi hatásait

a választópolgárok nem tudják felmérni. Ezen értelmezés alkalmas arra, hogy kiüresítse a népszavazás intézményét és ezzel korlátozza a népszavazáshoz való politikai alapjogot.

A Kúria határozata és jogi indokai

- [20] A Kúria megállapította, hogy a kérelmező felülvizsgálati kérelme alapos.
- [21] Az NVB a hozzá benyújtott kérdést abban az esetben hitelesíti, ha az megfelel az Alaptörvényben és az Nsztv-ben meghatározott követelményeknek. A Kúria az NVB határozatát a felülvizsgálati kérelem tartalma alapján vizsgálja, ugyanakkor a kialakult joggyakorlat alapján a népszavazásra bocsátandó kérdés vizsgálata körében a Kúria elsősorban az Alaptörvény védelme érdekében jár el, amely megelőzi a felülvizsgálati eljárásra jellemző kérelemhez kötöttség elvét.
- [22] A Kúria a kérelmező érintettségét vizsgálva megállapította, hogy a kérelmezőnek mint a népszavazás szervezőjének az érintettsége az Nsztv. 1. § (1) bekezdés alapján irányadó, a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 222. § (1) bekezdése és az Nsztv. 2. § (1) bekezdése alapján fennáll.
- [23] Az Alaptörvény 8. cikk (1) bekezdése értelmében az eredményes és érvényes népszavazáson hozott döntés az Országgyűlésre kötelező. A közvetlen hatalomgyakorlás kivételességéből eredően a népszavazáshoz való jog az Alaptörvényben és az Nsztv-ben meghatározott feltételek teljesülése esetén gyakorolható. A Kúria a népszavazásra feltenni indítványozott kérdés tárgyát vizsgálva megállapította, hogy az nem ütközik az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés szerinti tiltott tárgykörbe.
- [24] A Kúria – figyelemmel az NVB határozat [15] bekezdésében foglaltakra, amelyben az NVB a népszavazásra feltett kérdés tekintetében kúriai döntésre hivatkozva az Országgyűlés hatáskörének hiányára utalt – vizsgálta az Alaptörvény 8. cikk (2) bekezdésben foglaltak teljesülését is.
- [25] Az Alaptörvény 8. cikk (2) bekezdése értelmében országos népszavazás tárgya az Országgyűlés feladat- és hatáskörébe tartozó kérdés lehet. Az Országgyűlés hatáskörének megállapításával összefüggő gyakorlat nem tekinthető teljes egészében egységesnek, ugyanis egyes kúriai határozatokban megjelent az az érvelés, miszerint amennyiben az adott kérdés végrehajtásának részletes szabályait már kormányrendelet vagy miniszteri rendelet tartalmazza, úgy az adott kérdés nem az Országgyűlés hatáskörébe tartozik.
- [26] A Kúria megítélése szerint e kérdésnél annak van elsődleges jelentősége, hogy a népszavazásra feltett kérdés tényleges hatásköri címzettjének a törvényhozó szerv tekinthető-e. Amennyiben a népszavazásra feltenni szánt kérdéssel érintett jogviszony alapvető szabályozását törvény tartalmazza, úgy az Alaptörvény 8. cikk (2) bekezdésében foglalt feltételek teljesülnek. Ellenkező álláspont a népszavazáshoz való jog kiüresedését eredményezné, mivel a legtöbb esetben az alapvető szervezeti kereteket, jogosultságokat és kötelezettségeket a törvény, míg a törvényben meghatározott jogviszonyok részletes szabályozását már a Kormány vagy az ágazati miniszter rendelete tartalmazza, amelyek megalkotására a törvény az ún. „felhatalmazó rendelkezések”-ben az érintett közigazgatási szervet hatalmazza fel. Ezért a fenti álláspont következetes alkalmazása oda vezetne, hogy számos törvénnyel szabályozandó tárgykörben a népszavazás ellehetetlenülne kizárólag azért, mert az adott jogviszony részletes szabályozását már nem a törvény, hanem rendelet tartalmazza.
- [27] A Kúria utal továbbá a Knk.IV.37.222/2016/9. számú végzésre, amelyben a Kúria az indoklás [38] pontjában kifejtette, hogy „nem képezhet tiltott népszavazási tárgykört az a kérdés, amely érinti az Országgyűlés feladat- és hatáskörét. (...) Az Országgyűlés hatáskörét illetően a magyar jog tételesen nem határozza meg az Országgyűlés törvényalkotási hatáskörének elemeit és a kötelező törvényalkotási tárgyakra sem tartalmaz kimerítő felsorolást. A jogalkotás közjogi kereteit az Alaptörvény T) cikke rögzíti, az Országgyűlés alkotmányos feladatkeretét pedig a 6. cikk rendelkezései tartalmazzák. E közjogi rendszerben – figyelembe véve az Alkotmánybíróság 46/2006. (X.5.) határozatában foglalt értelmezést is – egyértelműen kijelenthető, hogy az Országgyűlés törvényalkotási hatáskörét bármely társadalmi viszony irányába nyitottnak kell tekinteni. Az Alaptörvény keretei között, tehát az Országgyűlés bármely szabályozást igénylő társadalmi viszonyt a törvényalkotás körébe vonhat, és ebből az is következik, hogy olyan jogszabály-alkotási tárgyakat, amelyekre más jogalkotó kerül megnevezésre, szintén szabályozási körébe vonhat.” Ugyanezt az elvet követte aztán a legújabb kúriai gyakorlat (Knk.IV.40.645/2021/9; Knk.II.39.058/2022/8).
- [28] A Kúria ezen joggyakorlatra figyelemmel rögzíti, hogy az Alaptörvény 8. cikk (2) bekezdése azt határozza meg, hogy csak Országgyűlés feladat- és hatáskörébe tartozó kérdés lehet országos népszavazás tárgya, melyeken belül a (3) bekezdés bizonyos tiltott tárgyköröket határoz meg. Az Országgyűlés feladat- és hatáskörébe nem tartoznak többek között az Alaptörvény 31. cikk (2) bekezdése szerinti helyi népszavazásra tartozó ügyek, az Európai Unió kizárólagos, illetve bizonyos körben osztott hatáskörébe tartozó ügyek, vagy például egyes nem normatív jellegű egyedi döntések, bírósági hatáskörbe tartozó ítéletek meghozatala. Ezek a tárgykörök ezért

akkor sem lehetnek országos népszavazás tárgyai, ha egyébként tiltott tárgykörnek nem minősülnek, mivel az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdése csak olyan tárgyköröket tilt, amelyek egyébként az Országgyűlés feladat- és hatáskörébe tartozhatnak. Ugyanakkor nem tartozik sem a tiltott tárgykörök közé, sem az Országgyűlés feladat- és hatáskörén kívül eső kérdések közé a köznevelési törvény módosítása, amely a tanulók óraterhelését heti három órával csökkenti. Az erről való döntés kifejezetten az Országgyűlés feladat- és hatásköre, akkor is, ha e döntés eredményeként adott esetben más, a jogforrási hierarchiában alacsonyabb szinten elhelyezkedő jogszabályokat is az Országgyűlés döntésével összhangba kell hozni a jogrendszer koherenciájának fenntartása érdekében, és emiatt akár a Kormánynak is kormányrendeletet kell módosítania. E módosítási kényszer – ha egyáltalán fennáll – ugyanis nem a népszavazás eredményéből, hanem közvetlenül az Alaptörvénynek, a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvénynek (a továbbiakban: Jat.), illetve az új törvényi szabályoknak való megfelelés együttes követelményeiből következik.

- [29] Az Nsztv. 11. § (1) bekezdése értelmében a népszavazási kérdés hitelesítésére akkor kerülhet sor, ha az az Alaptörvényben, valamint az Nsztv.-ben a kérdéssel szemben támasztott követelményeknek megfelel. Az NVB a döntését alapvetően az Nsztv. 9. § (1) bekezdésében foglalt feltétel teljesülésének hiányára alapította, megállapítva, hogy a népszavazásra feltenni kívánt kérdés sem a választópolgári, sem a jogalkotói egyértelműség kritériumának nem felel meg.
- [30] Az Nsztv. 9 § (1) bekezdése szerint a népszavazásra javasolt kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni, továbbá a népszavazás eredménye alapján az Országgyűlés el tudja dönteni, hogy terheli-e jogalkotási kötelezettség, és ha igen, milyen jogalkotásra köteles. Az NVB a határozatában az egyértelműség körében hivatkozott a korábban hasonló tárgykörben előterjesztett kérdésekkel összefüggésben született döntéseire és azok Kúria általi jóváhagyására. Mindezekből kiindulva arra a következtetésre jutott, hogy az oktatással kapcsolatosan feltenni indítványozott kérdés olyan, az adott fogalmi rendszerben való jártasságot igényel, amellyel csak a közvetlen érintettek, vagy a szakterületen mélyebb ismeretekkel bíró szakemberek rendelkeznek. A döntéshez lényegében az Nkt. tételes ismerete és a mögöttes szakmai koncepció átlátása is szükséges.
- [31] A Kúria ezzel összefüggésben hangsúlyozza, hogy a feltenni indítványozott kérdés egyértelműsége megítélésénél a korábbiakban a Kúriának volt egy szigorú, szűkítő értelmezése (pl. Knk.IV.37.939/2018/2.), ugyanakkor a népszavazási ügyekben újabban meghozott kúriai határozatok (Knk.IV.40.645/2021/19., Knk.II.39.058/2022/8.) az egyértelműség kérdését tágabban értelmezve igyekeztek egységesíteni a joggyakorlatot.
- [32] Az egyértelműség értelmezésére vonatkozóan a gyakorlat egyébként sem tekinthető egységesnek, ugyanis a Kúria a gyakorlatában az értelmezés mikéntjével összefüggésben különféle okokra, többek között a választópolgár kompetenciájára, az adott szakkérdésre vonatkozó ismerete hiányára, az adott jogkérdésben, az adott jogszabállyal érintett szakág fogalmi rendszerében való jártasság szükségességére, a kérdésben szereplő fogalmak értelmezésének nehézségére hivatkozott (Knk.IV.37.425/2017/3., Knk.IV.37.458/2015/3., Kvk.I.37.300/2012/2., Knk.IV.37.356/2015/2.).
- [33] A választópolgári egyértelműség kérdésében a Knk.IV.37.457/2015/3. számú határozat leszögezte, hogy nem tekinthető legitimnek az a népszavazás, amelyen a választópolgár nem tudja pontosan, hogy miről szavaz. A Kúria álláspontja szerint a választópolgár tudattartalmának vizsgálatánál feltételezni szükséges egy átlagosan tájékozott, kompetens választópolgárt, aki általánosságban tisztában van a fennálló társadalmi-gazdasági körülményekkel és rendelkezik általános ismeretekkel.
- [34] A választópolgári egyértelműség kérdésének megválaszolásánál jelentősége lehet a népszavazásra feltenni indítványozott kérdés alapját képező jogszabályi rendelkezésnek is. Ahogyan arra a Knk.IV.40.645/2021/19. számú kúriai határozat a [42] bekezdésében rámutatott, a kérdés egyértelműségének értékelése körében fontos kiindulópontot jelent a kérdést feltevő nyilatkozata és az általa megjelölt népszavazási kérdéssel érintett jogszabályi rendelkezés. A Kúria e határozatában az érintett jogszabály fogalomrendszere alapján vizsgálta a népszavazásra feltett kérdés tárgyát és alanyi körét. Ezek részletes értékelését követően jutott arra a következtetésre, hogy a feltett kérdés a választói egyértelműséget nem sérti.
- [35] A Kúria a fogalmak értelmezésénél jelen ügyben is követte a Knk.II.39.058/2022/8. számú végzés [61] bekezdésében foglalt jogi álláspontot, amely a Knk.IV.40.645/2021/19. számú határozatban megfogalmazott és azt követő joggyakorlatban (Knk.III.40.647/2021/18., Knk.III.40.644/2021/15., Knk.IV.40.648/2021/23.) megerősített elvek mentén vizsgálta az egyértelműség követelményének érvényesülését. A jelen ügyben felmerült kérdés és az ún. „gyermekvédelmi népszavazásos” ügyekben feltett kérdések ugyanazon értelmezési elveket követő vizsgálatát az is lehetővé teszi, hogy az Alkotmánybíróság 1/2022. (I. 7.) határozatának [38] bekezdésében

- egyértelműen rámutatott, hogy az Alaptörvényből és az Nsztv-ből nem vezethetők le különböző elbírálási elvek a Kormány és más kezdeményező által feltett népszavazási kérdés hitelesítése kapcsán.
- [36] E vizsgálat alapján a Kúria arra a megállapításra jutott, hogy ezen követelmények együttes érvényesítése azt kívánja meg, hogy a népszavazásra feltett kérdés választópolgári egyértelműségének megítélésekor elsősorban a szavak általános, nyelvtanilag elfogadott jelentését kell figyelembe venni, amely alapján megállapítható egy elsődleges, hétköznapi jelentés, ahogy azt egy átlagosan tájékozott, racionális választópolgár érti (elsődleges jelentés elve).
- [37] Mindez azt is jelenti, hogy a Kúria korábbi jogértelmezését, miszerint egy kérdés csak akkor egyértelmű, ha annak egy jelentés tulajdonítható, a legújabb kúriai döntésekkel szintetizálva úgy kell érteni, hogy amennyiben a kérdésnek, mondatnak kontextus nélkül, szó szerint, nyelvtanilag több jelentése van, akkor az nem egyértelmű. Ez következik abból, hogy egy mondat jelentése szükségszerűen függ – többek között – az értelmező ismereteitől, azaz a szöveg (mondat, kérdés) kontextusától, ahogy azt mind az Alkotmánybíróság, mind a büntető és polgári kúriai joggyakorlat a közügyekben való megszólalások értelmezése, vagy egy adott kijelentés emberi minőséget megkérdőjelező tartalmának megállapítása körében egységes gyakorlatként érvényesíti {13/2014. (IV. 18) AB határozat, a legfrissebb kúriai gyakorlatból: Pfv.IV.20.105/2023/5. [28] pont; Pfv.IV.21.348/2019/8. [17]–[18] pontok; Bfv.I.803/2022/8. [88] pont; Bfv.I.378/2022/8. [79] pont}. A választópolgári egyértelműség vizsgálatakor tehát a Kúriának az a feladata, hogy egy átlagosan tájékozott, racionális választópolgár szempontjából vizsgálja meg a kérdés jelentését a szavak általános, hétköznapiokban használt – nyelvtani – jelentése szerint. Ez a Knk.II.39.058/2022/8. számú végzésben kifejtett „elsődleges jelentés elve” következik az Alaptörvény országos népszavazási ügyekre vonatkozó szabályozásából eredő emberképéből, a „kompetens választópolgár elvéből” is.
- [38] Az Alaptörvény szerint a népszavazáshoz való joggal rendelkező, azaz nagykorú választópolgárok a tiltott tárgykörök kivételével eltekintve minden, a politikai közösséget érintő, az Országgyűlés mint népképviselői szerv feladat- és hatáskörébe tartozó ügyben dönthetnek. Habár bizonyos tiltott tárgykörök (így például a költségvetés elfogadása, módosítása, Alaptörvény módosítása stb.) mögött a választópolgárok kompetenciájával kapcsolatos megfontolások is állhatnak, azonban az Alaptörvény nem tartalmaz sem szövegszerű, sem egyéb módon kiolvasható korlátozást e tekintetben. Nincs olyan alkotmányos szintű szabály tehát, amely egy elsődleges jelentéssel rendelkező kérdés komplexitása, vagy jelentős hatása miatt elvonna tárgyköröket a közvetlen hatalomgyakorlás köréből, éppen ellenkezőleg, mind a tiltott tárgykörök taxációjából, mind a tág hatásköri meghatározásból, mind pedig az alapjogi jellegből következik, hogy a választópolgárok bármely elsődleges jelentéssel bíró kérdésben dönthetnek népszavazáson keresztül. Az NVB határozatában követett, választópolgári kompetenciahiányt feltételező követelmény ezért nem egyeztethető össze az alkotmányos keretekkel, akkor sem, ha a kérdéseggyértelműségen mint a népszavazási-döntés immanens elemén keresztül próbálja meg azt a határozat igazolni. A kérelmező felülvizsgálati kérelmében pedig kifejezetten helyesen hivatkozott arra, hogy a komplex érdemi hatással bíró döntések tiltása azt jelentené, hogy érdemi társadalmi hatásokkal járó kérdésekről egyáltalán nem lehetne népszavazást tartani.
- [39] Mindezek alapján megállapítható, hogy a jelen népszavazásra feltett kérdést az Nkt. szabályozza, az a nemzeti közneveléshez, konkrétan a tanuló számára meghatározott heti óraszámhoz kapcsolódik. A népszavazásra feltett kérdésben szereplő „tanuló” kifejezés tartalmazza azt az alanyi kört, akikre a kérdés mikénti megválaszolása kihatással lehet. A kérdésben felhívott Nkt. a köznevelés és oktatás intézményrendszerét és azok alapvető működési szabályait tartalmazza. A „tanuló” kifejezés elsődlegesen (a nyelvtani rendszerben az Nkt. rendelkezéseivel összefüggésben főnév szófajú szóként értelmezve) a közoktatásban (általános, középfokú oktatásban) résztvevőket jelenti olyannyira köznapi értelemben, hogy az az Nkt. 4. §-ában a fogalmi meghatározások között külön nem is szerepel. Ez alapján megállapítható, hogy a kérdésben nevesített alanyi kör egyértelműen azonosítható, és annak elsődleges jelentése egyértelműen definiálható.
- [40] A feltenni indítványozott kérdésben szereplő, az Nkt. 6. számú mellékletéhez kapcsolt „testneveléssel együtt számított heti óraszám” a megjelölt jogszabály adott melléklete alapján szintén egyértelműen meghatározható. Az Nkt. 27. § (4) bekezdése értelmében a tanuló heti kötelező tanóráinak a számát a 6. számú melléklete B oszlopa, annak testneveléssel együtt számított mértékét pedig a BC oszlopa tartalmazza. Ezen adatok a mellékletből egyértelműen megismerhetők, megállapításukhoz bármely oktatási szakkérdés mélyebb ismerete nem szükséges.
- [41] A kúriai gyakorlat alapján a kérelmező által helyesen hivatkozott és jelenleg is irányadó 51/2001. (XI. 29.) AB határozat 3. pontjában az Alkotmánybíróság rámutatott arra, hogy „a népszavazáshoz való jog érvényesülésének garanciája az egyértelműség. Az egyértelműség követelményének vizsgálata ebben az összefüggésben azt jelenti, hogy a népszavazásra szánt kérdés egyértelműen megválaszolható-e, azaz eldöntendő kérdés esetében arra „igen”-nel vagy „nem”-mel egyértelműen lehet-e felelni [...] nem támaszt olyan követelményt a népszavazás kezdeményezőivel szemben, hogy a kérdés megfogalmazásakor az egyes jogágak kifejezőképességét,

- a jogszabályokban meglévő fogalmakat, illetve az egyes tudományágak, szakterületek terminus technikusait vegyék alapul. Nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe a népszavazásra szánt kérdés célszerűségi vizsgálata sem.”
- [42] Az NVB határozatának [29] bekezdésében maga is megállapította, hogy a népszavazásra javasolt kérdés lényegében a tanulók heti óraszámának három órával való csökkenését, egészen pontosan az Nkt. 6. melléklet B oszlop BC oszlopban lévő óraszámok módosítását irányozza elő. Mindebből megállapítható, hogy az NVB részéről sem merült fel kétség afelől, hogy a népszavazásra feltenni indítványozott kérdés mit tartalmaz, az minnek az eldöntésére irányul. Ezzel kapcsolatban kettős vagy többes értelmezés, ellentmondásosság sem merült fel. A határozatban foglalt érveléssel szemben nem volt jelentősége a tanóraszám esetleges csökkenésének a finanszírozás mértékére, illetve a nevelő munkát folytatók számára gyakorolt következményeinek, ugyanis ez a népszavazás eredményétől függő olyan következményeket vizionál, amelyek a népszavazásra feltett kérdés közvetlen megválaszolásával nem állnak közvetlen ok-okozati kapcsolatban.
- [43] A választópolgárnak nem feladata meghatározni az adott népszavazási döntéssel összefüggő törvényalkotói metódust és az annak végrehajtása során teendő intézkedéseket sem. A feltett kérdés egyértelműsége pedig elsősorban a feltett kérdésre adott válasz közvetlen következményének az átláthatóságára, vagyis arra vonatkozik, hogy az igennel vagy nemmel történő válasz milyen konkrét következményt eredményez. A feltenni indítványozott népszavazási kérdésre adott többségi igen válasz valamennyi évfolyamon egységesen a testneveléssel együtt számított heti óraszám hárommal való csökkenését, ellenkezője pedig ezen óraszámok változatlanul hagyását eredményezi.
- [44] A Kúria az NVB által hivatkozott gyakorlathoz képest újabb határozataiban, így Knk.IV.40.645/2021/19. számú határozatának [48] bekezdésében és az azt követő Knk.II.39.059/2022/8. számú határozatának [60] bekezdésében is kiemelte, hogy az egységes és következetes gyakorlat szerint kidolgozott egyértelműség követelményét nem lehet akként értelmezni és érvényesíteni, hogy ezáltal teljesíthetetlen követelményeket fogalmazzon meg a Kúria, és ezáltal egyes tárgyköröket kizárjon a népszavazásra feltehető kérdések köréből. Előbbi végzés szerint amennyiben megállapítható a kérdés jelentése, további magyarázatra nem szorul, nem sérül a választópolgári egyértelműség követelménye.
- [45] Az NVB határozatában foglaltakkal szemben a választópolgár számára eldöntendő kérdés a tanuló heti óraszámcsökkenésével összefüggésben egyértelműen meghatározható, hiszen abból megállapítható, hogy az évfolyamonként jelenleg előírt tanórai számhoz képest a testneveléssel együtt számított óraszám három órával való csökkenését eredményezheti, így ennek értelmezhetősége szempontjából nem volt jelentősége azoknak az oktatásminőségi és munkaerő-piaci prognosztizációknak, amelyeket az NVB a határozatában szerepeltetett.
- [46] Az NVB határozatának [37] bekezdésében foglaltakkal szemben a kérdés egyértelmű volta nem kérdőjeleződik meg azáltal, hogy az egyes évfolyamokon jelenleg is különböző mértékű a kötelezően előírt heti óraszám, mivel a kérdés egységesen három órával kívánja csökkenteni az aktuális évfolyam szerinti testneveléssel együtt számított órák számát. Az egyértelműség ellen ható körülményként nem értékelhető az sem, hogy a jelenlegi kiindulási pontként figyelembe veendő tanórák száma az egyes évfolyamokon eltérő, és ebből következően a három óra csökkenéssel eltérő a csökkenés százalékos mértéke, ugyanis ez az egyes évfolyamokon meghatározott (és szakmai szempontok mentén differenciált) tanórák eltérő kiinduló számának a következménye. Ezek az egyértelműség kérdésével össze nem függő, így irreleváns matematikai szükségszerűségek, amelyek mint matematikai összefüggések, egyebekben egyértelműek és nyilvánvalók is.
- [47] A határozatban szereplő állásponttal szemben nem volt jelentősége e kérdés eldöntésénél annak sem, hogy ténylegesen a népszavazásra indítványozott kérdés esetleges teljesítése esetén az a finanszírozásra és pedagógus álláshelyekre milyen hatással van, mert ezek csak az NVB által feltételezett, közvetett, és csak lehetséges, de egyáltalán nem szükségszerű hatások. A népszavazási kérdésre adott igenlő válasz esetén sem feltétlen következnek be ezek a hatások, vagy ha be is következnek valamely hatások, ezek olyan további közpolitikai kérdések, amelyek nem a népszavazás kényszerítő ereje folytán döntenők majd el az arra jogosult állami szervek részéről.
- [48] Fontos rámutatni arra is e körben, hogy bár alkotmányos szinten a népszavazási kampányról nem esik szó, ugyanakkor mind a kommunikációs alapjogok rendszeréből, mind pedig az Nsztv. törvényi szabályozásból következik, hogy a népszavazást kampányidőszak előzi meg, amely során a szabad véleménynyilvánítással élve a politikai közösség egyes, gyakran alkotmányos szinten is említett szereplői – pártok, a tudományos szféra képviselői, civil szervezetek, stb. – kifejtik a kérdéssel kapcsolatos álláspontjukat, a parlamenti pártok és a kezdeményezés szervezői pedig politikai reklámokat tehetnek közzé. Tehát az Alaptörvény IX. cikke és az Nsztv. 1.§ (1) bekezdése, illetve 69.§-ának szabályozása alapján a népszavazást a választással hasonló módon szabályozott, ötven napos kampányidőszak előzi meg, melyből az következik, hogy a népszavazás egy folyamat, amelyben megfelelő időt kell biztosítani arra, hogy a kérdést az egyes szereplők magyarázzák, annak hatásaira

rámutatassanak (érdemi diskurzus alapelve). Az érdemi diskurzus alapelvéből következik, hogy egyrészt nem lenne alkotmányos az, ha a kérdés hitelesítést követően nagyon rövid időn belül tartanák meg a szavazást (hiszen nem volna így idő az érdemi diskurzus lefolytatására), valamint az is következik, hogy a kérdés hitelesítése során sem azt kell vizsgálni, hogy a választópolgárok értenék-e a kérdést, és átlátnák annak hatásait, ha most vasárnap lenne a népszavazás, hanem hogy egy intenzív és érdemi kampányidőszakot követően értenék-e azt, és átlátnák-e hatásait. Ebből a Kúria álláspontja szerint – figyelemmel a kompetens választópolgár alapelvére is – az következik, hogy az Országgyűlés feladat- és hatáskörét érintő és nem tiltott tárgykörbe tartozó bármely komplex hatású kérdés, amennyiben a kérdésnek megállapítható az elsődleges jelentése (elsődleges jelentés elve), a választópolgári egyértelműség követelményét teljesíti.

- [49] Miután a népszavazásra feltett kérdés által használt fogalmak elsődleges, nyelvtani értelme a kérdésben meghatározott Nkt. rendelkezéseivel összefüggésben is egyértelműen meghatározható volt, a Kúria megállapította, hogy a népszavazásra feltett kérdés nem sérti a választópolgári egyértelműség követelményét.
- [50] A jogalkotói egyértelműség követelménye azt jelenti, hogy a népszavazásra bocsátott kérdés eredménye alapján az Országgyűlés egyértelműen el tudja dönteni, hogy a népszavazás eredményéhez képest milyen jogalkotási kötelezettség terheli. Ezzel összefüggésben az NVB határozatában kifejtettekkel szemben nem a döntés végrehajtása részszempontjainak, hanem annak van jelentősége, hogy megállapítható-e a kérdésre adott igen vagy nem válasz többsége esetén a népszavazással érintett törvény módosításának iránya és tartalma.
- [51] A kérdés alapján ugyanis leszögezhető, hogy az az Nkt. 27. § (4) bekezdésében meghatározott 6. mellékletben szereplő testneveléssel együtt számított óraszám hárommal való csökkenését célozza, ezért az egyértelműen megfogalmazott és egyben az Országgyűlés hatáskörébe tartozó tárgykör. Az NVB álláspontjával szemben a kérdés egyértelmű voltát nem cáfolja az a tény, hogy adott esetben a törvény módosítása az ahhoz kapcsolódó – végrehajtásával összefüggő – alacsonyabb szintű jogszabályok (kormányrendelet, miniszteri rendelet) módosítását is magával vonhatja. Ez a végrehajtás olyan következménye, amely a kérdés egyértelműségét nem érinti, figyelemmel jelen határozat [28] pontjában kifejtett érvelésre.
- [52] A Kúria megjegyzi azt is, hogy a népszavazásra feltett kérdés alapján kiírt népszavazás lefolytatását követően, amennyiben annak eredményeként az Országgyűlésnek jogalkotási kötelezettsége keletkezik, a hitelesítésről döntő határozat jogerőssé (véglegessé) válásának időpontjában hatályos törvényi rendelkezésekhez képest kell a népszavazásból következő jogalkotásnak eleget tenni.
- [53] A Kúria mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az NVB határozatában foglaltakkal szemben a népszavazásra feltett kérdés az Alaptörvény és az Nsztv. rendelkezéseinek egyaránt megfelel, az nem ütközik a jogalkotói és választópolgári egyértelműség követelményébe, ezért az NVB határozatát az Nsztv. 30. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, és a népszavazásra feltenni indítványozott kérdést hitelesítette.

A határozat elvi tartalma

- [54] A népszavazásra javasolt kérdés egyértelműségi vizsgálatánál a szavak általános jelentése alapján annak elsődleges értelmezéséből kell kiindulni, ahogyan azt egy átlagosan tájékozott, társadalmi-gazdasági ismeretekkel rendelkező racionális választópolgár a mondat nyelvtani értelme szerint érthette (elsődleges jelentés elve).
- [55] Az Országgyűlés feladat- és hatáskörébe tartozó, tiltott tárgykörnek nem minősülő ügyekben választópolgárt kompetensnek kell tekinteni az adott kérdés vonatkozásában (kompetens választópolgár alapelve). A népszavazás hatásainak ismertetése elsődlegesen a népszavazást megelőző kampány során lefolytatandó párbeszéd feladata (érdemi diskurzus alapelve).

Záró rész

- [56] Tekintettel arra, hogy a Kúria a felülvizsgálati kérelemnek helyt adott, megállapította, hogy az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 45/A. § (5) bekezdése szerinti eljárási illetéket az állam viseli.
- [57] A Kúria végzése elleni további jogorvoslatot az Nsztv. 30. § (1) bekezdése zárja ki.

Budapest, 2023. június 28.

Dr. Kovács András s.k. a tanács elnöke, Dr. Szilas Judit s.k. előadó bíró, Dr. Tóth Kincső s.k. bíró

A Kúria Knk.II.39.058/2023/2. számú végzése

Az ügy száma:	Knk.II.39.058/2023/2.
A tanács tagjai:	Dr. Tóth Kincső a tanács elnöke Dr. Bögös Fruzsina előadó bíró Dr. Kovács András bíró
A kérelmező:	(név) (cím)
A kérelmező képviselője:	Dr. Enyedi Krisztián ügyvéd (cím)
A kérelmezett:	Nemzeti Választási Bizottság (1054 Budapest, Alkotmány utca 3.)
Az ügy tárgya:	népszavazási ügy
A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:	a kérelmező
A felülvizsgálni kért jogerős határozat:	Nemzeti Választási Bizottság 41/2023. számú határozata

Rendelkező rész

A Kúria a Nemzeti Választási Bizottság 41/2023. számú határozatát megváltoztatja, és az *„Egyetért-e Ön azzal, hogy a helyi tanterv a tanórai foglalkozások időkerete harminc százalékának felhasználásáról rendelkezessen?”* népszavazási kérdést hitelesíti.

A 10.000 (tízezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

A végzés ellen további jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás**A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás**

- [1] A kérelmező 2023. március 14. napján az *„Egyetért-e Ön azzal, hogy a helyi tanterv a tanórai foglalkozások időkerete harminc százalékának felhasználásáról rendelkezessen?”* népszavazásra javasolt kérdést nyújtott be az NVB-hez a népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezéséről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 3. § (1) bekezdése szerinti hitelesítés céljából. Az NVB megállapította, hogy az aláírások megfelelnek az Nsztv. 4. § (3) bekezdésében foglalt törvényi feltételeknek.
- [2] Ezt követően az NVB 2023. május 9. napján kelt 41/2023. számú határozatával a népszavazásra javasolt kérdés hitelesítését megtagadta.
- [3] Határozata indokolásában hivatkozott az Nsztv. 11. §-ára, az Alaptörvény 8. cikk (1)–(3) bekezdéseire, és kifejtette, hogy a helyi tantervre vonatkozó legfontosabb előírások a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvényben (a továbbiakban: Nkt.) és a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendeletben (a továbbiakban: EMMI rendelet) találhatóak. Az NVB áttekintette a helyi tanterv tartalmára és annak elfogadására vonatkozó legfontosabb rendelkezéseket, így az Nkt. 26. § (1)–(2) bekezdéseit, az EMMI rendelet 13. § (2) és (3) bekezdéseit, további megvizsgálta a helyi tanterv tartalmára vonatkozó jogi normákat, így az EMMI rendelet 7. § (1) bekezdés b) pont ba) és bq) alpontjait. Rögzítette, hogy az alapóraszámokat tanulási területenként (tantárgyanként) 2 éves bontásban a Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet (a továbbiakban: NAT) tartalmazza.
- [4] Határozatának indokolásában a népszavazási egyértelműség vizsgálata körében az Nsztv. 11. §-ára és a 9. § (1) bekezdésére hivatkozott. Rögzítette, a népszavazási egyértelműség követelménye kétirányú: annak a választópolgár és a jogalkotó tekintetében is fenn kell állnia. A jogalkotói egyértelműség alapkritériuma, hogy az Országgyűlés számára világos legyen az, hogy a népszavazás eredménye pontosan mire kötelezi, valamely jogalkotástól való tartózkodásra vagy éppen ellenkezőleg, jogalkotásra. Ez utóbbinak konkrétan és határozottan kell lennie, azaz a törvényalkotó számára világosnak kell lennie, hogy milyen tartalmú és irányú jogalkotásra köteles annak érdekében, hogy a népszavazási kezdeményezés célba érjen. Hivatkozott a Kúria több döntésére. Megállapította, hogy a jelen népszavazásra javasolt kérdés annak módosítására irányul, hogy a helyi

tanterv a tanórai foglalkozások 30%-ának felhasználásáról rendelkezhesen. Kiemelte, a népszavazásra javasolt kérdés lényegi magja komplex, köznevelés-szakmai szabályozási területet ölel fel, amelynek egyes szegmensei az NVB meglátása szerint a választópolgárok előtt rejtve maradnak, így az egyértelműség követelményének a kérdés nem felel meg.

- [5] Elemezte az EMMI rendelet és a NAT vonatkozó rendelkezéseit és kifejtette, hogy a nevelőtestületek döntési szabadsága (helyi tanterv) abban testesül meg, hogy intézményenként, azaz iskolánként és évfolyamonként is eltérően alakíthatják a kötelező és nem kötelező tanórai foglalkozások számát, ebből adódóan különböző az az időkeret is, aminek 10%-áról az iskolák szabadon dönthetnek. Rámutatott, egy átlagosan tájékozott választópolgár számára szavazatának leadásának pillanatában szinte lehetetlen annak felmérése, hogy a kérdés a hatályos szabályozáshoz képest milyen változást kíván előidézni, hiszen ahány iskola, annyi helyi tanterv, amelyeknek a teljes körű ismerete nem várható el a választópolgártól. Annak érdekében, hogy pontosan fel tudja mérni döntése következményeit, a választópolgároknak nemcsak szövegértési képességre, de átfogó oktatási szemléletre, tudásra lenne szükségük. A kérdés alapján ugyanis nemcsak azzal kellene tisztában lenniük, hogy az EMMI rendelet alapján pontosan mi a tartalma a helyi tantervnek, hanem azzal is, hogy a kötelező és nem kötelező tanórai foglalkozások időkeretének legfeljebb 10%-a hogyan kerül felhasználásra.
- [6] Álláspontja szerint a kérdés nem egyszerű megítélésű és mögöttes tartalma miatt nem kizárólag arról szól, hogy a törvényben szereplő 10% 30%-ra módosul. A választópolgár számára megalapozott döntéshozatala érdekében a százalékos megoszlás tartalommal való kitöltése hordoz magában lényeges információt. A mindennapokban ugyanis a választópolgár nem a nevelőtestületek 10%-os döntési jogosultságával találkozik, hanem azzal, hogy az pontosan miben testesül meg, azaz azt pontosan milyen tartalommal töltik meg az iskolák. Megállapította, hogy a kérdés által a választópolgár felé eljuttatott információ (százalékszám) nem nyújt megfelelő alapot és tájékozottságot ahhoz, hogy a választópolgár döntését kellőképpen mérlegelje.
- [7] Kifejtette, a választópolgár döntési helyzetének nehézségeit tovább fokozza az is, hogy a NAT által biztosított 2 éves ciklusokban való óraszám-csoportosítás, évfolyam, osztály szintjére is lebontva is megjelenhet, amelynek a teljes körű rálátására egy jól tájékozott választópolgár sem feltétlenül képes. Utalt a Kúria eseti döntéseire, amelyek rámutattak arra, hogy sérti a kérdés-egyértelműség követelményét, ha a választópolgárnak a feltett kérdés alapján nincs módjában átlátni a döntése érdemi következményeit, mert nem ismeri annak lényegi összefüggéseit, ugyanis ahhoz olyan speciális szakmai, információbeli ismeretek kellenének, ami nem várható el (Knk.IV.37.391/2017/3., Knk.VII.37.411/2017/3.).
- [8] Határozatában ismertette a népszavazásra javasolt kérdés továbbgyűrűző hatásait is, ennek keretében, hogy az Nkt. 26. § (2) bekezdése 10%-os döntési szabadságot biztosít a nevelőtestületek részére. Ezen túlmenően pl. magyar nyelv és irodalom tantárgyból a NAT az óraszámok 20%-át biztosítja a szaktanárok részére szabadon felhasználható részként. Amennyiben a két említett tényező közül a 10% megemelésre kerülne, az hátrányosan hatna és megnehezítené a tanulók iskolaváltását is, hiszen az egyes iskolák által oktatott tananyagok között megnőnének a különbségek, a műveltségi területek és a tanulók tudása közötti olló kinyílna, valamint a különözeti vizsga letétele is megnehezülne.
- [9] Mindezek alapján arra a megállapításra jutott, hogy a kérdés mögöttes tartalma mélyen tanügyi, oktatás-szakpolitikai jellegű, ebből adódóan a választópolgár a nyelvtanilag egyszerűen megfogalmazott kérdésre történő válaszadás során nincs abban a helyzetben, hogy átlássa döntése ok-okozati összefüggéseit, vagyis hogy ez a gyakorlatban hogyan fogja érinteni pl. gyermeke, unokája tanulmányait. A kérdés egyértelműségének hiánya elsődlegesen az iskolánként eltérő helyi tantervek különbözőségéből, továbbá az oktatási rendszer komplexitásából fakad, amelynek eredményeként valamely a törvényben rögzített mennyiség módosításának további következményei is lehetnek, hiszen annak többek között a jövő generáció tudására, a munkaerő piacra is hatása van. E további következményeket ugyanakkor a választópolgár tudata szavazatának leadása pillanatában nem feltétlenül foghatja át, döntésének következményeit és hatásait komplexen és egészében átlátni az adott pillanatban nem biztos, hogy képes.

A felülvizsgálati kérelem

- [10] A kérelmező felülvizsgálati kérelmében az NVB határozatának megváltoztatását és népszavazási kérdés hitelesítését kérte. Állította, az NVB jogszabálysértő módon járt el és tévesen mérlegelt, megsértve ezzel az Alaptörvény B) cikk (4) bekezdését, 8. cikk (2) bekezdését, valamint az Nsztv. 11. § (1) bekezdését. Állította, az NVB határozata meghozatalakor figyelmen kívül hagyta a Kúria NVB által hivatkozott határozatainak (Knk.IV.37.132/2016/4., Knk.IV.37.458/2015/3., Knk.IV.37.457/2015/3. és Knk.37.356/2105/2.) összefüggésrendszerét. A Kúria ezen

döntéseiben maga is utal arra, hogy azok az Alkotmánybíróság évtizedes, állandó gyakorlatán alapulnak. E körben utalt arra, hogy az egyértelműség követelményét átfogóan az 51/2001. (XI. 29.) AB határozat rögzítette. Idézte annak indoklás IV/3. pontját. Rámutatott, a Kúria NVB által idézett döntéseiben olyan kérdéseket kellett elbírálni, amelyek lényegi tartalma csak átfogó jogi, szakmai elemzés eredményeként voltak azonosíthatóak, a jelen ügy tárgyát képező népszavazási kezdeményezés alapján világos és kizárólag egyféleképpen értelmezhető kérdésben kell a választópolgároknak állást foglalniuk. Az eredményes népszavazás következménye tehát a választópolgárok számára egyértelműen azonosítható: eredményes népszavazás esetén az intézmények a tanórai foglalkozások nagyobb arányának felhasználásáról tudnak rendelkezni. Kiemelte, az már az Országgyűlés, illetve a végrehajtási rendeletek megalkotása során a Kormány felelőssége, hogy az Nkt. további szabályait és a végrehajtási rendelkezéseket a népszavazási döntést tiszteletben tartva akként alakítsák ki, hogy az oktatáspolitikai, ifjúsáspolitikai, társadalmpolitikai stb. szempontok megfelelően érvényesüljenek. A közvetlen hatalomgyakorlás kivételességéből következik ugyanis, hogy a komplex, átfogó törvényi szabályozás megalkotásának felelősségét a választópolgárok népszavazás révén nem vehetik át az Országgyűléstől. Utalt arra is, hogy a választópolgárok népszavazási kezdeményezés lehetséges „továbbgyűrűző” hatásainak tisztázására a népszavazási kampány során lefolytatott társadalmi vita hivatott [63/2002. (XII. 3.) AB határozat indoklás IV/2.2.] Kiemelte, hogy a népszavazási kezdeményezéssel megcélzott törvényi rendelkezés megalkotásának közvetlen következményei tehát jól azonosíthatóak. Az pedig a törvényi szabályozás normatív jellegéből nem elvárható követelmény, hogy „a nyelvtanilag egyszerűen megfogalmazott kérdésre történő válaszadás során” a választópolgár abban a helyzetben legyen, hogy átláthassa „a döntése ok-okozati összefüggéseit, jelesül azt, hogy a gyakorlatban hogyan fogja érinteni pl. gyermeke, unokája tanulmányait”.

- [11] Kiemelte, az 51/2001. (XI. 29.) AB határozat ugyancsak rámutat, hogy az egyértelműség vizsgálatába nem tartozik bele a népszavazásra szánt kérdés célszerűségi vizsgálata, és annak tisztázása sem, hogy a magyar jog hatályos szabályrendszere milyen jogi rendelkezéseket tartalmaz a népszavazás tárgyával kapcsolatban. Minderre figyelemmel a jelen ügyben vizsgált népszavazási kérdés az Alkotmánybíróság és a Kúria joggyakorlata alapján is megfelel az egyértelműség követelményének.
- [12] Érvelése szerint az NVB határozatában kifejtett érvelés lényegében azt jelentené, hogy nem tartható országos népszavazási kezdeményes olyan kérdésben, aminek érdemi társadalmi kihatása van. Ez az értelmezés azonban nem egyeztethető össze az országos népszavazás alkotmányos intézményével, és emiatt ellentétes az Alaptörvény B) cikk (4) bekezdésével, 8. cikk (2) bekezdésével és az Alaptörvény XXIII. cikk (7) bekezdésével. E körben utalt az Alkotmánybíróság 22/2020. (VIII. 4.) AB határozatában kifejtettekre. Kiemelte, az objektív intézményvédelmi kötelezettségéből eredően a jogalkalmazó szervek, így az NVB sem alakíthat ki olyan értelmezést, ami a népszavazási kezdeményezését szükségtelenül korlátozza vagy annak kiüresítését eredményezheti, és nem tagadhatja meg a népszavazási kérdés hitelesítését csupán arra alapozva, hogy az egyébként egyértelműen és világosan megfogalmazott kérdés társadalmi hatásait a választópolgárok nem tudják felmérni.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [13] A kérelmező felülvizsgálati kérelme az alábbiak szerint alapos.
- [14] Az NVB a hozzá benyújtott kérdést abban az esetben hitelesíti, ha az megfelel az Alaptörvényben és az Nsztv.-ben meghatározott követelményeknek. A Kúria az NVB határozatát a felülvizsgálati kérelem tartalma alapján vizsgálja, ugyanakkor a kialakult joggyakorlat alapján a népszavazásra bocsátandó kérdés vizsgálata körében a Kúria elsősorban az Alaptörvény védelme érdekében jár el, amely megelőzi a felülvizsgálati eljárásra jellemző kérelemhez kötöttség elvét.
- [15] A Kúria a kérelmező érintettségét vizsgálva megállapította, hogy a kérelmezőnek, mint a népszavazás szervezőjének az érintettsége az Nsztv. 1. § (1) bekezdés alapján irányadó, a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény 222. § (1) bekezdése és az Nsztv. 2. § (1) bekezdése alapján fennáll.
- [16] Az Alaptörvény 8. cikk (1) bekezdése értelmében az eredményes és érvényes népszavazáson hozott döntés az Országgyűlésre kötelező. A közvetlen hatalomgyakorlás kivételességéből eredően a népszavazáshoz való jog az Alaptörvényben és az Nsztv.-ben meghatározott feltételek teljesülése esetén gyakorolható. A Kúria a népszavazásra feltenni indítványozott kérdés tárgyát vizsgálva megállapította, hogy az nem ütközik az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés szerinti tiltott tárgykörbe.
- [17] Az Nsztv. 11. § (1) bekezdése értelmében a népszavazási kérdés hitelesítésére akkor kerülhet sor, ha az az Alaptörvényben, valamint az Nsztv.-ben a kérdéssel szemben támasztott követelményeknek megfelel. Az NVB a döntését alapvetően az Nsztv. 9. § (1) bekezdésében foglalt feltétel teljesülésének hiányára alapította,

- megállapítva, hogy a népszavazásra feltenni kívánt kérdés sem a választópolgári, sem a jogalkotói egyértelműség kritériumának nem felel meg.
- [18] A Kúriának hivatalos tudomása van arról, hogy a Kúria Knk.II.39.057/2023/2. számú végzése szintén az egyértelműség követelményének teljesülésével foglalkozik. A Kúria rögzíti, hogy a jelen végzés és a Knk.II.39.057/2023/2. számú végzés érvelése az egyértelműség körében követi egymást.
- [19] Az Nsztv. 9 § (1) bekezdése szerint a népszavazásra javasolt kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni, továbbá a népszavazás eredménye alapján az Országgyűlés el tudja dönteni, hogy terheli-e jogalkotási kötelezettség, és ha igen, milyen jogalkotásra köteles. Az NVB a határozatában az egyértelműség körében hivatkozott a korábban hasonló tárgykörben előterjesztett kérdésekkel összefüggésben született döntéseire és azok Kúria általi jóváhagyására. Mindezekből kiindulva arra a következtetésre jutott, hogy az oktatással kapcsolatosan feltenni indítványozott kérdés olyan, az adott fogalmi rendszerben való jártasságot igényel, amellyel csak a közvetlen érintettek, vagy a szakterületen mélyebb ismeretekkel bíró szakemberek rendelkeznek. A döntéshez lényegében az Nkt. tételes ismerete és a mögöttes szakmai koncepció átlátása is szükséges.
- [20] A Kúria ezzel összefüggésben hangsúlyozza, hogy a kérdés egyértelműsége megítélésénél a korábbiakban a Kúriának volt egy szigorú, szűkítő értelmezése (pl. Knk.IV.37.939/2018/2.), ugyanakkor a népszavazási ügyekben újabban meghozott kúriai határozatok (Knk.IV.40.645/2021/19., Knk.III.40.647/2021/18., Knk.III.40.644/2021/15., Knk.IV.40.648/2021/23., Knk.II.39.058/2022/8.) az egyértelműség kérdését tágabban értelmezve igyekeztek egységesíteni.
- [21] Az egyértelműség értelmezésére vonatkozóan a gyakorlat egyébként sem tekinthető egységesnek, ugyanis az értelmezés mikéntjével összefüggésben a Kúria különféle okokra, többek között a választópolgár kompetenciájára, az adott szakkérdésre vonatkozó ismerete hiányára, az adott jogkérdésben, az adott jogszabállyal érintett szakág fogalmi rendszerében való jártasság szükségességére, a kérdésben szereplő fogalmak értelmezésének nehézségére hivatkozott [Knk.IV.37.425/2017/3., Knk.IV.37.458/2015/3., Kvk.I.37.300/2012/2., Knk.IV.37.356/2015/2.].
- [22] A választópolgári egyértelműség kérdésében a Knk.37.457/2015/3. számú határozat leszögezte, hogy nem tekinthető legitimnek az a népszavazás, amelyen a választópolgár nem tudja pontosan, hogy miről szavaz. A Kúria álláspontja szerint a választópolgár tudattartalmának vizsgálatánál feltételezni szükséges egy átlagosan tájékozott, kompetens választópolgárt, aki általánosságban tisztában van a fennálló társadalmi-gazdasági körülményekkel és rendelkezik általános ismeretekkel.
- [23] A választópolgári egyértelműség kérdésének megválaszolásánál – a Kúria alábbiakban ismertetett, és a [21] és [22] bekezdésében jelölt korábbi gyakorlatát továbbfejlesztő gyakorlata szerint – jelentősége lehet a népszavazásra feltenni indítványozott kérdés alapját képező jogszabályi rendelkezésnek is. Ahogyan arra a Knk.IV.40.645/2021/19. számú kúriai határozat [42] bekezdésében rámutatott, a kérdés egyértelműségének értékelése körében fontos kiindulópontot jelent a kérdést feltevő nyilatkozata és az általa megjelölt népszavazási kérdéssel érintett jogszabályi rendelkezés. A Kúria e határozatában az érintett jogszabály fogalomrendszere alapján vizsgálta a népszavazásra feltett kérdés tárgyát és alanyi körét.
- [24] A Kúria a fogalmak értelmezésénél jelen ügyben is követte a Knk.II.39.058/2022/8. számú végzés [61] bekezdésében foglalt jogi álláspontot, miszerint a Knk.IV.39.645/2021/19. számú határozatban megfogalmazott és azt követő joggyakorlatban (Knk.III.40.647/2021/18., Knk.III.40.644/2021/15., Knk.IV.40.648/2021/23. számú kúriai végzések) megerősített elvek mentén vizsgálta az egyértelműség követelményének érvényesülését. A jelen ügyben felmerült kérdés és az ún. „gyermekvédelmi népszavazásos” ügyekben feltett kérdések ugyanazon értelmezési elveket követő vizsgálatát az is lehetővé teszi, hogy az Alkotmánybíróság 1/2022. (I.7.) határozatának [38] bekezdésében egyértelműen rámutatott, hogy az Alaptörvényből és az Nsztv.-ből nem vezethetők le különböző elbírálási elvek a Kormány és más kezdeményező által feltett népszavazási kérdés hitelesítése kapcsán.
- [25] E vizsgálat alapján a Kúria arra a megállapításra jutott, hogy ezen követelmények együttes érvényesítése azt kívánja meg, hogy a népszavazásra feltett kérdés választópolgári egyértelműségének megítélésakor elsősorban a szavak általános, nyelvtanilag elfogadott jelentését kell figyelembe venni, mely alapján megállapítható egy elsődleges, hétköznapi jelentés, ahogyan azt egy átlagosan tájékozott, racionális választópolgár érti (elsődleges jelentés elve).
- [26] A Kúria korábbi jogértelmezését, miszerint egy kérdés csak akkor egyértelmű, ha annak egy jelentés tulajdonítható – a legújabb kúriai döntésekkel szintetizálva – úgy kell érteni, hogy amennyiben a kérdésnek, mondatnak kontextus nélkül, szó szerint, nyelvtanilag több jelentése van, akkor az nem egyértelmű. Ez következik abból, hogy egy mondat jelentése szükségszerűen függ – többek között – az értelmező ismereteitől, azaz a szöveg (mondat,

- kérdés) kontextusától, ahogy azt mind az Alkotmánybíróság, mind a büntető és polgári kúriai joggyakorlat a közügyekben való megszólalások értelmezése, vagy egy adott kijelentés emberi minőséget megkérdőjelező tartalom megállapítása körében egységes gyakorlatként érvényesíti. {AB 13/2014. (IV.18.) határozat, a legfrissebb kúriai gyakorlatból: Pfv.IV.20.105/2023/5. [28] pont; Pfv.IV.21.348/2019/8. [17–18] pontok; Bfv.I.803/2022/8. [88] pont; Bfv.I.378/2022/8. [79] pont}. A választópolgári egyértelműség vizsgálatakor tehát a Kúriának az a feladata, hogy egy átlagosan tájékozott, racionális választópolgár szempontjából vizsgálja meg a kérdés jelentését a szavak általános, hétköznapiokban használt – nyelvtani – jelentése szerint. Ez a Knk.II.39.058/2022/8. számú végzésben kifejtett „elsődleges jelentés elve” következik az Alaptörvény országos népszavazási ügyekre vonatkozó szabályozásából eredő emberképből, a „kompetens választópolgár elvéből” is.
- [27] Az Alaptörvény szerint a népszavazáshoz való joggal rendelkező, azaz nagykorú választópolgárok a tiltott tárgykörök kivételétől eltekintve minden, a politikai közösséget érintő, az Országgyűlés, mint népképviselői szerv feladat- hatáskörébe tartozó ügyben dönthetnek. Habár bizonyos tiltott tárgykörök (így például a költségvetés elfogadása, módosítása, Alaptörvény módosítása stb.) mögött a választópolgárok kompetenciáival kapcsolatos megfontolások is állhatnak, azonban az Alaptörvény nem tartalmaz sem szövegszerű, sem egyéb módon kiolvasható korlátozást e tekintetben.
- [28] Nincs olyan alkotmányos szintű szabály tehát, amely a kérdés – egyértelműséget nem érintő – komplexitása, vagy jelentős hatása miatt elvonna tárgyköröket a közvetlen hatalomgyakorlás köréből, éppen ellenkezőleg, mind a tiltott tárgykörök taxációjából, mind a tág hatásköri meghatározásból, mind pedig az alapjogi jellegből következik, hogy a választópolgárok széles körben dönthetnek népszavazáson keresztül. Az NVB határozatában követett, választópolgári kompetenciával kapcsolatos követelmény ezért nem egyeztethető össze az alkotmányos keretekkel, akkor sem, ha a kérdés-egyértelműsége, mint a népszavazási-döntés immanens elemén keresztül próbálja meg azt a határozat igazolni. A kérelmező felülvizsgálati kérelmében pedig kifejezetten helyesen hivatkozott arra, hogy a komplex, érdemi hatással bíró döntések tiltása azt jelentené, hogy érdemi társadalmi hatásokkal járó kérdésekről egyáltalán nem lehetne népszavazást tartani.
- [29] A jelen népszavazásra feltett kérdést az Nkt. szabályozza, az a nemzeti közneveléshez, konkrétan a helyi tantervben meghatározott tanórai foglalkozások időkeretéhez kapcsolódik. A feltenni indítványozott kérdésben szereplő fogalmak, mint „helyi tanterv”, „tanórai foglalkozások” az Nkt. és az EMMI rendelet alapján egyértelműen meghatározhatóak. Az Nkt. 26. § (2) bekezdésének első és második fordulata szerint az iskola pedagógiai programjának részeként, ha e törvény másként nem rendelkezik, a miniszter által kiadott kerettanterveket kiegészítve helyi tantervet készít. A helyi tanterv megnevezi az oktatásért felelős miniszter által kiadott kerettantervek közül választottat és rendelkezik a kerettantervben meghatározott, a kötelező és nem kötelező tanórai foglalkozások időkerete legfeljebb tíz százalékának felhasználásáról. E törvényi rendelkezés mellett az EMMI rendelet 13. § (3) bekezdése előírja, hogy az iskolában a helyi tanterv alapján kell megszervezni a tanulók (évfolyamok, osztályok, csoportok) tanítási óráit, továbbá, hogy a helyi tanterv határozza meg, hogy melyek azok a kötelező tanítási órák, amelyeken egy adott osztály valamennyi tanulója köteles részt venni, valamint hogy melyek azok a kötelező tanítási órák, amelyeken a tanulónak a választásra felkínált tantárgyak közül kötelezően választva, a helyi tantervben meghatározott óraszámában részt kell vennie.
- [30] Rámutat a Kúria, a népszavazásra javasolt kérdésben szereplő „helyi tanterv” és „tanórai foglalkozások” fogalmaknak van egy általánosan elfogadott jelentése, ahogyan ezen fogalmakat egy átlagosan tájékozott, racionális választópolgár érti. Eszerint „helyi tanterv”-ben dönt az adott iskola a tanulók kötelező tanítási óráiról, míg a „tanórai foglalkozások” a tanítási órákat jelenti. Egy átlagosan tájékozott, racionális választópolgárnak nyilvánvalóan nem az Nkt., illetve az EMMI rendelet „helyi tantervre” és „tanórai foglalkozásra” vonatkozó pontos rendelkezéseiről van tudomása, de ilyet az Nsztv. nem is vár el. A „helyi tanterv” és a „tanórai foglalkozások” köznapi jelentése továbbá nem tér el azok jogszabályban rögzített fogalmától, azok tartalmának megállapításához bármely további oktatási szakkérdés mélyebb ismerete nem szükséges.
- [31] A kúriai gyakorlat alapján a kérelmező által helyesen hivatkozott és jelenleg is irányadó az 51/2001. AB határozat 3. pontjában az Alkotmánybíróság rámutatott arra, hogy „a népszavazáshoz való jog érvényesülésének garanciája az egyértelműség. Az egyértelműség követelményének vizsgálata ebben az összefüggésben azt jelenti, hogy a népszavazásra szánt kérdés egyértelműen megválaszolható-e, azaz eldöntendő kérdés esetében arra „igen”-nel vagy „nem”-mel egyértelműen lehet-e felelni [...] nem támaszt olyan követelményt a népszavazás kezdeményezőivel szemben, hogy a kérdés megfogalmazásakor az egyes jogágak kifejezőképességét, a jogszabályokban meglévő fogalmakat, illetve az egyes tudományágak, szakterületek terminus technikusait vegyék alapul. Nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe a népszavazásra szánt kérdés célszerűségi vizsgálata sem.”

- [32] A jelen ügyben feltenni kívánt kérdés a kúriai gyakorlatra tekintettel egyértelműen értelmezhető, annak alapvető szabályozását az Nkt., és az EMMI rendelet, vagyis jogszabály tartalmazza.
- [33] Az NVB határozatban foglalt érveléssel szemben nem volt jelentősége a népszavazásra javasolt kérdés továbbgyűrűző hatásainak (határozat [33] bekezdése), mert a népszavazási kérdésre adott igenlő válasz esetén sem feltétlen következnek be ezek a hatások, vagy ha bekövetkeznek valamely hatások, ezek olyan további közpolitikai kérdések, melyek nem a népszavazás kényszerítő ereje folytán döntendők majd el az arra jogosult állami szervek részéről. A feltett kérdés egyértelműsége elsősorban a feltett kérdésre adott válasz közvetlen következményének az átláthatóságára, vagyis arra vonatkozik, hogy az igennel, vagy nemmel történő válasz milyen konkrét következményt eredményez.
- [34] A Kúria Knk.IV.39.645/2021/19. számú határozatának [48] bekezdése és az azt követő Knk.II.39.059/2022/8. számú határozata [60] bekezdésében az NVB által hivatkozott gyakorlathoz képest újabb kúriai gyakorlat kiemelte, hogy az egységes és következetes gyakorlat szerint kidolgozott egyértelműség követelményét nem lehet akként értelmezni és érvényesíteni, hogy ezáltal teljesíthetetlen következményeket fogalmazzon meg a Kúria, és ezáltal egyes tárgyköröket kizárjon a népszavazásra feltehető kérdések köréből. Ezen végzés szerint amennyiben megállapítható a kérdés jelentése, további magyarázatra nem szorul, nem sérül a választópolgári egyértelműség követelménye.
- [35] A határozat [29] bekezdésében foglaltak körében a Kúria kiemeli, a népszavazásra feltenni indítványozott kérdés megválaszolása körében nem bír relevanciával az, hogy „ahány iskola, annyi helyi tanterv”, ezek „teljeskörű ismerete” ugyanis a határozatban foglaltakkal szemben a kérdés megválaszolásához nem szükséges, a kérdés ugyanis általánosan irányul a helyi tanterv által szabályozott tanítási órák időkeretének módosítására.
- [36] Fontos rámutatni e körben arra is, hogy bár alkotmányos szinten a népszavazási kampányról nem esik szó, ugyanakkor mind a kommunikációs alapjogok rendszeréből, mind pedig az Nsztv. törvényi szabályozásból következik, hogy a népszavazást kampányidőszak előzi meg, amely során a szabad véleménynyilvánítással élve a politikai közösség egyes, gyakran alkotmányos szinten is említett szereplői – pártok, a tudományos szféra képviselői, civil szervezetek, stb. – kifejtik a kérdéssel kapcsolatos álláspontjukat, a parlamenti pártok és a kezdeményezés szervezői pedig politikai reklámokat tehetnek közzé. Tehát az Alaptörvény IX. cikke és az Nsztv. 1. § (1) bekezdése, illetve 69. §-ának szabályozása alapján a népszavazást a választással hasonló módon szabályozott, ötven napos kampányidőszak előzi meg, melyből következik, hogy a népszavazás egy folyamat, amelyben megfelelő időt kell biztosítani arra, hogy a kérdést az egyes szereplők magyarázzák, annak hatásaira rámutassanak (érdemi diskurzus alapelve). Az érdemi diskurzus alapelvéből következik, hogy egyrészt nem lenne alkotmányos az, ha a kérdés hitelesítést követően nagyon rövid időn belül tartanák meg a szavazást (hiszen nem volna így idő az érdemi diskurzus lefolytatására), és ugyanígy az is következik, hogy a hitelesítés során sem azt kell vizsgálni, hogy a választópolgárok értenék-e a kérdést, és átlátnák annak hatásait, ha rövid határidőn belül lenne a népszavazás, hanem hogy egy intenzív, és érdemi kampányidőszakot követően értenék-e, átlátnák-e. Ebből a Kúria álláspontja szerint – figyelemmel a kompetens választópolgár alapelve is – az következik, hogy az Országgyűlés feladat- és hatáskörét érintő és nem tiltott tárgykörbe tartozó bármely komplex hatású kérdés, amennyiben a kérdésnek megállapítható az elsődleges jelentése (elsődleges jelentés elve), a választópolgári egyértelműség követelményét teljesíti.
- [37] Miután a népszavazásra feltett kérdés által használt fogalmak elsődleges, nyelvtani értelme a kérdésben meghatározott Nkt. és az EMMI rendelet rendelkezéseivel összefüggésben is egyértelműen meghatározható voltak, a Kúria megállapította, hogy a népszavazásra feltett kérdés nem sérti a választópolgári egyértelműség követelményét.
- [38] A kérdés a jogalkotói egyértelműségnek is megfelel, mert az Országgyűlés is tisztában lesz – a meglévő jogszabályi rendelkezésekhez kapcsolódó szabályozás ismeretében – az érvényes és eredményes népszavazást követő jogalkotói feladatával.
- [39] A Kúria mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az NVB határozatában foglaltakkal szemben a népszavazásra feltett kérdés az Alaptörvény és az Nsztv. rendelkezéseinek egyaránt megfelel, az nem ütközik a jogalkotói és választópolgári egyértelműség követelményébe, ezért az NVB határozatát az Nsztv. 30. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, és a népszavazásra feltenni indítványozott kérdést hitelesítette.

A határozat elvi tartalma

- [40] A népszavazásra javasolt kérdés egyértelműségi vizsgálatánál a szavak általános jelentése alapján annak elsődleges értelmezéséből kell kiindulni, ahogyan azt egy átlagosan tájékozott, társadalmi-gazdasági ismeretekkel rendelkező racionális választópolgár a mondat nyelvtani értelme szerint érthette (elsődleges jelentés elve).
- [41] Az Országgyűlés feladat- és hatáskörébe tartozó, tiltott tárgykörnek nem minősülő ügyekben a választópolgárt kompetensnek kell tekinteni az adott kérdés vonatkozásában (kompetens választópolgár alapelve).
- [42] A népszavazás hatásainak ismertetése elsődlegesen a népszavazást megelőző kampány során lefolytatandó párbeszéd feladata (érdemi diskurzus alapelve).

Záró rész

- [43] Tekintettel arra, hogy a Kúria a felülvizsgálati kérelemnek helyt adott, megállapította, hogy az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 45/A. § (5) bekezdése szerinti eljárási illetéket az állam viseli.
- [44] A Kúria végzése elleni további jogorvoslatot az Nsztv. 30. § (1) bekezdése zárja ki.

Budapest, 2023. június 28.

Dr. Tóth Kincső s.k. a tanács elnöke, Dr. Bögös Fruzsina s.k. előadó bíró, Dr. Kovács András s.k. bíró

A Kúria közleménye a Nemzeti Választási Bizottság határozata helybenhagyásáról

A népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezésről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény 30. § (4) bekezdése alapján a Kúria az alábbi közleményt teszi közzé:

A kérelmező bírósági felülvizsgálati kérelme alapján eljárta Kúria a 2023. június 27-én kelt Knk.VII.39.033/2023/6. számú végzésében a Nemzeti Választási Bizottság országos népszavazási kezdeményezésre irányuló kérdés hitelesítését megtagadó 13/2023. számú határozatát helybenhagyta.

A határozat megtekinthető a Kúria hivatalos honlapján, a www.kuria-birosag.hu oldalon.

Budapest, 2023. június 27.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
a tanács elnöke

IX. Határozatok Tára

A köztársasági elnök 104/2023. (VII. 4.) KE határozata miniszter megbízatása megszűnése időpontjának megállapításáról

Az Alaptörvény 9. cikk (4) bekezdés j) pontja, 20. cikk (3) bekezdés b) pontja, valamint a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény 197. §-a alapján, a miniszterelnök javaslatára megállapítom, hogy *dr. Varga Judit* igazságügyi miniszter megbízatása – lemondására tekintettel – 2023. július 31-ei hatállyal megszűnik.

Budapest, 2023. július 4.

Novák Katalin s. k.,
köztársasági elnök

Ellenjegyzem:

Budapest, 2023. július 4.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

KEH ügyszám: KEH/4700-3/2023.

A köztársasági elnök 105/2023. (VII. 4.) KE határozata államtitkárok felmentéséről

Az Alaptörvény 9. cikk (4) bekezdés j) pontja, valamint a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény 205. § (1) és (4) bekezdése alapján – a miniszterelnök javaslatára –

dr. Bóka Jánost, az Igazságügyi Minisztérium államtitkárát és
dr. Tuzson Bencét, a Miniszterelnöki Kabinetiroda államtitkárát
e megbízatása alól 2023. július 31-ei hatállyal felmentem.

Budapest, 2023. július 4.

Novák Katalin s. k.,
köztársasági elnök

Ellenjegyzem:

Budapest, 2023. július 4.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

KEH ügyszám: KEH/4700-4/2023.

**A köztársasági elnök 106/2023. (VII. 4.) KE határozata
miniszterek kinevezéséről**

Az Alaptörvény 9. cikk (4) bekezdés c) pontja és 16. cikk (7) bekezdése alapján – a miniszterelnök javaslatára –

dr. Bóka Jánost európai uniós ügyekért felelős miniszterré és

dr. Tuzson Bencét igazságügyi miniszterré

2023. augusztus 1-jei hatállyal kinevezem.

Budapest, 2023. július 4.

Novák Katalin s. k.,
köztársasági elnök

Ellenjegyzem:

Budapest, 2023. július 4.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

KEH ügyszám: KEH/4700-5/2023.

**A köztársasági elnök 107/2023. (VII. 4.) KE határozata
dandártábornok szolgálati viszonya megszüntésének megállapításáról**

Az Alaptörvény 9. cikk (4) bekezdés j) pontja, valamint a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény 4/A. § (2) bekezdés c) pontja, 59. § (1) bekezdés b) pontja, 68. § (1) bekezdés a) pontja és 68. § (2) bekezdése alapján – a honvédelmi miniszter előterjesztésére – megállapítom, hogy *dr. Csikány Tamás Péter* dandártábornok hivatásos szolgálati viszonya 2023. június 15-ei hatállyal, a szolgálat felső korhatárának elérésére tekintettel a törvény erejénél fogva megszűnik.

Budapest, 2023. június 14.

Novák Katalin s. k.,
köztársasági elnök

Ellenjegyzem:

Budapest, 2023. június 28.

Szalay-Bobrovniczky Kristóf s. k.,
honvédelmi miniszter

KEH ügyszám: KEH/3755-2/2023.

**A köztársasági elnök 108/2023. (VII. 4.) KE határozata
bírák felmentéséről**

1. Az Alaptörvény 9. cikk (3) bekezdés k) pontja, valamint a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény 89. § c) pontja és 90. § a) pontja alapján – az Országos Bírósági Hivatal elnökének javaslatára – lemondására tekintettel *dr. Vaszkó Krisztát* 2023. július 18-ai hatállyal bírói tisztségéből felmentem.
2. Az Alaptörvény 9. cikk (3) bekezdés k) pontja, valamint a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény 89. § c) pontja és 90. § h) pont ha) alpontja alapján – az Országos Bírósági Hivatal elnökének javaslatára – a bírói felső korhatár betöltésére tekintettel *dr. Ipacs Tibort* 2023. december 4-ei hatállyal bírói tisztségéből felmentem.

Budapest, 2023. június 21.

Novák Katalin s. k.,
köztársasági elnök

KEH ügyszám: KEH/3413-2/2023.

**A köztársasági elnök 109/2023. (VII. 4.) KE határozata
bírák kinevezéséről**

Az Alaptörvény 9. cikk (3) bekezdés k) pontja, valamint a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény 3. § (2) bekezdése és 23. § (1) bekezdése alapján – az Országos Bírósági Hivatal elnökének javaslatára –

dr. Matécsáné dr. Sergyán Barbarát,

dr. Ulrich Ágnes és

dr. Vucskics Petrát

a 2023. július 1. napjától 2026. június 30. napjáig terjedő időtartamra bírónak kinevezem.

Budapest, 2023. június 21.

Novák Katalin s. k.,
köztársasági elnök

KEH ügyszám: KEH/3961-2/2023.

A köztársasági elnök 110/2023. (VII. 4.) KE határozata bírák kinevezéséről

Az Alaptörvény 9. cikk (3) bekezdés k) pontja, valamint a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény 3. § (2) bekezdése és 23. § (1) bekezdése alapján – az Országos Bírósági Hivatal elnökének javaslatára –

dr. Demkó Ivettet,
dr. Kocsis Zita Katalint,
dr. Körmendiné dr. Veres Orsolyát,
dr. Pázmándi Esztert,
dr. Pető Lindát és
dr. Tombor Csabát

a 2023. július 15. napjától 2026. július 14. napjáig terjedő időtartamra bírónak kinevezem.

Alsópetény, 2023. június 26.

Novák Katalin s. k.,
köztársasági elnök

KEH ügyszám: KEH/4456-2/2023.

A Kormány 1262/2023. (VII. 4.) Korm. határozata a közkiadások hatékonyságának felülvizsgálatáról

A Kormány a Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi Tervében szereplő, a közkiadások hatékony felhasználásának javítása kiadási felülvizsgálatok révén című reform keretében megvalósuló intézkedések mielőbbi végrehajtása érdekében

1. felhívja a pénzügyminisztert, hogy
 - a) gondoskodjon a kiadási felülvizsgálatok koordinálásáról és elvégzéséről, és
 - b) hozza létre a Pénzügyminisztérium szervezetén belül a kiadások felülvizsgálatának koordinálásáért és elvégzéséért felelős szervezeti egységet;
Felelős: pénzügyminiszter
Határidő: az a) alpont tekintetében folyamatos
a b) alpont tekintetében azonnal
2. felhívja a pénzügyminisztert, hogy gondoskodjon arról, hogy az 1. pont szerinti szervezeti egység szorosan működjön együtt a Közkiadások Felülvizsgálata Munkacsoporttal a kiadási felülvizsgálatra vonatkozó jogi és szervezeti szabályok kidolgozása, továbbá a közkiadások felülvizsgálatának tervezése, végrehajtása és nyomon követése során;
Felelős: pénzügyminiszter
Határidő: folyamatos
3. – figyelembe véve a kiadások mértékét, változását, prioritását és hatékonyságát – egyetért azzal, hogy
 - a) a 2021. évi zárszámadás alapján az adott év kormányzati kiadásainak legalább 10 százalékára kiterjedő mértékben a 2023. évben az egészségügyre, valamint a családtámogatásra és lakhatásra fordított kiadások és kapcsolódó adókedvezmények,
 - b) a 2022. évi zárszámadás alapján az adott év kormányzati kiadásainak legalább 10 százalékára kiterjedő mértékben a 2024. évben az oktatásra és állami beruházásokra fordított kiadások felülvizsgálatára kerül sor, és felhívja a pénzügyminisztert, hogy – az érintett miniszterek bevonásával – gondoskodjon a felülvizsgálat elvégzéséről;
Felelős: pénzügyminiszter
belügyminiszter

építési és közlekedési miniszter
kultúráért és innovációért felelős miniszter

Határidő: az a) alpont tekintetében 2023. december 31.
a b) alpont tekintetében 2024. december 31.

4. egyetért azzal, hogy a kiadások felülvizsgálatának célja a közkiadások megfelelőségének részletes vizsgálata a felülvizsgálat tárgyát képező területeken, különös tekintettel azok pozitív társadalmi hatására, a gazdasági növekedéshez való hozzájárulásra, valamint a költségvetési egyenlegre és a közkiadások középtávú fenntarthatóságára gyakorolt hatására;
5. jóváhagyja a 2023. évi felülvizsgálat 1. melléklet szerinti munkatervét;
6. jóváhagyja a 2023. évi felülvizsgálat módszertanát a 2. melléklet szerint, és egyetért azzal, hogy a 2023. évben
 - a) az egészségügy területén a felülvizsgálat célja
 - aa) az egészségügyi közkiadások szerkezetének és azok szakpolitikai célokhoz való igazodásának áttekintése, és a felülvizsgálat eredménye alapján javaslatok megfogalmazása a hatékonyabb forrásallokációra,
 - ab) az egyes kiadási részterületeken legalább 3% megtakarítás és ehhez kapcsolódóan hatékonyságnövekedési tartalék elérése és átcsoportosítási lehetőség feltárása a magasabb egészségnyereséggel járó kiadási területek irányába, az aktuális szakpolitikai célok figyelembevételével,
 - ac) a visegrádi országokkal történt összevetést követően javaslatok megfogalmazása egyes népegészségügyi indikátorok értékeinek hosszabb távú javítása érdekében,
 - b) a családtámogatás és lakhatási támogatás területén (ideértve az ehhez kapcsolódó adókedvezményeket) a felülvizsgálat célja
 - ba) a család- és lakhatási támogatásokkal kapcsolatos közkiadások, továbbá a kapcsolódó adókedvezmények szerkezetének és azok szakpolitikai célokhoz való igazodásának áttekintése, és a felülvizsgálat eredménye alapján javaslatok megfogalmazása a hatékonyabb forrásallokációra,
 - bb) az egyes kiadási részterületeken legalább 3% megtakarítás és ehhez kapcsolódóan hatékonyságnövekedési tartalék elérése, a felülvizsgálat eredményeitől függően egyes támogatási formák célzottabbá tétele, a költségvetési források prioritást élvező területek irányába történő átcsoportosítási lehetőségének feltárása az aktuális szakpolitikai célok figyelembevételével, mely célok a magyarországi demográfiai folyamatok kedvező irányba terelése, a családalapítás ösztönzése, a termékenységi arányszám növelése, a családok anyagi biztonságának erősítése, a munka és a családi élet jobb összeegyeztethetősége, valamint a hosszú távon kiszámítható családpolitika;
7. felhívja a pénzügyminisztert, hogy – a belügyminiszter, az építési és közlekedési miniszter és a kultúráért és innovációért felelős miniszter bevonásával – készítsen előterjesztést a Kormány részére a 2024. évi felülvizsgálat munkatervéről, módszertanáról és annak részeként a megtakarítási és hatékonysági célokról;

Felelős: pénzügyminiszter
belügyminiszter
építési és közlekedési miniszter
kultúráért és innovációért felelős miniszter

Határidő: 2024. február 29.

8. felhívja a pénzügyminisztert, hogy a kiadási felülvizsgálatok rendszeres elvégzése érdekében a 2024. utáni évekre vonatkozóan az érintett miniszterek bevonásával készítsen előterjesztést a Kormány részére arról, hogy mely további kiadások felülvizsgálatára kerül sor a kiadások mértéke, változása, prioritása és hatékonysága kritériumok alapján, valamint az adott kiadások felülvizsgálata munkatervéről, módszertanáról és annak részeként a megtakarítási és hatékonysági célokról;

Felelős: pénzügyminiszter
érintett miniszterek

Határidő: a 2024. évet követően minden évben február végéig

9. felhívja az érintett minisztereket, hogy az irányításuk vagy felügyeletük alatt álló szervek bevonásával biztosítsák az 1. pont szerinti szervezeti egység részére a hozzáférést a kiadási felülvizsgálat elvégzéséhez szükséges adatokhoz és információkhoz;

Felelős: érintett miniszterek

Határidő: folyamatos

10. felhívja a pénzügyminisztert, hogy a kiadási felülvizsgálatok előrehaladásáról negyedévente nyújtson be jelentést a Kormány részére;
Felelős: pénzügyminiszter
Határidő: az adott negyedévet követő hónap utolsó napja
11. felhívja a pénzügyminisztert, hogy a Közkiadások Felülvizsgálata Munkacsoporttal folytatott konzultációt követően a kiadási felülvizsgálat eredményeit bemutató, az érintett kiadási területeken megtakarításokat és hatékonyságnövekedést lehetővé tevő intézkedéseket és szakpolitikai lehetőségeket, továbbá a lehetséges nyomon követési intézkedésekkel összefüggő ajánlásokat tartalmazó jelentést nyújtson be a Kormány részére;
Felelős: pénzügyminiszter
Határidő: a felülvizsgálat évét követő évben január 31.
12. felhívja a pénzügyminisztert, hogy a 11. pont szerinti jelentést küldje meg az Országgyűlés illetékes bizottságának és a Költségvetési Tanácsnak;
Felelős: pénzügyminiszter
Határidő: a Kormány döntését követően
13. felhívja az érintett minisztereket, hogy készítsenek az ajánlások végrehajtásáról (az ajánlásoktól való eltérést és annak indokát külön indokolva), valamint az ajánlások költségvetési tervezés során történő figyelembevételéről beszámolót, amit megküldenek a pénzügyminiszternek;
Felelős: érintett miniszterek
Határidő: a felülvizsgálat évét követő évben március 31.
14. felhívja a pénzügyminisztert, hogy az éves költségvetési törvény tervezetének általános indokolásában ismertesse a 2023. évi és 2024. évi felülvizsgálatok megállapításait és azok eredményét a „tartsd be vagy indokold meg” elvvel összhangban;
Felelős: pénzügyminiszter
Határidő: az éves költségvetési törvény tervezetének benyújtásáig
15. felhívja a pénzügyminisztert, hogy nyújtson be záró jelentést a Kormány részére, amelyben bemutatja, hogy a 2023–2024. évi időszakra vonatkozó négy kiadási felülvizsgálat együttesen a kormányzati kiadások legalább 20 százalékára terjedt ki.
Felelős: pénzügyminiszter
Határidő: 2025. december 31.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

1. melléklet az 1262/2023. (VII. 4.) Korm. határozathoz

A közkiadások 2023. évi felülvizsgálatának munkaterve

	A	B	C	D
1.	A felülvizsgálat területei	2021. évi zárszámadási törvény 1. melléklet, címrendi besorolás	2023. évi módosított költségvetési törvény 1. melléklet, címrendi besorolás	Előirányzat, program neve
2.	Egészségügy	XX/20/22/28.	XIV/20/33/4.	Nemzeti Népegészségügyi Stratégiával összefüggő feladatok
3.		LXXII/1/2/7/10.	LXXII/2/7/10.	Összevont-szakellátás
4.		LXXII/1/2/7/14.	LXXII/2/7/14.	Nagyértékű gyógyszerfinanszírozás
5.		LXXII/1/2/10/1.	LXXII/2/10/1.	Gyógyszertámogatás kiadásai
6.		LXXII/1/2/10/2.	LXXII/2/10/2.	Gyógyszertámogatási céltartalék
7.		LXXII/1/2/11/2.	LXXII/2/11/2.	Egyéb gyógyászati segédeszköz támogatás és kölcsönzés támogatása
8.		LXXII/1/2/11/3.	LXXII/2/11/3.	Egyedi készítésű gyógyászati segédeszköz támogatás
9.		Családtámogatás és lakhatási támogatás, ideértve a kapcsolódó adókedvezményeket	IX/1/3.	IX/1/3.
10.	XI/30/1/20/14.		XX/20/9/8.	Nagycsaládosok személygépkocsi-szerzési támogatása
11.	XI/30/1/20/16.		XX/20/9/10.	GYES-en és GYED-en lévők hallgatói hitelének célzott támogatása
12.	XI/30/1/20/17.		XX/20/9/11.	Esélyteremtési és önkéntes programok, feladatok támogatása/ Esélyteremtő, önkéntes és kríziskezelő programok, valamint feladatok támogatása
13.	XI/30/1/20/19.		XX/20/9/12.	Család- és ifjúságügyi társadalmi, civil és egyéb szervezetek továbbá közösségi és tehetségsegítő programok, feladatok támogatása
14.	XI/30/12/9.		XX/20/9/6.	Fiatalok első sikeres nyelvvizsgájának támogatása
15.	XI/30/12/10.		XX/20/9/7.	Fiatalok vezetői engedélyének megszerzésével összefüggő hozzájárulás
16.	XI/30/20/5.		XX/20/9/4.	Gyermek, ifjúsági és családpolitikai programok előirányzat vonatkozó része
17.	XX/21/1/1/1.		XV/26/5/1/1.	Családi pótlék
18.	XX/21/1/1/2.		XV/26/5/1/2.	Anyasági támogatás
19.	XX/21/1/1/3.		XV/26/5/1/3.	Gyermekgondozást segítő ellátás
20.	XX/21/1/1/4.		XV/26/5/1/4.	Gyermeknevelési támogatás
21.	XX/21/1/1/5.		XV/26/5/1/5.	Gyermekek születésével kapcsolatos szabadság megtérítése
22.	XX/21/1/1/6.		XV/26/5/1/6.	Életkezdesi támogatás
23.	XX/21/1/1/8.		XV/26/5/1/7.	Gyermektartásdíjak megelőlegezése

24.	XX/21/1/3/2.	XV/26/5/3/2.	Járási szociális feladatok ellátása előirányzatból: Gyermekek otthongondozási díja
25.	XLII/3/1.	XLII/3/1.	Személyi jövedelemadó: Családi adóalap-kedvezmény és első házások kedvezménye; Négygyermekes anyák személyi jövedelemadó-mentessége; 30 év alatti édesanyák kedvezménye; 25 év alattiak szja mentessége
26.	XLII/3/4.	XLII/3/4.	Lakossági illetékek: Illetékmentes öröklés; CSOK-os lakások mentessége
27.	XLII/24.	XLII/24.	Babaváró támogatások
28.	XLII/25.	XLII/25.	Diákhitel konstrukciók támogatása előirányzat vonatkozó része
29.	XLVII/1/7.	XLII/29.	Lakástámogatások
30.	XLVII/2/1/8.	XX/20/9/9.	Hazai bölcsőde-, családi bölcsődefejlesztési program nem állami fenntartók részére
31.	LXXI/1/2.	LXXI/1/2.	Biztosított által fizetett nyugdíjjárulék: Családi járulékkezdmény
32.	LXXI/1/1. LXXII/1/1/1.	LXXI/1/1. LXXII/1/1/1.	Szociális hozzájárulási adó: a három vagy több gyermeket nevelő munkaerőpiacra lépő nők után érvényesíthető adókedvezmény
33.	LXXII/1/2/1.	LXXII/2/1.	Csecsemőgondozási díj
34.	LXXII/1/2/2.	LXXII/2/2.	Táppénz előirányzatból gyermekápolási táppénz
35.	LXXII/1/2/5.	LXXII/2/5.	Gyermekgondozási díj és örökbefogadói díj
36.	LXXII/1/2/7/2.	LXXII/2/7/2.	Védőnői szolgáltatás, anya-, gyermek- és ifjúságvédelem
37.	LXXII/1/2/9.	LXXII/2/9.	Anyatej-ellátás
38.	Érintett állami szervek: – Egészségügy: Belügyminisztérium – Családtámogatás és lakhatási támogatás, ideértve a kapcsolódó adókedvezményeket: Kulturális és Innovációs Minisztérium, Belügyminisztérium, Pénzügyminisztérium		
39.	Felülvizsgálati időszak: 2023. év, a 2021. évi zárszámadási törvényben szereplő kapcsolódó területek, előirányzatok, programok alapulvételével		

2. melléklet az 1262/2023. (VII. 4.) Korm. határozathoz

A közkiadások 2023. évi felülvizsgálatának módszertana

A) Általános módszertan

	A	B
1.	Vizsgálat	A vizsgálat során felmerülő kérdések
2.	Közkiadási terület bemutatása	
3.	A vizsgált terület áttekintése	Mi van a vizsgált terület/program fókuszában? Mi a közpolitikai indoklás a kiadás szükségességére? Mi a célja a közkiadásnak?
4.	Összehasonlítás	Hogyan alakulnak a kiadások nemzetközi összehasonlításban? Hogyan alakulnak a kiadások országon belüli összehasonlításban?
5.	Értékelés	
6.	A vizsgált közkiadások megfelelőségének felmérése	A vizsgált terület/program kormányzati prioritás? Még mindig fennáll az az igény, amelyre a vizsgált közkiadás szolgál?
7.	A vizsgált közkiadások hatékonyságának felmérése	A vizsgált területtel/programmal összefüggő tevékenységeket költséghatékony módon végzik-e? Lehet-e lépéseket tenni ugyanazon tevékenység alacsonyabb költséggel történő megvalósítása érdekében? Van-e átfedés, duplikáció más kormányzati programmal/területtel? Megfelelően célzott jelenleg a program/tevékenység? Megfelel-e a tevékenység a szakpolitikai célkitűzéseknek? Jól menedzselte a program?
8.	Hatékonyság elemzés	
9.	Be- és kimeneti tényezők vizsgálata	Melyek a vizsgált terület/program legfontosabb eredményei? Milyen jelentősebb kiadási tényezők vannak? Melyek a legjelentősebb költségvetési előirányzatok a vizsgált területen/programnál? Hogyan oszlanak meg a kiadások a különböző tevékenységek között? Mekkora a kimeneti tényező? Egy egységnyi kimeneti tényező előállításához mennyibe kerül?
10.	Költségváltozás I.	A vizsgált időszakban a kiadások növekedtek vagy csökkentek? Vannak hirtelen változások? Minden kiadási komponens azonos ütemben nőtt? Van-e olyan kiadási terület, ahol következetesen kevesebb a ráfordítás? Van-e olyan kiadási terület, ahol a tervezettnél folyamatosan többet költenek? Van-e olyan konkrét körülmény, amely magyarázatot adhat az eredetileg tervezett költségvetésben szereplő forrás és a tényleges kiadások közötti különbségre?
11.	Költségváltozás II.	Mely területeken változnak a kiadások nagymértékben, tartósan? A kiadásváltozás egy adott komponens alakulását tükrözi? Milyen okok állnak a változás hátterében? Mi várható a jövőben?

B) Terület-specifikus módszertan – Kulcskérdések

	A	B
1.	Vizsgálat	A vizsgálat során felmerülő kulcskérdések
2.	Egészségügy	
3.	Beavatkozási lehetőségek rövid és középtávon	Milyen beavatkozási lehetőségek vannak rövid és középtávon az intézkedések nyomán követésére alkalmas folyamatindikátorok, valamint hosszú távon egyes hatásindikátorok, pl. elkerülhető és megelőzhető halálozás, várhatóan egészségben eltöltött életevek mutatóinak javítása érdekében?
4.	Egészségügyi ellátás	Milyen ellátási modellek, finanszírozási és nem finanszírozási ösztönzők és feltételek járulnak hozzá a minőségi ellátás, az érték alapú és betegközpontú ellátási modell hatékonyságának és minőségének javításához?
5.	Gyógyszeres terápia	Milyen finanszírozási és nem finanszírozási technikák és feltételek járulnak hozzá a gyógyszeres terápia hozzáférhetőségének és költséghatékonyságának növeléséhez?
6.	Gyógyászati segédeszközök	Milyen eszközök és feltételek járulnak hozzá a gyógyászati segédeszközök szükséglet alapú hozzáféréseinek javításához és költséghatékonyságának fokozásához?
7.	Családtámogatás és lakhatási támogatás, adókedvezmények	
8.	Családalapítás, gyermekvállalás ösztönzése	Az előirányzatból finanszírozott intézkedés (támogatás/kedvezmény/juttatás) milyen mértékben és hatékonysággal ösztönözte a kitűzött cél érdekében a juttatásban részesülőket, amennyiben az családalapításra vagy gyermekvállalásra vonatkozott?
9.	A már gyermekkel rendelkező családok támogatása	Az előirányzatból finanszírozott intézkedés – amennyiben nem kifejezetten a családalapítás vagy a gyermekvállalás ösztönzésére irányult, hanem a már gyermekkel rendelkező családok támogatására – milyen mértékben növelte a gyermekes családok jövedelmi (és esetleg vagyoni) helyzetét, életszínvonalát?
10.	A fenti körbe nem vagy nem kizárólagosan sorolható, vagy azon túlmenő konkrét cél támogatása	Az előirányzatból finanszírozott intézkedés – amennyiben a fenti körbe nem vagy nem kizárólagosan sorolható, vagy azon túlmenő konkrét cél támogatására irányult (pl. otthonteremtés, gépjárművásárlás, munkaerőpiaci részvételre gyakorolt hatás) – milyen mértékben és hatékonysággal ösztönözte azt?

A Kormány 1263/2023. (VII. 4.) Korm. határozata a Közkiadások Felülvizsgálata Munkacsoportról

1. A Helyreállítási és Ellenállóképességi Terv Állam és közigazgatás komponens 38. reform intézkedése értelmében az egyes kiemelt állami területekre fordított kiadások rendszeres, középtávú munkaterven alapuló felülvizsgálata érdekében a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény 10. § (1) bekezdése alapján javaslattevő, véleményező, tanácsadó tevékenységet végző testületként Közkiadások Felülvizsgálata Munkacsoport (a továbbiakban: Munkacsoport) működik.
2. A Munkacsoport feladata
 - a) a közkiadások megfelelőségének részletes vizsgálatában történő közreműködés a felülvizsgálat tárgyát képező területeken, különös tekintettel azok pozitív társadalmi hatására, a gazdasági növekedéshez való hozzájárulásra, valamint a költségvetési egyenlegre és a középtávú fenntarthatóságra gyakorolt hatására,

- b) az a) alpontban meghatározott feladata alapján javaslatétel intézkedésekre és szakpolitikai lehetőségekre, amelyekkel az érintett kiadási területeken megtakarításokat és hatékonyságnövelést lehet elérni,
 - c) a megtakarítási és hatékonyságnövelési ajánlások költségvetési tervezés és a középtávú költségvetési kitékintés meghatározása során történő figyelembevételének nyomon követése.
3. A Munkacsoport a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően kétszintű struktúrában működik. A stratégiai iránymutatást nyújtó testületként az Irányító Testület, az egyes kiadási területek részletes felülvizsgálatára szakértői munkacsoport (a továbbiakban: Szakértői Munkacsoport) működik.
4. Az Irányító Testület elnöke az államháztartásért felelős miniszter által vezetett minisztérium államháztartásért való felelősséggel kapcsolatos feladatokat ellátó államtitkára, további állandó tagja az államháztartásért felelős miniszter által vezetett minisztérium költségvetéssel kapcsolatos feladatokat ellátó helyettes államtitkára. A vizsgálat tárgyát képező kiadási területnek megfelelően az Irányító Testület tagja továbbá
- a) az adópolitikáért felelős miniszter,
 - b) az állami beruházásokért felelős miniszter,
 - c) a családpolitikáért felelős miniszter,
 - d) az egészségügyért felelős miniszter,
 - e) a kormányzati stratégiák kidolgozásának támogatásáért felelős miniszter,
 - f) a köznevelésért felelős miniszter,
 - g) a lakáscélú állami támogatásokért felelős miniszter,
 - h) a lakáspolitikáért felelős miniszter,
 - i) a szakképzésért felelős miniszter
- által kijelölt államtitkár.
5. A Szakértői Munkacsoportot az Irányító Testület hozza létre. A Szakértői Munkacsoport elnöke az államháztartásért felelős miniszter által vezetett minisztérium költségvetéssel kapcsolatos feladatokat ellátó helyettes államtitkára. A Szakértői Munkacsoportban a 4. pontban meghatározott miniszter által vezetett minisztérium, illetve a miniszter irányítása vagy felügyelete alatt álló szervek állományába tartozó szakértők mellett külső szakértők is részt vesznek.
6. A Kormány felkéri
- a) az Állami Számvevőszék elnökét,
 - b) a Központi Statisztikai Hivatal elnökét,
 - c) a Magyar Államkincstár elnökét,
 - d) a Magyar Nemzeti Bank elnökét,
- hogy delegáljon tagot a Szakértői Munkacsoportba.
7. A Szakértői Munkacsoport ülésére az Irányító Testület elnöke más külső szakértőket, a vizsgált területen kiemelkedő szaktudással rendelkező szakembereket, a tudomány területén elismert oktatókat, kutatókat is meghív
- a) az Eötvös Loránd Kutatási Hálózat elnöke,
 - b) a Magyar Közgazdasági Társaság elnöke és
 - c) a Magyar Tudományos Akadémia elnöke
- javaslata szerint.
8. Az Irányító Testület és a Szakértői Munkacsoport szükség szerint, de évente legalább négy alkalommal ülésezik. Az ülésről jegyzőkönyv készül.
9. Az Irányító Testület tagjai, illetve a Szakértői Munkacsoportban részt vevők e kormányhatározat szerinti tevékenységükért díjazásra, költségtérítésre nem jogosultak.
10. Az Irányító Testület és a Szakértői Munkacsoport titkársági feladatait az államháztartásért felelős miniszter által vezetett minisztérium látja el.
11. Az Irányító Testület és a Szakértői Munkacsoport működésének részletes szabályait ügyszabályzatban állapítja meg.
12. Ez a határozat a közzétételét követő napon lép hatályba.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

A Magyar Közlönyt az Igazságügyi Minisztérium szerkeszti.

A szerkesztésért felelős: dr. Salgó László Péter.

A szerkesztőség címe: 1051 Budapest, Nádor utca 22.

A Magyar Közlöny hiteles tartalma elektronikus dokumentumként a <https://www.magyarokozlony.hu> honlapon érhető el.